POLONIA
ANNO ROK II
ITALIA
ORGAN IZBY HANDLOWEJ POLSKO-ITALSKIEJ W WARSZAWIE
ORGANO DELLA CAMERA DI COMMERCIO POLACCO ITALIANA IN VARSAVIA
11/12

ROK II, Nr. 11-12
LISTOPAD-GRUDZIEŃ
1928

POLONIA-ITALIA

ORGAN IZBY HANDLOWEJ POLSKO-ITALSKIEJ
ORGANO DELLA CAMERA DI COMMERCIO POLACCO-ITALIANA

ANNO II, N. 11-12
NOVEMBRE-DICEMBRE
1928

Redakcja i Administracja:
Warszawa, Wierzbowa 11, tel. 202-15.
Izba Handlowa Polsko-Italska:
Warszawa, Wierzbowa 11, tel. 202-15

Redazione ed Amministrazione:
Varsavia, via Wierzbowa 11, tel. 202-15.
Camera di Commercio Polacco-Italiana:
Varsavia, via Wierzbowa 11, tel. 202-15.

Założyciel — Fondatore:
Dr. ANTONIO MENOTTI CORVI

Redaktor Naczelny — Direttore Responsabile
Dr LEON PĄCZEWSKI

WARUNKI PRENUMERATY:
Cały rok: zł. 40, pół roku: zł. 20, kwartalnie: zł. 10.
Numer pojedynczy: zł. 4.
Konto P. K. O. 14.614.

ABBONAMENTI:
Un anno: L. 100, Sei mesi L. 50, tre mesi L. 25.
Un numero separato: L. 10.
Conto-Corrente: P. K. O. 14.614 (Cassa Postale di Risparmio)

Treść:

Sommario:

DIECI ANNI DI RELAZIONI ITALO - POLACCHE

Poco tempo fa la Polonia celebrava solennemente il decennio della riconquista della sua indipendenza, celebrava un anniversario che diede motivo a numerose riflessioni su temi politici, sociali, economici e così via. Si commemoravano tutti quei momenti che decisero della rinascita dello stato polacco e nella prospettiva dei dieci anni trascorsi si cercava di coordinare i fatti degni di essere ricordati nelle pagine della storia nazionale.

L'ora quindi sembra propizia per far risaltare i momenti piu importanti nella formazione delle relazioni fra la Polonia e l'Italia, gettando luce sul loro sviluppo.

L'amicizia italo - polacca, che data parecchi secoli, mise radici ugualmente profonde nelle due nazioni. La cordialità con la quale in Italia, dopo lo scoppio della grande guerra, si ritornava alla causa polacca, era appunto il frutto di quella amicizia, santificata da bellissime tradizioni secolari.

Già dal 1915, allorchè in nessuna parte dell'Europa si sarebbe pensato possibile reclamare in pubblico diritti di stato indipendente per la Polonia, l'onorevole Montresoro, il 7 dicembre dello stesso anno, presentò alla Camera dei Deputati una mozione per la ricostruzione dello Stato Polacco „destinato ad esercitare un influenza possente sull'equilibrio della pace"... Questa mozione fu entusiasticamente ratificata da tutta la Camera, facendo in tutto il paese e nel mondo intero una grandissima impressione. Questo ebbe luogo parecchi mesi dopo che l'Italia prese il suo posto fra gli stati combattenti per la liberta dei popoli dell'Europa. Poco tempo dopo il Ministro degli Esteri Sonnino, non badando all'impressione che la sua mossa avrebbe fatta sulla Russia, in quei giorni alleata potente, espresse in modo ufficiale la sua opinione che le frontiere della Polonia al nord, dovessero appoggiarsi al mare, ed il giorno del 21 giugno 1917 alla seduta parlamentare disse testualmente: „L'Italia, al pari dei suoi alleati, chiede la ricostruzione del Belgio, della Serbia e del Montenegro, ma chiede pure, al pari loro, una Polonia Indipendente".

In quell'atmosfera di benevolenza con la quale si trattava in Italia la causa polacca, fu creata la società „Pro Polonia" organizzatore della quale fu l'amico della Polonia Attilio Begey, deceduto poco tempo fa. L'azione spiegata dalla società suddetta contribuì fra l'altro, non poco, alla deliberazione del Parlamento Italiano.

L'amicizia della nazione polacca verso l'Italia trovò la sua espressione nella formazione in Italia, durante la guerra mondiale, della Legione Polacca,

DZIESIĘĆ LAT STOSUNKÓW POLSKO - ITALSKICH

Polska niedawno obchodziła uroczyście dziesięciolecie odzyskania Niepodległości, obchodziła rocznicę, która dała powód do rozlicznych refleksyj na tematy polityczne, społeczne, gospodarcze i t. d. Rozpamiętywano nad wszystkiemi temi momentami, które zdecydowały o wskrzeszeniu Państwowości Polskiej, i w perspektywie lat dziesięciu starano się uszeregować zdarzenia, zasługujące na upamiętnienie na kartach historji Narodu. Jest więc chwila po temu, by we wspomnianym okresie lat dziesięciu również uwypuklić ważniejsze momenty kształtowania się stosunków między Polską a Italją i rzucić światło na ich dynamikę rozwojową.

Przyjaźń polsko - italska, datująca się od szeregu wieków, zapuściła głęboko korzenie zarówno w narodzie polskim, jak i italskim. Serdeczność, z jaką po wybuchu wojny światowej odnoszono się wszędzie w Italji do sprawy polskiej, była wykwitem tej właśnie przyjaźni, uświęconej świetnemi tradycjami wielu stuleci. Już w r. 1915, kiedy nigdzie w Europie nie uważanoby za możliwe publicznie domagać się dla Polski należnych jej praw Państwa Niepodległego, poseł Montresoro w roku owym dn. 7 grudnia wystąpił w Izbie Deputowanych z wnioskiem, domagającym się wskrzeszenia Państwa Polskiego, „przeznaczonego do wywarcia potężnego wpływu na równowagę pokojową". Wniosek ten został entuzjastycznie uchwalony przez Izbę i wywarł w całym kraju i wszędzie na świecie wielkie wrażenie. Miało to miejsce w kilka miesięcy po przyłączeniu się Italji do szeregu państw, walczących o los i wolność ludów Europy. Wkrótce potem Minister Spraw Zagranicznych Sonnino, nie licząc się z wrażeniem, jakie wystąpienie jego wywoła w państwie naówczas potężnego alianta, jakiem była Rosja, dał w sposób oficjalny wyraz poglądowi, iż granica Polski na północy powinna znaleźć oparcie o morze, a w dn. 21 czerwca 1917 r. na posiedzeniu parlamentu powiedział dosłownie: „Italia, podobnie, jak ich sprzymierzeńcy, domaga się odbudowy Belgji, Serbji i Czarnogórza. Lecz żąda ona również, podobnie, jak i tamci, Polski Niepodległej.

W tej atmosferze życzliwości, z jaką w Italji traktowano sprawę polską, powołano do życia tow. „Pro Polonia", którego założycielem był zmarły niedawno przyjaciel Polski Attilio Begey, i którego akcja m. in. wywarła wpływ na wspomnianą wyżej uchwałę parlamentu italskiego. Przyjaźń, jaką Naród Polski żywi do Italji, znalazła najbardziej wymowny wyraz w utworzeniu w Italji w czasie wojny światowej Legjonu Polskiego, którego żołnierze, rekrutujący się z jeńców wojsk austrjackich pochodze-

dove i soldati reclutati fra i prigionieri di guerra austriaci di origine polacca, combattevano accanto agli italiani per contribuire alla vittoria finale.

Quando, dopo la riconquista della sua indipendenza, la Polonia fu costretta a difendere la Galizia Orientale dai tentativi dei Ruteni per dominarla, l'Italia si affrettò a portarle soccorso, fornendole armi e munizioni ed inviandole cannoni il che contribuì considerevolmente alla cacciata del nemico.

Il Governo Italiano fu anche fra i primi Stati che iniziarono relazioni diplomatiche con la Polonia. Il Ministro degli Affari Esteri d'allora, Sonnino assegnò al posto di Ministro plenipotenziario italiano a Varsavia il Marchese della Torretta, il quale però non potè giungere a Varsavia essendo trattenuto a Parigi, ove prendeva parte ai lavori della Conferenza della Pace. Il successore di Sonnino Tittoni, affidò quel posto a Francesco Tommasini, gia Ministro Italiano in Norvegia il quale giunse a Varsavia nell'Ottobre 1919 e vi restò fino alla metà del dicembre 1923, cedendo il posto a Giovanni C. Maioni, attualmente in carica la cui attività politica e stata opportunamente apprezzata dalle sfere competenti.

La Polonia da canto suo inviò a Roma in qualità di suo Ministro Costantino Skirmunt, che vi rimase dal giugno 1919 al marzo 1922.

I successori suoi furono: Wierusz Kowalski, Augusto Zaleski, Stanisław Kozicki, Romano Knoll ed il Ministro presente, conte Stefano Przezdziecki.

Insieme col Ministro Tommasini arrivò in Polonia il Dott. Antonio Menotti Corvi, addetto commerciale alla Legazione Italiana in Varsavia.

Egli era il primo addetto commerciale di uno stato estero nominato per la Polonia, e mercè la sua perfetta conoscenza della lingua polacca, nonche le sue numerose relazioni nel paese, subito si fece noto per la sua multiforme e fruttuosa attività inidirizzata al riavvicinamento economico fra l'Italia e la Polonia.

Così egli creò la Camera di Commercio Italo-Polacca a Varsavia, nonche la rivista da essa pubblicata „Polonia - Italia". Pure per sua iniziativa sorse il padiglione polacco alla Fiera di Milano; pubblicò pure ampie opere, trattati ed opuscoli di alto valore sulla Polonia e l'Italia (fra cui la Polonia Economica, L'Italia Contemporanea, La Valuta oro in Polonia, le „Tradizioni storiche dei rapporti economici Italo Polacchi". Primo Lustro dell'Era Fascista". „Nuove vie della politica agraria in Italia" ecc.), tenendo inoltre interessantissime conferenze su varie questioni. Il Dott. Menotti Corvi concorse inoltre nella conclusione del trattato commerciale Italo - Polacco.

L'allacciamento di relazioni diplomatiche fra la Polonia e l'Italia mise sulla via giusta lo sviluppo dei rapporti politici, culturali e diplomatici fra i due paesi. La parte dell'Italia nella vita politica della Polonia si fa sempr più attiva, le relazioni commerciali assumono un ritmo più animato, cresce l'interessamento reciproco nei varii campi di coltura.

Non è qui luogo analizzare dettagliatamente l'atteggiamento dell'Italia di fronte agli importantissimi fatti della vita politica della Polonia, come la questione della Galizia Orientale, quella di Vilno, Gdańsk

nia polskiego, ramię przy ramieniu walczyli obok żołnierzy italskich celem doprowadzenia do zwycięskiego końca wojny.

Kiedy po wskrzeszeniu Niepodległości Polska zmuszona była bronić Małopolski Wschodniej przed probą opanowania jej przez Rusinów, Italja pospieszyła Polsce z pomocą, dostarczając jej broń i amunicję i posyłając armaty, które w dużej mierze przyczyniły się do odparcia wroga.

Italja była również jednem z pierwszych państw, które nawiązało z Polską stosunki dyplomatyczne. Owczesny Minister Spraw Zagranicznych Sonnino wyznaczył na stanowisko posła italskiego w Warszawie margrabiego della Torretta, który jednakże nie mógł przybyć do Polski, gdyż brał udział w pracach konferencji pokojowej w Paryżu. Następca Sonnina Tittoni desygnował na to stanowisko p. Francesco Tommasiniego, ostatnio posła w Norwegji, który przybył do Warszawy w październiku 1919 r. i piastował urząd posła italskiego w Warszawie do połowy grudnia 1923 r., ustępując następnie miejsce p. Giovanni C. Maioniemu, który na tem stanowisku pozostaje do chwili obecnej i którego działalność polityczna została odpowiednio oceniona przez właściwe czynniki.

Polska ze swej strony wysłała do Rzymu na stanowisko posła p. Konstantego Skirmunta, który w tym charakterze pozostawał tam od czerwca 1919 r. do marca 1922 r.

Jego następcami byli kolejno: August Zaleski, Stanisław Kozicki, Roman Knoll i piastujący obecnie godność posła polskiego hr. Stefan Przeździecki.

Wraz z p. Francesco Tomassini przybył do Polski dr. A. Menotti Corvi, który przy Poselstwie Italskiem w Warszawie objął stanowisko Radcy Handlowego. Był on pierwszym Radcą Handlowym obcego mocarstwa, nominowanym na Polskę, a dzięki świetnej znajomości języka oraz stosunków w kraju w szybkim czasie dał się poznać ze swej owocnej i wielostronnej działalności w kierunku zbliżenia gospodarczego między Italją a Polską, inicjując założenie Izby Handlowej Polsko-Italskiej w Warszawie oraz jej organu „Polonia-Italia", budowę pawilonu polskiego na targach w Medjolanie, wydając szereg obszernych i wartościowych prac o Polsce i Italji (m. in. La Polonia Economica, Italia Współczesna o Walucie złotej w Polsce, Tradycje historyczne stosunków gospodarczych italsko-polskich, Pięciolecie ery faszystowskiej, Nowe drogi polityki rolnej w Italji i t. p.), wygłaszając liczne odczyty, doprowadzając do zawarcia umowy handlowej polsko-italskiej i t. p.

Nawiązanie stosunków dyplomatycznych między Polską a Italją umożliwiło skierowanie na właściwe tory rozwoju stosunków politycznych, kulturalnych i gospodarczych między obu krajami. Rola Italji w życiu politycznem Polski staje się coraz bardziej aktywna, stosunki handlowe nabierają żywszego tempa, wzmaga się zainteresowanie poszczególnemi dziedzinami kultury. Nie tu miejsce na szczegółowe omawianie ustosunkowania się Italji do tak

dell'Alta Slesia ecc. Ci contenteremo di accennare a uno dei più gravi problemi e cioè a quello dei confini orientali della Polonia.

E'ben nota che' la Conferenza di Geneva, della quale si sperava il risultato fosse la ratificazione da parte delle Potenze Alleate dei confini orientali polacchi non approdò a nulla e la questione delle frontiere rimase aperta. Nel frattempo ebbe luogo l'occupazione di Vilno e poco dopo quella di Klajpeda da parte dei Lituani. S'indugiava sempre però nella determinazione delle linee di confini. Vi pose fine soltanto Mussolini, trovando una soluzione conforme ai postulati polacchi nel problema dei confini orientali della Polonia e raccomandando al delegato dell'Italia, al principio del 1923 di presentare alla Conferenza degli Ambasciatori insieme alla questione di Klajpeda quella dei confini orientali polacchi.

La proposta dell'Italia rimasta dapprima su punto morto per l'ostinazione della Francia, *) condusse alla soluzione definitiva soltanto il 15 marzo 1923.

La nobile iniziativa di Mussolini, nonche la storica risoluzione del Parlamento Italiano nel 1915 rimarranno per sempre fissate nella memoria dei Polacchi e indubbiamente verranno citate come la più convincente prova dell'amicizia per la Polonia radicata nel popolo italiano.

Non è la nostra intenzione di fara qui un quadro dettagliato di tutte le vicende delle relazioni Italo-Polacche, dal punto di vista degli interessi politici ed economici dei due paesi. Desideriamo soltanto accennare ai loro momenti più importanti accenando alle possibilita future.

L'immediata conseguenza dell'allacciamento di relazioni diplomatiche fra l'Italia e la Polonia fu la conclusione di tutta una serie di convenzioni, miranti a stabilire in forme legali i rapporti economici fra i due paesi.

La prima convenzione economica conchiusa fra la Polonia e l'Italia fu quella dei contingenti del 23 Agosto 1921, di carattere provvisorio. Essa fu presto sostituita dall'accordo commerciale dal 12 maggio 1922, il quale regolava l'insieme dei rapporti economici fra la Polonia e l'Italia. Appoggiata sulla clausola della nazione privilegiata quella convenzione costituò la base per profittare delle riduzioni doganali nel movimento commerciale fra Polonia e Italia, rese pure possibile la fondazione in Polonia di Societa Italiane di navigazione per organizzare trasporti diretti da Trieste ai porti dell'America del Sud, del Mediterraneo e così via. E'da notare che l'Italia era uno dei primi stati coi quali la Polonia abbia conchiuso un accordo commerciale. Prima di esso furono conchiusi trattati commerciali solamente con la Rumunia (1/VII/1921) e con la Francia (6/2/1922).

Contemporaneamente alla sopraccennata convenzione dei contingenti del 23/8/1921 fu sottoscritto un accordo concernente il pagamento del materiale di guerra ceduto alla Polonia nel 1919 durante la guerra con i Ruteni nella Małopolska orientale.

Nel principio del 1923 (il 31 gennaio) fu stipula-

*) Tommasini: Rinascimento della Polonia, Varsavia, 1928, p. 150. (trad. polacca).

ważnych zagadnień bytu politycznego Polski, jak sprawa Małopolski Wschodniej, sprawa Cieszyńska, Wileńska, Gdańska, Górnośląska, i t. p. Jednakże o jednej sprawie pragnęlibyśmy tutaj wspomnieć. Mamy na myśli sprawę granic wschodnich Polski.

Wiadomo, iż konferencja genueńska, co do której spodziewano się, iż przyniesie ona uznanie przez mocarstwa sprzymierzone granic wschodnich Polski, spełzła na niczem i sprawa tych granic nie została załatwiona. W międzyczasie nastąpiło zajęcie przez Litwinów Kłajpedy. Z rozstrzygnięciem sprawy uznania granic wschodnich Polski zwlekano w dalszym ciągu. Kres temu położył dopiero Mussolini, ujmując w sposób zgodny z postulatami Polski zagadnienie jej granic wschodnich, polecając delegatowi Italji na początku r. 1923 przedstawić Konferencji Ambasadorów w łącznej całości sprawę Kłajpedy oraz granic wschodnich Polski. Propozycja Italji utknęła narazie z powodu oporu Francji *) i ostatecznie rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło dopiero w dniu 15 marca 1923 r. Szlachetna inicjatywa Mussoliniego, podobnie, jak historyczna uchwała parlamentu italskiego z r. 1915, utrwali się nazawsze w pamięci Polaków i niewątpliwie stawiana będzie jako najbardziej wymowny dowód głęboko zakorzenionej w Narodzie italskim przyjaźni dla Polski.

Nie jest tutaj zamiarem naszym w sposób szczegółowy zobrazowanie wszystkich koleji stosunków polsko-italskich oraz oświetlenie ich z punktu widzenia całokształtu interesów politycznych i gospodarczych Polski oraz Italji. Pragniemy jedynie wskazać na najważniejsze jego momenty oraz możliwości na przyszłość.

Następstwem nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską a Italją było zawarcie całego szeregu umów, zmierzających do ujęcia w normy prawne stosunków gospodarczych między obu krajami.

Pierwszą umową o charakterze gospodarczym, zawartą między Polską a Italją, była umowa kontyngentowa z dn. 23 sierpnia 1921 r., która posiadała charakter prowizoryczny. Umowa ta ustąpiła niebawem miejsca umowie handlowej z dn. 12 maja 1922 r., regulującej całokształt stosunków gospodarczych między Polską a Italją. Oparta na klauzuli największego uprzywilejowania, stała się ona podstawą do korzystania ze zniżek celnych w obrocie handlowym między Polską a Italją, umożliwiła zakładanie w Polsce italskich towarzystw żeglugowych dla organizowania bezpośrednich transportów z Tryjestu do portów Ameryki Południowej, Morza Śródziemnego i t. p. Należy uważać, iż Italja była jednem z pierwszych państw, z którem Polska zawarła umowę handlową. Przed tą umową zostały zawarte jedynie traktaty handlowe z Rumunją (1.VII. 1921) i Francją (6.II.1922).

Jednocześnie ze wspomnianą wyżej umową kontyngentową z dn. 23.VIII.1921 podpisano układ, dotyczący zapłaty za materjał wojenny, ustąpiony

*) Por. Tommasini: Odrodzenie Polski. Warszawa 1928 r. str. 150.

ta una convenzione per il petrolio, in base alla quale alle imprese con partecipazione di capitali italiani verranno concessi tutti i privilegi di cui godranno altre e imprese capitali esteri. Alle domande dei cittadini italiani per ottenere concessioni di petrolio sara applicata la clausola della nazione più favorita. L'accordo restera in vigore per 30 anni.

Di alto significato e pure l'accordo romano del 10/3/1924, reguardo al prestito concesso dal Consorzio Italiano, sotto gli auspici della Banca Commerciale Italiana, per la cifra nominale di 400 milioni di lire con un interesse del 7% e pagabile a rate in 20 anni.

Nel campo delle assicurazioni, dopo trattative preliminari, svoltesi a Roma fra il 29/6 e il 19/7/1925, fu stipulata il 22/7/1925 la convenzione delle assicurazioni, che regola le questioni concernenti la valorizzazione delle somme dovute ai cittadini polacchi da parte delle societa di assicurazioni italiane e stabilisce l'ammontare del coefficiente di valorizzazione (il 15% del valore in oro).

In relazione all'aumento dell'esportazione del carbone in Italia, il governo polacco iniziò delle pratiche per ottenere ribassi tariffari sulle vie di transito. In seguito ad analoghe trattative svoltesi a Katowice il 16 e il 17 ottobre con i rappresentanti dell'Austria e della Cecoslovacchia, i rispettivi Governi concessero ribassi tariffari per il carbone polacco di transito attraverso i loro territori. Attualmente per il trasporto del carbone fossile e del coke polacco fino alle stazioni di frontiera austriaco-italiana vigono tariffe ridotte, comprese nella tariffa unitaria polacco-austriaca, entrata in vigore il 1 novembre 1927 (Monitor Polski del 21 ottobre 1927 N. 242) modificata e completata con disposizione del Ministro delle Comunicazioni del 29 dicembre 1928 (Dziennik Taryf i Zarządzeń Kolejowych del 31 dicembre 1928 Nr. 21).

Nel contempo le trattative svoltesi a Roma condussero alla stipulazione di un accordo provvisorio di compensi in base al quale la Polonia concesse all'Italia un contingente per l'importazione di aranci, mentre l'Italia consentì all'esportazione di una certa quantita di carbone. Quest'accordo finì nel gennaio 1927.

Per quanto riguarda le comunicazioni, merita una speciale attenzione l'entrata in vigore il 15 giugno 1928 (Monitor Polski del 4 giugno 1928 Nr. 127 e Dziennik Taryf i Zarządzeń Kolejowych del 1928 Nr. 11, p. 87) di una tariffa diretta fra alcune stazioni polacche ed i porti adriatici di Trieste, Fiume, Pola e Rovigno d'Istria, completata il 31 dicembre 1928 (Dziennik Taryf i Zarządzeń Kolejowych del 1928 Nr. 21). Essa si compone di una serie di tariffe, comprendenti la specifica dell'ammontare dei costi di trasporto di principali merci, costituenti oggetto degli scambi commerciali fra la Polonia ed porti adriatici. I costi di trasporto vi sono espressi in valuta cecoslovacca per tutto il percorso.

Per quanto riguarda le tariffe dirette per i trasporti via terra, fra le stazioni polacche ed italiane, occorre rilevare che da parecchi mesi si svolgono

Polsce w r. 1919 w czasie walk z Ukraińcami w Małopolsce Wschodniej.

Na początku roku 1923 (31 stycznia) został zawarty układ naftowy, przyznający przedsiębiorstwom, w których będą zaangażowane kapitały italskie, wszelkie przywileje i korzyści, jakie będą przyznane innym kapitałom i przedsiębiorstwom zagranicznym. Podania obywateli italskich o udzielenie im nowych koncesyj naftowych będą rozpatrywane przy uwzględnieniu klauzuli największego uprzywilejowania. Układ został zawarty na lat trzydzieści.

Doniosłe znaczenie posiada również układ rzymski o pożyczkę z dn. 10 marca 1924 r., sfinansowaną przez konsorcjum italskie pod przewodnictwem Banca Commerciale Italiana w nominalnej sumie 400 mil. lirów za oprocentowaniem 7 od sta, z terminem spłaty, rozłożonym na 20 lat.

W dziedzinie ubezpieczeń po przeprowadzonych uprzednio rokowaniach w Rzymie od 29.VI do 19.VII 1925 r. została zawarta konwencja ubezpieczeniowa 22.VII.1925 r., regulująca sprawę waloryzacji należności italskich towarzystw ubezpieczeniowych wobec obywateli polskich i określająca wysokość współczynnika przerachowania (15% wartości w złocie).

W związku ze wzmożeniem się wywozu węgla do Italji rząd polski poczynił zabiegi o uzyskanie zniżek taryfowych na szlakach tranzytowych. Odnośne rokowania zostały przeprowadzone z przedstawicielami Austrji i Czechosłowacji w dn. 16 i 17 paźdz. 1925 r. w Katowicach i na skutek tych rokowań rządy państw zainteresowanych wyraziły zgodę na udzielenie zniżek taryfowych dla węgla polskiego, przewożonego tranzytem przez ich terytorja.

Obecnie na przewóz węgla kamiennego i koksu z Polski do stacyj granicznych austrjacko - italskich obowiązują zniżone opłaty przewozowe, zawarte w taryfie związkowej polsko - austrjackiej, obowiązującej od dn. 1 listopada 1927 r., (Monitor Polski z dn. 21 października 1927 r. Nr. 242) uzupełnionej i zmienionej rozporządzeniem Ministra Komunikacji z dnia 29 grudnia 1928 r. (Dziennik Taryf i Zarządzeń Kolejowych z dn. 31 grudnia 1928 r. Nr. 21).

We wrześniu 1925 r. podjęto w Rzymie rokowania, które doprowadziły do zawarcia tymczasowego układu kompensacyjnego, polegającego na przyznaniu Italji odpowiedniego kontyngentu pomarańczy za wywóz do Italji pewnej ilości węgla. Układ ten wygasł w styczniu 1927 r.

Co się tyczy stosunków komunikacyjnych, na szczególną uwagę zasługuje wprowadzenie w życie z dn. 15 czerwca 1928 r. (Monitor Polski z dnia 4 czerwca 1928 r. Nr. 127 oraz Dziennik Taryf i Zarządzeń Kolejowych z r. 1928 Nr. 11, poz. 87) bezpośredniej taryfy związkowej (adrjatyckiej) pomiędzy niektóremi stacjami Polskich Kolei Państwowych a portami adrjatyckiemi w Tryjeście, Fiume, Poli i Rovigno d'Istria, uzupełnionej pewnemi zmianami w dn. 31 grudnia 1928 r. (Dziennik Taryf i Zarządzeń Kolejowych z r. 1928 Nr. 21). Wspomniana taryfa składa się z całego szeregu taryf, zawierających bezpośrednie stawki na przewóz główniejszych towarów, będących przedmiotem obrotu handlowego pomiędzy Pol-

trattative fra i Governi interessati polacco ed italiano, trattative che, condurranno fra breve alla stipulazione di un accordo relativo.

Il capitale italiano partecipa in certe banche polacche (ad es. la Banca Commerciale in Varsavia), nell'industria delle assicurazioni, sorgono rappresentanze di molte importanti aziende commerciali italiane in Polonia, e in Italia vengono create delle aziende speciali per il commercio italo-polacco, nelle sfere economiche polacche si comincia ad interessarsi per i prodotti industriali italiani, sconosciuti dapprima in Polonia, molte ditte industriali italiane ricevono ordini dal Governo Polacco, ecc.

Anche in Italia cresce l'interessamento per la merce polacca. Lo sciopero inglese provocò in Italia la necessita di rifornirsi di carbone dalla Polonia, carbone fino allora da essa affatto conosciuto. — Molte ditte polacche commercianti in semi, legna, metalli ecc. posseggono agenzie in Italia, che cercano di allargare lo sbocco sul mercato italiano ai prodotti polacchi.

Nel 1920 sorge a Varsavia la Camera di Commercio Italo Polacca, che ha per scopo lo sviluppo dei rapporti economici e la loro agevolazione fra i due paesi. Merce l'iniziativa di questa Istituzione la Polonia per la prima volta prese parte alla Fiera Internazionale di Milano nel padiglione proprio. Contemporaneamente fu fondata la rivista Polonia-Italia, allo scopo di diffondere la conoscenza della vita polacca in Italia e della vita Italiana in Polonia.

Ecco in brevi tratti un quadro dei rapporti economici italo - polacchi, nel decennio trascorso quadro che da le migliori speranze per l'avvenire.

Nel campo culturale le tradizioni dei rapporti fra la Polonia e l'Italia risalgono a tempi ben remoti. I loro principi si collegano all'affidamento di dignita ecclesiastiche a sacerdoti di origine italiana affluenti in Polonia gia sin dal regno di Boleslao Chrobry (il Valoroso); la loro influenza sulla coltura si riflette principalmente nell'architettura sacra e la costruzione delle chiese dallo storico Dlugosz viene chiamata „opus graecum" oppure „opus italicum". Nei secoli XIII, XIV e XV una notevole influenza sull'arte e sui mestieri polacchi viene esercitata dai pittori, dagli scultori, nonche dai gioiellieri e da coniatori di medaglie d'origine italiana, affluenti in gran numero in Polonia. Nel secolo XV sotto l'influenza di imigranti italiani i polacchi adottano la moda italiana. Nei secoli XIV e XV si osserva una notevole influenza italiana sulla scultura in legno polacca. Sin dal secolo XIII giungono in Polonia vari scienziati italiani, medici, avvocati ecc., che istruiscono la gioventù in iscuole superiori. Ma e sul suolo italiano col diretto contatto con la cultura italiana che quest'ultima esercitava la piu potente influenza anche nei tempi piu remoti sugli animi polacchi. Gia nel secolo XIII Vincenzo Kadłubek fa i suoi studi legali nella celebre universita di Bologna. Nei secoli XIV e XV i polacchi si recano sempre piu numerosi per seguire studi superiori nelle universita italiane, staudiando leggi o „artes" a Bologna, e per lo più la medicina a Padova o a Ferrara. Essi ritornavano in patria col ti-

ską a wymienionymi wyżej portami adrjatyckiemi. Bezpośrednie opłaty przewozowe wyrażone są w walucie czesko - słowackiej w jednej sumie za cały przebieg.

Co się tyczy bezpośrednich taryf lądowych między stacjami Polskich Kolei Państwowych a stacjami kolei italskich, prowadzone są od szeregu miesięcy rokowania między zainteresowanymi czynnikami rządowymi polskimi i italskimi, które prawdopodobnie w niedługim czasie doprowadzą do zawarcia odpowiedniego układu.

Zawarcie wyżej wymienionych układów gospodarczych oddziałało b. korzystnie na rozwój stosunków handlowych polsko-italskich. W r. 1922 wartość obrotów handlowych między Polską a Italją wynosiła 17,2 milj. franków złotych, w r. 1923—28,5 w r. 1924—87,2, w 1925—75,3, w 1926—68,0, w r 1927—79,3 i w r. 1928 w pierwszem półroczu 72,8 milj. zł. obiegowych, (w pierwszem półroczu r. 1927 76,0 milj. zł. obiegowych).

Jednocześnie jesteśmy świadkami wzmagania się zainteresowania kapitałów italskich życiem gospodarczem Polski oraz przenikania ich do poszczególnych jego dziedzin. Kapitały italskie partycypują w niektórych bankach polskich (np. w Banku Handlowym w Warszawie), w przemyśle ubezpieczeniowym, tworzą się przedstawicielstwa wielu poważnych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych italskich, w Polsce i w Italji powstają specjalne firmy dla handlu polsko - italskiego, w polskich sferach gospodarczych budzi się zainteresowanie dla wyrobów przemysłowych italskich, które dawniej w Polsce były nieznane, szereg poważniejszych firm przemysłowych italskich otrzymuje zamówienia od rządu polskiego i t. p.

Również w Italji wzmaga się zainteresowanie dla towaru polskiego. Strejk angielski stał się tym czynnikiem, który wywołał konieczność w Italji zaopatrywania się w węgiel polski, do niedawna zupełnie tam nie znany. Cały szereg firm polskich, nasiennych, drzewnych, metalowych i t. p. posiada w Italji swych przedstawicieli, którzy czynią usiłowania w kierunku rozszerzenia zbytu na rynku italskim dla wyrobów polskich.

W r. 1920 powstaje w Warszawie Izba Handlowa Polsko-Italska, której celem jest ożywienie i ułatwienie nawiązywania stosunków handlowych między obu krajami i z jej inicjatywy w r. 1927 Polska po raz pierwszy bierze udział w Międzynarodowych Targach Medjolańskich we własnym pawilonie. W tym samym czasie powstaje jej organ „Polonia-Italia", mający szerzyć znajomość życia polskiego w Italji i italskiego w Polsce.

. . . .

Oto w krótkim zarysie obraz rozwoju stosunków gospodarczych polsko-italskich, widzianych w perspektywie ubiegłych lat dziesięciu i budzący najlepsze nadzieje na przyszłość.

W dziedzinie kulturalnej tradycje stosunków między Polską a Italją sięgają czasów b. odległych. Ich początki wiążą się z powierzaniem godności koś-

tolo di dottore od altro impregnati dagli usi e costumi italiani, spesso vestiti all'italiana, con usanze che non facilmente smettevano.

Da tali remoti tempi datano le tradizioni colturali dei rapporti italo - polacchi. Il periodo della loro maggiore intensita si ebbe nel Rinascimento. Durante la schiavitu della Polonia non potevano continuare a svilupparsi. La rinascita dello Stato polacco rese invece possibile un'attivita mirante a ristringere i legami d'unita colturale fra la Polonia e l'Italia animando le relazioni fra i due paesi nei campi intellettuali ed artistici. Nei primi anni dopo la riconquista dell'indipendenza arrivarono in Polonia giornalisti, pubblicisti, scienziati, vennero pure pubblicate sporadicamente delle opere di diverso valore sulla Polonia, ma soltanto in questi ultimi anni la propaganda diventa organizzata e sistematica. Oltre agli elementi governativi la propaganda viene condotta dal circolo Italo-Polacco Leonardo da Vinci, dalla Societa Italo - Polacca Dante Alighieri a Varsavia od in altre città polacche, dal circolo di coltura Italo - Polacco a Torino ecc. Nel 1920 un Comitato Polacco con la collaborazione del Prof. Guido Manacardo organizzo l'esposizione di stampe italiane „Bianco e Nero", nel 600 anniversario della morte di Dante furono organizzate in varie città della Polonia solenni accademie, negli anni 1922 e 1928 giunsero in Polonia due gruppi di giornalisti italiani, gli scienziati italiani in Polonia e quelli polacchi in Italia tengono conferenze, che rendono accessibile la conoscenza delle colture dei due paesi. Si moltiplicano le traduzioni di capilavori della letteratura italiana in polacco, e di opere polacche in lingua italiana, nelle Universita in Polonia come in Italia sorgono cattedre di lingua e letteratura polacca e italiana (a Varsavia, Cracovia, Poznań, a Roma, Bologna, Torino). Grandi meriti nel campo di propaganda della letturatura polacca ha Romano Pollak, professore di lingua e letteratura Polacca a Roma, che seppe creare una schiera di polonisti, che oggi propagano la conoscenza della letteratura polacca in Italia. Un certo numero di essi giunse nel settembre 1928 a Zakopane, dove fu organizzato per loro un ciclo di conferenze.

Se ramentiamo i tempi di prima della guerra, quando il numero delle persone che s'interessavano alla Polonia era infimo, quando non v'era quasi nessuno che avesse qualche nozione della lingua e letteratura polacca, se confrontiamo quel periodo col momento presente, in cui gli scienziati italiani, i pubblicisti, i politici, gli economisti scrivono dettagliate ed orignali opere sulla letteratura polacca, (ad es il Prof. Maver) sulle questioni politiche (il dott. Capasso e l'ex Ministro Tommasini) e sulle questioni economiche (il dott. Menotti Corvi, il prof. Doria, il dott. Mario de Vergottini), in cui il Ministro dell'Istruzione Beluzzo con sua circolare del 20/XI/1928 raccomanda di rettificare le inesattezze sulla Polonia nei manuali scolastici e di prendere in considerazione nelle lezioni i momenti storici dell'amicizia italo polacca, in cui il numero d'italiani che conoscono la lingua e la letteratura polacca si sanno orientare nella vita economica e politica della Polonia co-

cielnych duchownym pochodzenia italskiego, którzy zaczęli napływać do Polski już za panowania Bolesława Chrobrego. Ich wpływ na kulturę polską odbił się przedewszystkiem na architekturze kościołów, których sposób budowy Długosz nazywa „opus graecum" lub „opus italicum". W wiekach XIII, XIV, XV wywierają znaczny wpływ na sztukę polską oraz rzemiosła rzeźbiarze, malarze oraz różni złotnicy i medaljerzy pochodzenia italskiego, w znacznej liczbie przybywający do Polski. W wieku XV pod wpływem przybyszów italskich przyjmują się w Polsce stroje italskie. W wiekach XIV i XV zaznacza się wybitny wpływ italski na myncerstwo polskie. Począwszy od wieku XIII przybywają do Polski różni uczeni italscy, lekarze, prawnicy i t. p., prowadząc wykłady w wyższych uczelniach. Lecz szczególnie b. silny wpływ na polaków wywierała kultura italska od najdawniejszych czasów przez bezpośrednie zetknięcie się z nią na gruncie italskim. Już w wieku XIII Wincenty Kadłubek odbywa studja prawnicze w sławnym na owe czasy uniwersytecie w Bolonji. W wiekach XIV i XV Polacy coraz tłumniej udają się na studja do uniwersytetów italskich, studjując prawo lub artes w Bolonji, i medycynę przeważnie w Padwie lub w Ferrarze. Wszyscy oni wracali do kraju z tytułami doktorskimi lub innymi stopniami naukowymi i przejęci zwyczajami i obyczajami italskimi, nieraz w szatach italskich, których to nalecałości niełatwo się później pozbywali.

Tych to odległych czasów sięgają tradycje kulturalne stosunków polsko-italskich. Okres ich największego ożywienia przypada na czasy Odrodzenia. W okresie zaborów nie mogły one należycie się rozwijać. Wskrzeszenie Państwowości Polski umożliwia podjęcie akcji, mającej zacieśnić węzły łączności kulturalnej między Polską a Italją i ożywić między obu krajami stosunki w dziedzinach intelektualnej oraz artystycznej. W pierwszych latach po powstaniu Niepodległości mają miejsce sporadyczne wypadki udawania się do Polski różnych przedstawicieli nauki, publicystów i dziennikarzy lub publikowania mniej lub więcej wartościowych prac o Polsce. Dopiero w ostatnich latach akcja propagandowa staje się bardziej zorganizowana i systematyczna. Prowadzą ją obok czynników rządowych „Koło polsko-włoskie im. Leonarda da Vinci", „Towarzystwo polsko-włoskie im. Dante Alighieri" w Warszawie oraz w innych miastach Polski, „Circolo di cultura italo-polacco" w Turynie i t. p. W r. 1920 została zorganizowana przez komitet polski przy współudziale prof. Guido Manacardo wystawa sztychów italskich „Bianco e Nero", z powodu 600-lecia śmierci Dantego urządzono w różnych miastach Polski uroczyste akademje, w latach 1922 i 1928 do Polski przybyły dwie wycieczki dziennikarzy italskich, uczeni italscy w Polsce, a uczeni polscy w Italji wygłaszają odczyty, udostępniające znajomość kultury obydwu krajów. Mnożą się przekłady wybitnych dzieł literatury italskiej na język polski oraz polskiej na język italski, przy uniwersytetach zarówno w Polsce jak i w Italji powstają katedry języka oraz literatury polskiej wzgl. italskiej (w Warszawie,

stituisce una schiera, si dovrà riconoscere che, per quanto riguarda la conoscenza della Polonia in Italia, un notevole progresso è stato raggiunto.

Pure in Polonia negli ultimi anni è approfondita ed intensificata la conoscenza della vita politica, economica e culturale dell'Italia. La lista delle pubblicazioni sulla sua vita economica fu iniziata dal dott. A. Menotti Corvi con la sua opera sull'Italia contemporanea, pubblicata a Varsavia nel 1925. Sui problemi economici e politici dell'Italia dell'ora presente scrissero il dott. Dzieduszycki, il Prof. Peretiatkowicz, il senatore Jabłonowski, l'ex Ministero polacco a Roma Kozicki, il prof. Rappaport, l'abate dr. Szymański e molti altri. In traduzioni polacche vengono stampate le opere sul Fascismo del Prezzolini e del Prof. Bernardo, la conferenza di Mussolini sull'„Italia sul mare", la celebre biografia di Mussolini di Margherita Sarfatti, i discorsi di Mussolini e così via. Infine da due anni si pubblica a Varsavia la citata rivista mensile „Polonia - Italia" dedicata al riavvicinamento italo -polacco sul campo economico e culturale.

Abbiamo già osservato come un'azione per il riavvicinamento colturale fra la Polonia e l'Italia è diventata possibile mercè la rinascita della Polonia come stato indipendente nonchè mediante l'interessamento dell'Italia per la Polonia, quale nuova unità statale, chiamata ad avere un insigne parte nella politica mondiale.

Attualmente una delle questioni urgenti nel campo della propaganda sarebbe la pubblicazione di un opera collettiva sulla Polonia in italiano, con esaurienti informazioni sulla vita economica, politica e colturale, e di un altra simile sull'Italia in lingua polacca. Si risente pure la mancanza di buoni manuali turistici sulla Polonia in lingua italiana e di pubblicazioni turistiche sull'Italia in polacco, trattanti specialmente per i suoi luoghi di cura.

Nel campo della propaganda economica e colturale vi è in generale molto da fare. La buona volontà della quale sono animate le due nazioni, dà affidamento che la propaganda condotta energicamente nei due paesi darà in un prossimo avvenire feconda messe che rinsalderà sempre più stringendoli i legami dell'amicizia, che da secoli unisce i due popoli.

Krakowie, Poznaniu — w Rzymie, Bolonji, Turynie). Szczególnie duże zasługi na polu propagandy literatury polskiej położył Roman Pollak, który, będąc profesorem języka i literatury polskiej w Rzymie, zdołał stworzyć zastęp polonistów w Italji, dziś szerzących znajomość literatury polskiej w Italji. Grono tych polonistów we wrześniu r. 1928 zjechało do Zakopanego, gdzie urządzono dla nich specjalny cykl wykładów.

Jeżeli sięgniemy pamięcią w czasy przedwojenne, kiedy osób interesujących się w Italji Polską była liczba znikoma, a znających język oraz literaturę polską prawie że nie było, jeżeli okres ten porównamy z chwilą obecną, kiedy uczeni italscy, publicyści, politycy oraz ekonomiści piszą wyczerpujące i oryginalne prace o literaturze polskiej (np. prof. Maver), o zagadnieniach politycznych (dr. Capasso, b. poseł Tommasini) i sprawach gospodarczych (dr. Menotti Corvi, prof. Doria, dr. Mario de Vergottini), kiedy Minister Oświaty Beluzzo w okólniku z dnia 20.XI.1928 nakazuje w podręcznikach szkolnych sprostowanie niedokładności o Polsce i uwzględnianie w wykładach momentów historycznych przyjaźni polsko-italskiej, kiedy już dziś osób pochodzenia italskiego, władających językiem polskim oraz znających jej literaturę i orjentujących się w jej życiu politycznem i gospodarczem jest spory zastęp — to niewątpliwie trzeba będzie stwierdzić iż, jeśli chodzi o znajomość Polski w Italji, mamy do zanotowania znaczny postęp.

Również i w Polsce w ostatnich latach pogłębiła się i stała się bardziej gruntowna znajomość życia politycznego, gospodarczego i kulturalnego Italji. Szereg obszernych publikacyj o jej życiu gospodarczem zapoczątkował dr. A. Menotti Corvi swoją pracą o Italji współczesnej, wydaną w Warszawie w r. 1925. O zagadnieniach gospodarczych i politycznych Italji doby obecnej pisali dr. Dzieduszycki, prof. Peretiatkowicz, senator Jabłonowski, b. poseł w Rzymie Kozicki, prof. Rappapart, Ks. dr. Szymański i wielu innych. W przekładzie polskim ukazują się prace o faszyźmie Prezzoliniego i prof. Bernharda, odczyt Mussoliniego o „Italji na morzu", głośna praca o Mussolinim Małgorzaty Sarfatti, mowy Mussoliniego i t. p. W teatrach polskich wystawiane są z dużem powodzeniem sztuki autorów italskich, w Warszawie i innych miastach polskich na jesieni r. 1928 entuzjastycznie przyjmowany jest słynny „Teatro dei Piccoli" i t. p. Wreszcie od dwuch lat ukazuje się w Warszawie specjalny miesięcznik „Polonia-Italia", poświęcony zbliżeniu polsko - italskiemu na polu gospodarczem i kulturalnem.

Zaznaczyliśmy wyżej, iż podjęcie akcji w kierunku zbliżenia kulturalnego między Polską a Italją stało się możliwe dzięki wskrzeszeniu Państwowości Polskiej i obudzeniu się zainteresowania na gruncie Italji Polską, jako nową jednostką państwową, powołaną do odegrania wybitnej roli w kształtowaniu się polityki światowej.

W chwili obecnej jedną z najpilniejszych spraw w zakresie akcji propagandowej jest opublikowanie z jednej strony zbiorowej pracy o Polsce w języku italskim, zawierającej wyczerpujące informacje o jej życiu gospodarczem, politycznem i kulturalnem, z drugiej strony — zbiorowej pracy o Italji w języku polskim. Również dotkliwie odczuwa się brak dobrych podręczników turystycznych o Polsce w języku italskim oraz publikacyj turystycznych o Italji w języku polskim i szczególnie o jej miejscowościach kuracyjnych.

W zakresie propagandy gospodarczej i kulturalnej jest wogóle jeszcze wiele do zdziałania. Dobra wola, jaką obydwa społeczeństwa są w tym kierunku ożywione, daje gwarancję, iż akcja propagandowa, jaka w sposób energiczny prowadzona jest w obu krajach, przyniesie w niedalekiej przyszłości plon, który pogłębi i zcementuje węzły przyjaźni, łączące od wieków obydwa Narody.

DR. LEON PACZEWSKI

Huty „Królewska" i „Laura" na Górnym Śląsku.
Le fonderie „Królewska" e „Laura" nell'Alta Slesia.

Jeden z pawilonów Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu.
Uno dei padiglioni della Esposizione Generale Polacca a Poznań.

RELAZIONI COMMERCIALI ITALO - POLACCHE

(STOSUNKI HANDLOWE POLSKO - ITALSKIE)

Senza risalire ai tempi lontani, quando i mercanti dell'Etruria e di Roma percorrevano per strade diverse il territorio dell'attuale Polonia o quando i primi rapporti ecclesiastico fiscali fra la chiesa di Roma e la Polonia aprivano la via a quelli economici italo - polacchi, fiorenti fino al secolo XVIII, divenuti rari e slegati durante lo smembramento della Polonia, giova intrattenersi brevemente sugli immediati precedenti degli attuali.

La mancanza di materiali statistici sul traffico prebellico di questo territorio con l'estero, dovuta al fatto che dopo la perdita dell'indipendenza e l'inclusione delle terre polacche negli organismi economici degli Stati occupanti le merci polacche esportate non figuravano come tali, ma come austriache, russe, tedesche, legandosi cioe la loro origine al paese occupante, dalle cui frontiere uscivano. costituise una grande difficolta per determinazioni precise.

E' vero che in questi ultimi tempi sono stati raccolti alcuni dati statistici, ma essi riguardano per lo piu un breve periodo precedente la guerra mondiale e si tratta inoltre di studi compiuti da organizzazioni e da imprese private, non senza manchevolezze.

Perció nel commercio italo, polacco prebellico occorre limitarsi a poche osservazioni d'indole generale.

IL COMMERCIO ITALO - POLACCO NEL PRIMAGUERRA.

L'Italia partecipava in misura molto limitata al commercio dell'ex Polonia del Congresso che manteneva rapporti quasi esclusivamente con l'Impero russo, importando specialmente alcuni articoli commestibili e tecnici, come frutta, marmi, vino, ecc.

Con la Galizia, in rapporto specialmente con l'Austria e la Germania e la Grande Polonia (Poznania) priva quasi completamente d'industria e quasi esclusivamente dipendente da quella tedesca, l'Italia manteneva limitati rapporti che riguardavano fra l'altro, l'importazione di frutta meridionali, riso, vino, ecc. in cambio di petrolio e derivati.

IL COMMERCIO ITALO-POLACCO DOPO IL RISORGIMENTO POLACCO.

La Polonia, risorta indipendente e libera dopo la guerra, incontró seri ostacoli di carattere, tanto economico che politico, che intralciavano il normale sviluppo del suo commercio, onde i suoi rapporti commerciali generali e quindi quelli particolari con l'Italia nei primi anni del dopoguerra non risultano molto attivi.

Le restrizioni nei traffici, specie nelle importazioni, adottate dal Governo polacco nei primi anni del dopoguerra, influivano assai sfavorevolmente sul commercio estero della Polonia. Dal 1922 peró per la graduale riduzione del sistema dei divieti e la progressiva stipulazione di trattati di commercio, il movimento commerciale con l'estero divenne piu attivo e pote cosi essere concluso, fra gli altri, anche il trattato di commercio con l'Italia, stipulato il 12 maggio 1922, trattato che assorbi l'accordo provvisorio di contingentamento del 23 agosto 1921.

Peró le continue oscillazioni valutarie del mercato finanziario polacco non potevano certo favorire l'intensificazione dei rapporti commerciali italo - polacchi, onde soltanto dopo l'introduzione della valuta a valore stabile (1924) essi, per un certo periodo si rafforzarono, facendo diventare il commercio italo-polacco un serio fattore nella bilancia commerciale dei due paesi, come le cifre del suo sviluppo dimostrano.

All'intensificazione di tali rapporti contribui inoltre l'istituzione di comunicazioni ferroviarie dirette e di tariffe di favore, fra cui l'adriatica recentemente rivista.

LA BILANCIA COMMERCIALE ITALO POLACCA.

La bilancia del commercio italo polacco dal 1922 al 1928 (I semestre) si rileva dalle cifre seguenti:

Anno	Importazione in Polonia	Esportazione della Polonia	Partecipazione percentuale all'importazione generale polacca	Partecipazione percentuale all'esportazione generale polacca
	In milioni di franchi oro			
1922	15.0	2.2	1.8	0.3
1923	21.7	6.8	1.9	0.6
1924	74.5	6.7	5.0	0.5
1925	66.2	9.1	4.1	0.7
1926	42.3	25.7	4.7	2.0
1927	48.7	30.6	2.9	2.1
1927 I sem.	25.7	16.7		
1928 " "	27.9	13.2		

Da tali cifre risulta come il periodo piu attivo per il commercio italo polacco si sia avuto nel primo anno dopo l'introduzione della valuta a valore fisso (1924), in cui l'importazione aumento tre volte e mezzo in confronto del 1923 e l'esportazione invece diminuìtra l'altro in seguito al notevolissimo rialzo dei prezzi tendenti a raggiungere la parita di quelli mondiali, cosa che paralizzó l'esportazione, provocando il peggioramento della bilancia commerciale polacca.

L'anno 1925 è favorevole sopratutto per l'esportazione polacca aumentata circa del 35% in confronto del 1924, mentre la nostra importazione diminui alquanto. Nel 1926 si nota un'ulteriore sensibile riduzione della nostra importazione (circa del 56% in confronto del 1925), causata principalmente da varie restrizioni all'importazione nuovamente introdotte dal Governo polacco, mentre aumenta notevolmente (e precisamente del 182% in confronto del 1925) l'esportazione polacca in Italia.

Nel 1927 si nota un lieve miglioramento della nostra importazione (del 13,1%) accompagnato peró

da un maggiore miglioramento dell esportazione polacca (16%).

Nel primo semestre 1928 si nota invece un lieve miglioramento in nostro favore che peró, per ovvie ragioni, non puó ritenersi definitivo prima che siano conosciuti i dati per l'intero anno e ció anche in rapporto all'attuale movimento polacco, per l'indipendenza economica, nell'intento di migliorare la bilancia commerciale di questo paese in notevole squilibrio da vari mesi.

Se si considera poi che una certa quantita di merci (caffe, cotone, ecc) viene importata di transito dalla Italia in Polonia e quindi non e di origine italiana, detraendone il rispettivo valore della cifra generale della nostra importazione si constatera che la bilancia commerciale italo polacca e quasi in pareggio.

Il sensibile miglioramento del traffico polacco col nostro mercato, dal 1926 si spiega anzitutto con il rilevante aumento dell'esportazione di carbone (per cui sono state istituite tariffe di favore per la sua importazione in Italia attraverso l'Austria, la Cecoslovacchia e la Jugoslavia) dovuta fra l'altro prima ai notevoli acquisti delle nostre ferrovie dello Stato e in seguito allo sciopero minerario inglese. Essa segna, nel 1927, 35,5 milioni di zloty oro (67,3% dell' esportazione totale) contro 26,5 milioni nel 1926 (60% dell'esportazione totale). Nel primo semestre dell'anno corrente si è avuta una certa diminuzione nell'esportazione del carbone polacco specialmente in Italia (265,3 tonn) dovuta, fra l'altro, alla cessazione dello sciopero inglese, gia detto, e al carbone tedesco che ci arriva, come e noto, in conto riparazioni, cosa che rende impossibile, almeno per ora ad onta di ogni buona voloanta, di soddisfare il desiderio di queste sfere (nell'intento di equilibrare la bilancia commerciale fra i due paesi e di procurarsi corrispettivi per le nostre richieste) di acquisti, da parte delle Ferrovie dello Stato, mentre completamente e normalmente e aperta la via a quelli privati, dipendenti, per ovvie ragioni, dal solo fattore di concorrenza.

In conclusione puó dirsi che la notevole diminuzione della nostra importazione in Polonia nell'ultimo triennio e dovuta principalmente, oltre che agli alti dazi, al ritorno del Governo polacco al regime dei divieti ristabiliti nella seconda meta del 1925, come si e detto. Tali divieti che in principio colpivano determinate merci di uno Stato soltanto, furono in seguito aggiunti a quelli gia esistenti per tutti i paesi e estesi alle merci estere di qualsiasi provenienza e per quanto tali restrizioni siano state recentemente notevolmente ridotte (meno che per la Germania, per le note ostilita commerciali esistenti fra essa e la Polonia) pure per noi, in fatto, permangono in grande misura, dato che gran parte delle nostre merci d'importazione vengono classificate fra quelle cosi dette di lusso ancora colpite da divieti e da dazi molto elevati che recentemente, in seguito alla stabilizzazione dello zloty, sono stati parzialmente rivalutati.

A riguardo peró e da nutrire ferma speranza che si trovi una via per eliminare le transitorie difficolta in parola, onde gli scambi fra i due paesi possono svilupparsi in quelle desiderabili condizioni che trovano i loro precedenti nelle comuni tradizioni storiche.

LA NOSTRA IMPORTAZIONE IN POLONIA.

Mentre nell'esportazione dalla Polonia in Italia predominano le materie prime e i semilavorati (carbone, cereali, legno compensato, prodotti metallici, tessili, ecc.) nella nostra importazione in Polonia predominano i generi alimentari, (il valore dell'importazione e indicato in zloty al corso attuale 1 zloty = Lire 2,10 circa).

ALIMENTARI.

L'importazione della nostra frutta in Polonia riguarda principalmente agrumi, castagne, fichi, mandorle, mele, nocciole, uva ecc.

L'importazione degli AGRUMI in genere nel 1927 ha raggiunto circa 152 mila quintali per 11,5 milioni di zloty.

L'importazione degli ARANCI (da noi effettuata quasi in regime di monopolio, dato che non tutti i paesi produttori hanno finora stipulato trattati di commercio con la Polonia) da Qli 115.794 nel 1924 e Qli 128.295 nel 1925, dopo il ripristino dei divieti gia accennati, segna nel 1926 Qli 56.979 per zloty 4.700 mila, nel 1927 Qli 67.835 per zloty 6.572 mila e nel primo semestre del 1928 4.835 mila zloty (aranci e mandarini).

Quel certo aumento che si nota nel 1927 e dovuto all'accordo aranci carbone, stipulato per un anno, per cui si ebbe un aumento di contingenti e una riduzione del dazio doganale del 48%, facilitazioni cessate col cessare dell'accordo.

Per quanto riguarda il dazio e da osservare che esso ha subito recentemente un sensibile aumento in seguito alla stabilizzazione della valuta, per cui tutta una serie di dazi e stata elevata dal 30 al 72%, aumento ques'ultimo che si riferisce alle merci cosidette di lusso, fra le quali sono appunto compresi gli aranci. Tale aumento per quanto il contingente di 400 vagoni (40.000 qli) assegnato per la compagna dovrebbe in condizioni normali ritenersi insufficiente rispetto alla capacita di assorbimento di questo mercato, come dimostrano i dati or ora citati, pure e da prevedersi che difficilmente potra essere sfruttato appunto per l'elevatissimo dazio che ammonta a 206,40 zloty per quintale oltre il 10% per altre tasse di manipolazione, ecc. Per quanto riguarda altre frutta nel 1927 abbiamo importato per 31 mila zl. di CASTAGNE (contro 36 mila zl. d'importazione totale), per 161 mila zloty di FICHI (primo semestre 1928 — 34 mila zloty), par 613 mila zloty di MANDORLE IN GUSCIO (contro 764 mila d'importazione totale), per 472 mila zloty di NOCCIOLE (un quarto dell'importazione totale) e per 1.303 mila zloty di UVA SECCA (primo semestre 1928 — 578 mila zloty) con un sensibile aumento per quest'ultima in confronto del 1926, tenendo in ciò il primato di fronte ad altri paesi.

L'UVA FRESCA quasi inesistente nell'importazione 1926/27 per i divieti vigenti comincia ad appa-

rire nel secondo semestre 1928 (circa 10 vagoni) in seguito ad un contingente assegnato.

Per quanto riguarda le MELE inesistenti nel biennio 1926/27 perche anch'esse colpite da divieto, in seguito alla sua abrogazione, per la loro importazione alla rinfusa e in imballaggi comuni, se ne prevede un notevole arrivo e mi consta che importanti carichi stanno giungendo dall'Alto Adige.

In fatto di ORTAGGI importiamo particolamente CIPOLLE (1.483 mila zloty nel 1927, contro 1.123 mila zloty nel 1926) essendo in ció al primo posto superate la Germania e l'Ungheria e POMIDORI (233 mila zloty nel 1927 e 83 mila zloty primo semestre 1928).

La deficente importazione dei nostri ortaggi e dovuta all'elevatezza dei dazi gia molto alti che, in seguito alrecente aumento accennato vanno da 68,80 zloty per quintale (patate) fino a 195 zloty (asparagi, cavolfiori, pomidori, ecc.), senza contare alcuni divieti.

L'importazione della nostra PASTA ALIMENTARE, data la notevole produzione nazionale polacca (per quanto di qualita non pari alla nostra) il suo piuttosto scarso consumo e l'altezza del dazio, e relativamente limitata.

Nel 1927 essa ammontava ad un valore di Zloty 175 mila contro 209 mila zloty nel 1926 e 121 mila zloty nel primo semestre 1928.

Il RISO BRILLATO occupa per valore il secondo posto nella nostra importazione. Di esso sono stati importati nel 1927 Qli 106.430 per un valore di zloty 8.319 mila contro Qli 119.762 per un valore di zloty 8.522 mila nel 1926. Tale importazione, in cui occupiamo il secondo posto dopo l'Olanda, sta diminuendo in seguito alla creazione di una-serie di pilature di riso in Polonia, mentre si e iniziata l'importazione del RISO NON MONDATO che nel 1926 non importavamo affatto e abbiamo cominciato ad importare nel 1927 per un valore di 1.123 mila zloty, ponendoci con ció al secondo posto dopo l'India Britannica.

Per quanto riguarda la nostra importazione di VINO (prevalentemente Chianti e Vermouth) accorre anzitutto notare che la Polonia non e in genere grande consumatrice di vini d'uva; bevanda abituale è la birra insieme con il the, senza parlare dell'uso della „wódka" e dei liquori. Il consumo dei vini differisce nelle diverse regioni secondo il loro gusto particolare. Cosi nei territori gia sottoposti alla dominazione austro germanica il consumo del vino e piú diffuso di quanto non sia in quelli di ex occupazione russa. In Galizia si preferiscono vini austriaci, ungheresi e delle nostre provincie redente, mentre nella Poznania, regione che consuma la maggiore quantita di vino, si preferiscono i vini rossi del Reno. Quelli dolci, ungheresi e francesi, son preferiti nei territori di ex occupazione russa.

L'importazione del vino (che per ragioni di dazio avviene quasi esclusivamente in fusti o damigiane per essere imbottigliato sul posto dalle ditte importatrici) e colpita da divieto fino dai primi tempi del risorto Stato polacco.

La limitazione che questo commercio in genere incontra, deve ricercarsi non tanto nell'elevatezza dei dazi (data la loro sensibile riduzione convenzionale), ma nei gravami fiscali interni che contribuiscono, fra l'altro, all'aumento dei prezzi di vendita.

La nostra importazione da Qli 1.969 per un valore di 374 mila zloty nel 1926 è passata a Qli 3.102 per un valore di 607 mila zloty nel 1927. Nel primo semestre del 1928 essa ammonta a un valore di 239 mila zloty.

Tenuto conto del consumo e delle difficolta di carattere fiscale, non si puó dire tuttavia che i vini italiani abbiano im posto che meritano, in questo mercato. Ció non puó attribuirsi alla deficenza dei contingenti i quali al contrario, per quanto esigui, non si sono mai potuti finora esaurire come agli ostacoli che gli esportatori di nostri vini hanno incontrato nei primi tempi nelle vicende valutarie e nelle periodiche depressioni economiche del nuovo Stato polacco. Per ció la nostra importazione ha avuto carattere saltuario e d'immediato lucro, con risultati spesso non soddisfacenti, cosa che ha alquanto scoraggiata nostri esportatori per questo mercato.

La nostra importazione non dovrebbe considerare questo paese alla stregua degli altri dove il vino costituisce una bevanda comune e a buon prezzo, ma date le esigenze raffinate di questo mercato, dovrebbe dedicare ad esso speciali cure, fra le quali principalmente quelle dirette all'invio di tipi costanti, vecchi o ben maturi ad un'opportuna sorveglianza sull'imbottigliamento sul posto ed infine ad una conveniente propaganda, specie per l'introduzione di nuovi tipi.

Ditte italiane del ramo specializzate per l'esportazione, disponendo di adeguati mezzi finanziari, di vasta organizzazione tecnico commerciale e di conoscenza delle esigenze del mercato, potrebbero con vantaggio anche dell'intera espansione di uno fra i piu importanti prodotti del nostro suolo, spingere la loro diretta attivita fin su questo centro, installando depositi e magari apprendo negozi nelle principali citta o indipendentemente o in combinazione con solide ditte locali.

Un buon successo, sempre in relazione alle condizione del mercato per questo prodotto, non potrebbe mancare a tale iniziativa se saggiamente condotta.

La nostra importazione di OLIO commestibile e statta nel 1926 di 168 Qli per un valore di zloty 63 mila e nel 1927 di 405 Qli per un valore di 170 mila zloty. Nel primo semestre dell'anno passato essa ha raggiunto un valore di 17 mila zloty.

Il consumo di questo prodotto non e grande in questo centro, in cui si adopera di preferenza burro o grasso animale. Questo mercato richiede olio chiaro (decolorato) non troppo denso e senza difetti di gusto. La preferenza e data al prodotto della Riviera (i cui esportatori hanno curato di adattarsi ai gusti del la popolazione e alle esigenze del commercio locale) ha fatto si che per il consumatore polacco olio di Nizza sia sinonimo di olio di oliva. Il non aver tenuto in debito conto le esigenze in parola nonche il non aver opportunamente sviluppato réclame, e anch'esso cau-

sa, in parte, della condizione della nostra importazione su questo mercato, non pari alle sue generiche possibilita.

Abbiamo cominciato inoltre ad importate la CONSERVA DI POMORO in scatole (dal primo trimestre dell'anno scono per un contingente di circa una diecina di vagoni) che fino all'anno scorso per difesa di questa industria nazionale, era colpita d'assoluto divieto, mentre l'importazione di quella in fusti era ed e libera, venendo, in questo caso, messa in scatole sul luogo. Essa e esposta però agli eventuali pericoli per il nostro buonnome commerciale che tale operazione, per ovvie ragioni, può presentare.

Nell'anno scorso e stato previsto per l'Italia un contingente di PESCE MARINATO di lieve entità (circa una diecina di vagoni).

In proposito dei contingenti sara bene notare che l'insufficienza di quelli a noi assegnati, tenuto conto del fatto che questo governo non estende ad essi la clausola della nazione piu favorita ha, inoltre fra l'altro, causa nel fatto che, essendo il nostro commercio d'importazione libero, manchiamo di corrispettivi con cui poter soddisfare le richieste dell'altra parte, (richieste spiegate col desiderio di migliorare in genere la bilancia commerciale ed equilibrarla in specie fra i due paesi che pure, come si e gia detto secondo i dati finora conosciuti si dovrebbe ritenere quasi in pareggio).

MATERIE PRIME, SEMIFABBRICATI, PRODOTTI FINITI E VARI.

Fra le materie e i semifabbricati il principale articolo per la nostra importazione è costituita dal COTONE di cui nel 1924 sono stati importati 80.326 Qli per un valore di 33.243 mila zloty, nel 1925 — 58.560 Qli per un valore di 19.792 mila zloty, nel 1926 — 36.068 Qli per un valore di 22.500 mila zloty, nel 1927 — 25.828 Qli per un valore di 13.163 mila zloty a nel primo semestre del 1928 per un valore di 7.552 mila zloty. In proposito occorre notare che il cotone, deve considerarsi in genere come merce di transito, dato che proviene per lo più dall Egitto importato in Polonia via Trieste.

La LANA che prima del 1927 si importava in quantità insignificanti, in tale anno si è importata per 954 Qli di un valore di 766 mila zloty.

L'importazione della CANAPA e dei CASCAMI anch'essa comincia a diventare notevole soltanto dal 1927, anno in cui se ne sono importati in totale Qli 11.349 per un valore di 2.120 mila zloty.

Il grosso di questa importazione è costituito dalla canapa maciullata e battuta, di cui nel 1927 è stata importata per un valore di 1.772 mila zlaty e di 1.094 mila zloty nel primo semestre del 1928.

Il TABACCO che, come è noto, importiamo in Polonia da una serie di anni in base ad un accordo speciale (in media 2 milioni kg. all'anno), ammonta ad un valore di zloty 1.592 mila nel 1927 e di zloty 2.757 mila nel primo semestre dell'anno passato.

Importiamo infine MINERALI (zinco, ecc.) nel 1926 per 889 mila zloty, nel 1927 per 630 mila zloty e di 14 mila zloty (piombo) e 278 mila zloty (zinco) nel primo semestre 1928 — MARMO E ALABASTRO Zł. 195 mila nel 1926 e Zł. 633 mila nel 1927 Zł. 458 mila nel primo semestre dell'anno scorso) — MATERIE PRIME per la produzione della carta (1927 Zloty 365 mila) — SETA GREGGIA (1927 Zloty 236 mila), — CAPELLI UMANI (286 mila zloty nel 1927) — CUOI in genere (1927 pelli lavorate zl. 136 mila) — GRASSI, ecc.

I FILATI DI LANA cominciano a presentare una certa importanza soltanto a partire dal 1927, in cui sono stati importati per un valore di 7.935 mila zloty e di 4.488 mila zloty nel primo semestre dell'anno passato. I FILATI DI SETA sono stati importati nel 1927 per 1.344 mila zloty e 991 mila zloty nel primo semestre dell'anno scorzo. I FILATI DI COTONE si sono importati nel 1927 per 704 mila zloty e 117 mila zloty I sem. 1928.

Per quanto riguarda i TESSUTI nel 1927 sono stati importati TESSUTI DI SETA per un valore di 1.5 milioni di zloty.

Anche di TESSUTI DI COTONE, specie per mobili, c'è una discreta importazione.

l'Italia in questo campo, specie per quanto riguarda i tessuti di seta, concorre efficacemente con altri paesi produttori e se, in tale concorrenza, non raggiungiamo risultati maggiori degli attuali, pure notevoli, ciò è dovuto principalmente al fatto che la particolare situazione finanziaria di questo mercato (difficile, specie per la mancanza di liquido e di credito a breve scadenza, per cui il tasso di sconto privato arriva fino al 6% al mese) richiede concessione di lunghissimi crediti che, in genere, la nostra industria raramente concede, limitandosi a 3 o 6 mesi, mentre quella estera arriva a scadenza di 18 mesi perfino (America) e inoltre consegna spesso la merce sdoganata.

Importiamo CAPPELLI (per 1.348 mila zloty nel 1927 e per 207 mila zloty nel primo semestre del 1928) e BOTTONI (per 374 mila zloty nel 1927 contro 239 mila nel 1926, e per 166 mila zloty nel primo semestre del 1928.

Per quanto riguarda gli AUTOMOBILI (di cui sono in Polonia rappresentate quasi tutte le nostre principali ditte produttrici) nel 1926 ne abbiamo importato per Q.li 3.391 di valore Zloty 2.777.000, nel 1927 Q.li 6.495 di valore zloty 4.909.000 e nel primo semestre 1928 per zloty 2.687.000.

Per quanto riguarda le PARTI STACCATE nel 1926 ne abbiamo importato Q.li 609 per zloty 500.000 nel 1927 Q.li 1.755 per zloty 1.261.000 nel primo semestre 1928 per zloty 643.000.

Molto probabilmente però tale importazione, malgrado l'attuale notevole aumento, potrà diminuire per la recente apertura a Varsavia di un'officina di un noto gruppo americano per montaggio e di una agenzia generale della più importante ditta americana, senza contare una fabbrica locale (sorta col concorso tecnico italiano) che produce per ora solo camions e, forse, un programma di probabile ampliamento.

Per quanto riguarda il MATERIALE FERROVIARIO, nel 1926/27, abbiamo importato 3 mila va-

goni merci, 120 vetture di prima e seconda classe, oltre una ventina di vagoni tranviari.

Non potrà però ancora farsi assegnamento su tale importazione dato che questa industria sopperisce ormai completamente al fabbisogno locale.

Nel campo degli ARTICOLI DI GOMMA è da notare specialmente l'importazione dei PNEUMATICI (importati nel 1927 per 667 mila zloty e nel primo semestre dell'anno scorso per 566 mila zloty). Però è da prevedersi che anche questa importazione diminuirà in seguito all'annunziata istituzione di una fabbrica locale.

Nel ramo chimico notiamo i CONCIMI comparsi su questo mercato nel 1927 per un valore di 1.218 mila zloty con cui siamo al primo posto in tale importazione, e i COLORANTI SINTETICI (da non molto tempo introdotti su questo mercato con importante rappresentanza di un nostro gruppo) che da un valore di 72 mila zloty nel 1926 salgono ad un valore di 391 mila zloty nel 1927 e di 948 mila zloty nel primo semestre del 1928.

Per quanto riguarda i SEMI importiamo specialmente il TRIFOGLIO ROSSO (Zloty 1.359 mila nel 1926 contro Zloty 812 mila nel 1927).

Importiamo anche, da poco tempo, grazie ad un contingente assegnatoci, FIORI FRESCHI RECISI in quantità non molto notevole, data l'elevatezza del dazio (convenzionale Zloty 1.651,20 per quintale) e l'esiguità del contingente.

Notiamo infine la CERAMICA ARTISTICA, che comincia ad essere conosciuta su questo mercato, STRUMENTI MUSICALI (294 mila zloty primo semestre 1928 contro 129 mila zloty semestre 1927), CONFEZIONI (415 mila zloty primo semestre 1928 contro 188 mila zloty stesso periodo 1927), OGGETTI DI FANTASIA (189 mila zloty primo semestre 1928 contro 271 mila zloty stesso periodo 1927), ecc.

CONCLUSIONE.

Così, nelle loro grandi linee, si presentano le nostre relazioni economiche con la Polonia, esclusa ben inteso la nostra maggiore partecipazione industriale e finanziaria alla sua economia.

Il nostro commercio d'importazione con la Polonia, anche se non ha ancora realizzato tutte le possibilità che il rigoglioso nostro sviluppo nazionale sotto la guida del Duce assicura, quando gli ostacoli di natura varia e transitoria che esso incontra in questo centro saranno eliminati, raggiungerà una maggiore intensità, e questo come qui è noto dovrà avvenire in seguito a vari provvedimenti di carattere economico e fra l'altro alla modernizzazione e alla riorganizzazione, già in corso, dell'industria polacca, che permetterà di ridurre i costi di produzione e quindi darà modo di sostenere la concorrenza dei mercati esteri, con conseguente aumento dell'esportazione, nel cui insufficiente sviluppo è da ricercare la causa dello squilibrio di questa bilancia commerciale, e delle varie sue conseguenze.

DR. A. MENOTTI CORVI.

FISICA ECONOMICO - POLITICA DELLA POLONIA

(FIZYKA GOSPODARCZO-POLITYCZNA POLSKI)

I fenomeni economici ed i fenomeni politici sono sottoposti a leggi determinate analogamente ai fenomeni della natura. L'esame di queste leggi e nei riguardi dei problemi economici e politici, tanto piu difficile di quello delle naturali per quanto i problemi stessi sono piu complicati e composti. Una sostanza in condizioni normali solida e innocua, in altre esplode provocando terribili devastazioni. Nel campo dei fenomeni naturali possiamo però coscientemente e in vista di determinati fini, regolare queste condizioni.— Nel campo delle questioni economiche e politiche anzi tutto le condizioni stesse sono soggette a rapidi cambiamenti, provocando, per le stesse ragioni, conseguenze mutabili su piu larga scala. Inoltre non lieve importanza ha il fatto che i fenomeni naturali possono essere esaminati oggettivamente, mentre quelli economici e politici obbligano alla soggettivita. Queste leggi sono emanazione inseparabile dell'uomo, esse stanno e risultano per noi stessi, per le condizioni da noi create.

Se si prende un pezzo di carbone nero, corpo, in cui per migliaia di anni si son verificati soltanto insignificanti cambiamenti, e si mette in un forno da coke, sottoponendolo all'azione di nuove condizioni e cioè di un'alta temperatura, in questo pezzo di carbone avviene apparentemente un violentissimo cambiamento. Un caos di movimento abbraccia tutte le particelle; avviene una indescrivibile confusione, le vecchie organizzazioni di molecole si sfasciano e si uniscono nuovamente soltanto per convincersi che non possono esistere insieme, si sciolgono affinita e associazioni, si rompono legami gia esistenti, fino a che finalmente non sorgono nuovi corpi, nuove strutture e nuove organizzazioni, cioe quelle che, nelle date condizioni, sono capaci di esistere. Anche quando ad esse si renderanno le antiche condizioni di esistenza, queste saranno gia associazioni del tutto nuove, dissimili tanto sotto il rapporto dell'aspetto esteriore quanto sotto il rapporto delle proprieta dell'antico pezzo di carbone.

Le stesse violente trasformazioni avvengono nel campo dei fenomeni economici e politici. L'ultima, la grande guerra mondiale, ha avuto nella vita economico-politica una parte distruttiva e nello stesso tempo costruttiva, come l'alta temperatura fa ogni giorno per rapporto al pezzo di carbone.

Se esistessero metodi di misurazione fisica in unita definite della forza di questa energia distruttivo - costruttiva, emessa dalla grande guerra, si potrebbe senza dubbio constatare che in Polonia particolarmente la struttura economica e stata sottoposta alle piu forti e più profondi scosse. Quasi $\frac{1}{6}$ del patrimonio nazionale e stato distrutto per sempre e senza alcun compenso e ciò quasi esclusivamente dagli stati esteri belligeranti. L'agricoltura, base elementare della soddisfazione del piu primitivo bisogno della vita, e stata distrutta a tal punto che, per es., nel 1919, il raccolto della segale rappresentava il 35% dei raccolti del 1913, quello del frumento il 36%, quello dei le patate poco piu del 75%, quello delle barbabietole da zucchero circa il 34% delle cifre raggiunte negli anni dell'anteguerra. Se si considera l'immensita della distruzione della produzione industriale, il numero delle case ed edifici bruciati e distrutti, lo stato delle strade e delle comunicazioni, lo stato dell'inventario, ed infine l indescrivibile mancanza di capitali, la mancanza di valuta reale, senza alcuna esagerazione, per una grande parte del paese, si potrebbe giustamente dire che essa presentava nel 1919 un deserto densamente popolato. Tale terribile sorte, con una certa approssimazione, era comune agli altri paesi nel periodo della guerra. Però in questi stati le distruzioni di guerra erano soltanto fonte di distruzione economica. La Polonia aveva piu di queste fonti.

La Polonia nei primi anni della sua esistenza indipendente non poteva profittare di un piu largo aiuto dall'estero. Essa era uno stato nuovo, in condizioni sfavorevoli, con propaganda ostile.

E come nessuno sforzo varra a distruggere la legge fisica della gravitazione generale, nessuno distruggera la legge economica infrangibile che non trovera mai aiuto economico e materiale chi ne ha ad ogni costo bisogno. I prestiti sono ottenuti da chi potrebbe farne a meno. La ricostruzione del paese e della produzione doveva quindi effettuarsi con forze proprie. Se la Polonia non poteva contare su aiuti dell'estero nel campo economico nei suoi piu difficili momenti, incontrava invece sempre piu chiaramente e fortemente difficolta dall'estero, difficoltà riguardanti i rapporti internazionali in questo campo, rapporti basati su tre elementi: circolazione degli individui, dei capitali, delle merci.

Una serie di stati che prima della guerra economicamente avevano la maggiore importanza per l'emigrazione polacca, nel periodo del dopoguerra introdusse restrizioni all'emigrazione. E vero che ci sono nuovi terreni di colonizzazione, ma però essi non sono in condizioni propizie e non garantiscono vantaggi costanti. Nel 1923, quando le questioni della delimitazione dei confini e del ritorno dei nomadi di guerra era in massima gia terminato, la Polonia aveva circa 28.150.000 abitanti. Nel 1928 tale cifra arriva, secondo calcoli provvisori, a 29.960.000 persone. In 5 anni cioe l'aumento della popolazione e di 1.810.000 persone, cosa che costituisce un aumento annuo assoluto, in media, di circa 360.000.

Sorge quindi il primo importante problema fisico: aumento dell'assorbimento del lavoro e delle merci da parte dell accresciuta popolazione. Già esclusivamente da questo punto di vita sorge la questione della necessita di un aumento annuo della produzione di segala e di frumento nella quantità di circa 70,000 tonn. e di avena e orzo di circa 50.000 tonn., come pure di tutti quei servizi, beni e merci indispensabili all uomo per vivere.

Ogni studioso obbiettivo della situazione geografico-politica della Polonia deve riconoscere, con tutta convinzione, che il nostro Stato si trova in una situazione particolarmente difficile. L'evoluzione storico-politica delle terre di questa parte dell'Europa, i processi del reciproco penetramento delle nazioni vicine, gravami storici nella struttura sociale, interessi politici ed economici — creano pressioni esterne sulle frontiere dello stato polacco per quanto diminuiscono la forza della pressione interna. Se si esamina anche questo fenomeno secondo leggi fisiche, senza dubbio risultera chiaro come la stabilizzazione delle frontiere dipenda dall'equilibrio delle pressioni. Il più sottile velo di un pallone da bambini può sostener le piu forti pressioni alla condizione che l'esterna e l'interna siano equilibrate.

Dato che la pressione estera sul cerchio delle frontiere della Polonia e quasi indipendente da essa, occorre regolare anzitutto la pressione interna. E sorpassata l'opinione che tale pressione possa esser data da un esercito bene addestrato e agguerrito. Esistono due elementi essenziali di tale pressione: una dovuta all'organizzazione dello stato, alla sua amministrazione politica ed economica, ed una alla dinamica delle forze sociali.

Quest, ultimo fattore si trova strettamente ricollegato al livello del benessere sociale e così il primo problema si amplifica considerevolmente nelle sue basi. Da tale punto di vista non si tratta quindi soltanto di assicurare l'aumento della produzione parallelamente all'aumento della popolazione, ma inoltre di rialzare il medio livello di vita dei singoli per aumentarne il consumo e le soddisfazioni.

Questo problema sembra essere uno dei piu importanti per la Polonia contemporanea. Poiche in esso sono concentrati lo scopo principale della politica statale interna ed uno dei principali elementi dell'equilibrio della pressione esterna. Bisogna pure confessare obbiettivamente che, specialmente negli ultimi tre anni il progresso, in questo campo e considerevole, almeno in linea relativa. Nella gara internazionale fra gli stati e le organizzazioni piu avanzate, sotto il rapporto della dinamica economica, siamo ancora molto indietro, forse piu vicini alla partenza degli stati che scartano per il finish, ma la rapidita della nostra corsa e grande e crescente. E la meta e mobile.

Però non possiamo, malgrado ciò, essere soddisfatti dell'attuale stato di cose. Non siamo neppure in grado di vincere rapidamente i nostri difetti poiché paragonando con altri paesi, le cifre dei valori prodotti dall'agricoltore e dal cittadino, in media, vedremo che non solo la somma dei valori prodotti dal cittadino e considerevolmente superiore alla somma di valori prodotti dall'abitante della campagna, agricoltore o allevatore, ma noteremo inoltre come rapidamente queste cifre aumentano nella scala assoluta e come la cifra degli occupati nell'agricoltura e quindi dei produttori di minori valori, si sposti in rapporto e in favore della cifra degli occupati nelle industrie e nelle citta. In Polonia, la quantita media dedicata produttivamente al lavoro, con grande prevalenza della popolazione agraria, e considerevolmente inferiore a quella degli stati occidentali.

Mentre in essi il 70% della popolazione di citta e di fabbrica lavora produttivamente e crea valori materiali durante l'anno, e sul 30% della popolazione agraria grava l'obbligo di nutrimento di una cifra superiore del doppio di quella occupata nell'industria, commercio, professioni libere e amministrazione, in Polonia l'andamento delle condizioni è quasi opposto. Risulta da ciò — applicando concetti fisici — che la quantita del lavoro utilmente dato, la quantita di „chilowatt" per abitante e relativamente piccola. Di tale stato risultano pure notevoli conseguenze. Così per es. carattere del tutto diverso deve avere la produzione agraria nei paesi ad alto grado di industrializzazione in quanto essa si deve calcolare del tutto diversamente, richiede altre forme commerciali e di organizzazione, facendo contemporaneamente dall'agricoltore un consumatore con potere d'assorbimento maggiore che da noi.

Ma il problema dell'intensificazione della quantita del lavoro produttivo per abitante non può essere esaminato in sè. Esiste un certo rapporto fra la possibita di lavoro, fra la somma del patrimonio nazionale per abitante e la somma dei capitali disponibili.

Appunto questo rapporto e in Polonia specialmente sfavorevole. Dobbiamo quindi attraversare il periodo capitalistico che gli Stati Occidentali hanno passato gia e passano ancora. Del fatto che tale processo si svolge da noi in modo ancora lento, ma accelerato, e prova lo sviluppo degli investimenti in Polonia, investimenti fatti in considerevole misura dal l'eccedenza dell'entrata sociale. Basterà rendersi dettagliatamente conto di quanto abbiamo ereditato immediatamente dopo la guerra e confrontare la situazione economica d'allora con lo stato attuale.

Immense distruzioni di guerra sono state quasi totalmente eliminate; e stata ricostruita l'agricoltura come pure regioni intere, i villaggi e piccole citta bruciate; si e ricostruita l'industria tessile; quella di fonderia; la metallurgica; sono state ricostruite le ferrovie e una gran parte delle strade di comunicazione. Sono state costruite scuole; è stata creata o sviluppata l'industria dei concimi chimici; dei prodotti chimici; della carta; dei materiali elettrotecnici; dei motori; dei prodotti di gomma; l'industria delle confezioni e degli articoli di fantasia; sono sorte nuove potenti fabbriche di locomotive; fabbriche che lavorano per forniture all'esercito e molte altre.

Esponente di tale movimento è lo sviluppo della produzione nazionale di macchine e utensili come pure l'importazione estera in questo campo. Quest'ultima voce e sottoposta ad un controllo statistico rigoroso per cui queste cifre possono essere considerate come indici generali. Abbiamo importato di macchine e utensili:

	tonn.	franchi oro
I semestre 1926	10.123	24.449.000
I " 1927 .	18.001	50.280.000
I " 1928	34.042	86.200.000

La stessa direzione dello sviluppo e illustrata dalle cifre delle produzioni principali. Ecco per esempio il rapporto fra la produzione del carbon fossile e il suo consumo sul mercato interno (in milioni di tonn.):

	I semestre 1924	I semestre 1925	I semestre 1926	I semestre 1927	I semestre 1928
produzione	16.5	15.0	14.0	18.2	19.5
consumo .	7.7	7.9	8.0	10.4	11.4

Il rapporto fra il consumo sul mercato interno e l'estrazione generale si presenta quindi come segue: 1924 — 47%, 1925 — 53%, 1926 — 57%, 1927 — 57%, 1928 — oltre 58%. Specialmente importante e lo sviluppo di tale rapporto negli ultimi anni, malgrado che appunto in questo tempo siamo riusciti a sviluppare l'esportazione del carbone in genere da 4.634.000 tonn. nel I semestre 1926 fino a 6.183.000 tonn. nel I semestre 1928, di cui verso i paesi del Nord da 1.760.000 tonn nel I semestre 1926 fino a 3 milioni di tonn. nel I semestre 1928. In modo analogo aumenta la produzione del ferro greggio da 63.000 tonn. nel II trimestre 1926 fino a 143.000 tonn. nel II trimestre 1927 e fino a 163.000 tonn. nel II trimestre 1928 e la produzione dell'acciaio da 146.000 t. nel II trimestre 1926 fino a 294.000 nel II semestre e fino a 336.000 tonn. nel II trimestre 1928.

Ugualmente aumentano le cifre negli altri campi della produzione mineraria e della materia prima, come pure quasi nell'intera industria di trasformazione.

Lo stesso fenomeno si rileva in una serie di altri campi. Così p. es. mentre nel giugno 1926 si caricavano sulle ferrovie polacche giornalmente in media 13,0 mila vagoni merci da 15 tonn, in giugno 1927 tale carico raggiunge 14,3 mila vagoni e nel giugno 1928 16,1 mila vagoni.

Così si presenta il quadro della nuova pressione gradualmente crescente, pressione mercantile, pressione di beni d'utilizzazione. La quantita delle merci in movimento, anzitutto delle merci proprie oltre che di quelle importate, aumenta ed aumenta piu fortemente della popolazione. Compare però un fattore nuovo e caratteristico: la capacita di assorbimento dell'elemento umano aumenta. Esso comincia ad assorbire gradualmente sempre maggiore quantità di prodotti. Aumenta quindi il consumo per abitante tanto in rapporto al carbone, ferro, acciaio, cemento, quanto nel campo dei prodotti tessili, di cuoio, di prodotti alimentari, di medicinali, bensina, gomma, sapone, carta, libri, ecc. La pressione mercantile diminuisce attualmente, ma non piu per la decadenza della produzione, ma per lo sviluppo del commercio e della produzione.

In una serie di campi sorge, in piu larga misura, un nuovo fenomeno, non notato prima. Pel rapido aumento dell'importazione delle materie prime e degli utensili, e per la crescente produzione interna dei medesimi, aumenta l'importazione mentre diminuisce l'esportazione.

Malgrado ciò la pressione mercantile e grande. L'eccedenza delle merci cerca di passare attraverso i confini dello stato, cerca vie e possibilita di sbocco indspensabile per l'equilibrio delle pressioni. Ma questo fenomeno incontra nuove insuperabili difficolta. Il confine di terra occidentale e del Nord presenta una resistenza per questa osmosi mercantile, resistenza derivante dalla guerra doganale tedesco - polacca. Al confine orientale questa resistenza e pure potente dato il diminuito potere d'assorbimento del mercato russo e lo speciale sistema della politica commerciale di questo paese. Il confine del sud — date le sue condizioni naturali, fisiche — e, si direbbe, un cattivo conduttore per lo scambio mercantile. Ecco i nuovi fattori che accumulano questa eccedenza di pressione mercantile in considerevole misura. Questo e un fenomeno pericoloso. Già per lo stesso aumento eccessivo di questa pressione può verificarsi una crisi economica, una crisi che renderebbe inutile l'aumento del lavoro produttivo.

La pressione mercantile non regolata, senza sbocco naturale, distrugge le ragioni stesse di tale pressione, e quindi il lavoro produttivo.

Ma c'e una uscita che può dare uno sbocco a questa presione; questa e il mare polacco e l'espansione economica della Polonia attraverso Danzica e Gdynia. Questo mare, quale strumento economico attivo, salvera lo stato da una nuova crisi. Bisogna calcolare questo valore del mare, poiche esso indichera contemporaneamente la misura della tensione della dinamica mercantile che cerca uno sbocco al di fuori, e le lotte per il traffico mercantile attraverso i confini di terra. Così il movimento mercantile bilaterale dimostra che attraverso ogni metro di costa marittima economicamente attiva, (80 km.) passano gia attulmente 125 tonn. di merci all'anno. Analogamente attraverso ogni metro del confine di terra passano 2,3 t.

L'attuale, difficile situazione economica dello stato, ha quindi anche i suoi buoni lati. Siamo coscienti dell'immensita del lavoro indispensabile per la costruzione di una nuova Polonia dai fondamenti fino alle cime, sappiamo che questo lavoro lo dobbiamo compiere da soli, che una considerevole parte dei mezzi indispensabili per la risoluzione di questo enorme compito, dobbiamo elaborarla all'interno perche nessuno ci dara aiuto. Ma le difficolta della nostra vita economica ci indicano anche nuove vie, nuove direzioni e nuove possibilità che, in condizioni piu facili, sarebbero passate inosservate e non sfruttate. Per che anche qui vigono le leggi della fisica: in condizioni particolarmente difficili il materiale cattivo e di residuo deve distruggersi presto e completamente. E tutto ciò che potra essere superato e vinto dopo difficili condizioni, tutto ciò che lottera vittoriosamente contro le difficolta, senza piegarsi e senza spezzarsi — conquista contemporameamente vigore e fermezza per vivere nell'avvenire in condizioni rinnovate.

Ing. EUGENJUSZ KWIATKOWSKI,
Ministro d'Industria e Commercio.

I LAVORI PUBBLICI

(ROBOTY PUBLICZNE).

Una rassegna dei lavori pubblici condotti a termine nei primi 10 anni d'esistenza della Polonia indipendente da luogo a interessanti conclusioni. Nonostante l'esaurimento derivato dalla guerra le cui operazioni si sono svolte in territorio polacco e il caos dell'amministrazione statale, conseguenza diretta degli smembramenti della Polonia, il numero di lavori pubblici compiuti oltrepassa le previsioni piu ardite. Certamente c'è ancora molto de fare ma quel che s'è fatto fa pensare che il resto sara compiuto molto piu presto di quanto non si creda.

Il programma generale dei lavori pubblici da realizzare e gia quasi terminato e debbono essere ancora elaborati soltanto i suoi dettagli. La situazione attuale dev essere considerata come una fase dell'evoluzione naturale e dell'adattamento alle condizioni presenti che sono quelle di ogni organismo vivente. Ho detto che il programma e già quasi compiuto perche da un lato la decentralizzazione dell' amministrazione statale che già si è iniziata dev'essere condotta a termine e dall'altro l'analisi dei prezzi e delle divise non e stata ancora terminata. Questo però sara fatto nel 1929.

La prima e piu importante parte del lavoro legislativo e gia compiuta. La codificazione delle leggi che riguardano problemi d'ordine tecnico uniformi per la Polonia intera, non e stata facile impresa. E' stato necessario tener conto delle differenti condizioni delle particolari regioni del paese dovute alle differenze di tre regimi giuridici e amministrativi per ottenere che le leggi sulle strade, sulle stazioni idrauliche, sulle costruzioni, sull'energia elettrica, non contrastassero in nessuna maniera con l'espansione delle città e dei villaggi. Basta dire che la legge sulle costruzioni si sostituisce a piu di 150 leggi, decreti e ordinanze. La legge sulla produzione dei mattoni stabilisce delle misure standard e sostituisce in questo campo piu di 180 dimensioni differenti finora usate in Polonia. La piu recente legge sulle costruzioni, promulgate nel 1928 esige ancora la pubblicazione di istruzioni, norme esecutive, regolamenti, ecc.; le altre leggi debbono essere egualmente completate con diverse modificazioni suggerite dall'esperienza acquistata dopo la loro promulgazione. Ma la parte essenziale del lavoro e già stata compiuta ed è solida.

Il primo compito che doveva essere eseguito nelle piu difficili condizioni era la ricostruzione delle case d'abitazione distrutte durante la guerra. Occorreva ricostruire 1.837.000 case di cui 1.700.000 rurali e 140.000 cittadine. La ricostruzione e stata molto piu rapida nei villaggi che nelle città. Attualmente c'è da ricostruire soltanto il 12,5% nelle campagne, mentre e da ricostruire il 57% cioe circa 80.000 case nelle citta. Non intendo minimamente di affermare che l'immenso compito di ricostruzione di piu di 1.500.000 case sia stato condotto a termine per opera dell'amministrazione statale. Lo Stato ha contribuito a quest' opera soltanto pel 20%. Nel periodo della circolazione del marco sono stati concessi per i bisogni edilizi 476 miliardi di marchi polacchi. Più tardi la ricostruzione dei villaggi ha richiesto 50 milioni di zloty, senza contare 1.200.000 m.[3] di legno. Di questa somma il Tesoro ha dato 2 milioni di zloty durante l'ultimo esercizio finanziario. Per quanto riguarda i villaggi resta da ricostruire o da riparare soltanto il 12% e siccome tutte queste abitazioni non saranno sostituite, la percentuale effettiva e ancora inferiore. Nondimeno una nuova fonte di reddito dev'esser trovata perche quella attuale, la contribuzione forestale, si esaurirà fra non molto. Soltanto le case dei contadini piu poveri che non potranno essere ricostruite senza l'aiuto del Governo e qualche altro lavoro costituiscono ancora le ultime traccie della guerra.

La ricostruzione delle citta nel periodo seguente l'adozione dello zloty oro si ricollega all'estensione delle città e quindi allo sviluppo dell industria edilizia in generale. In questo campo il lavoro e già cominciato e le cifre seguenti (in zloty) attestano i progressi realizzati:

	Prestiti accordati	Ammontare totale	Crediti supplementari
1924	750	10.600.000	6.000.000
1925	1.537	44.000.000	—
1926	1.178	19.800.000	—
1927	1.951	106.500.000*)	—
1928	—	77.500.000	12.000.000
	Totale	258.400.000	18.000.000

Come queste cifre dimostrano le spese sostenute per questo scopo negli ultimi cinque anni raggiungono 276 milioni di zloty con una media cioè di 55 milioni di zloty all'anno.

Tuttavia l'industria edilizia si sviluppa in Polonia in misura sempre maggiore come attestano le cifre seguenti del febbraio-luglio:

	Febbraio	Luglio
1925	17.499	27.339
1926	19.619	24.051
1927	12.567	27.794
1928	19.034	47.321

Queste cifre indicano che l'attività edilizia urbana e in soddisfacente progresso anche se la maggior parte degli edifici e stata costruita dal Governo per uffici pubblici, mentre che il numero di edifici Costruiti e in costruzione per abitazioni private e relativamente poco importante.

Per quel che riguarda la costruzione di edifici governativi i risultati finora ottenuti son degni d'attenzione. Durante un anno sono stati costruiti circa

*) Le cifre per il 1928 sono state calcolate secondo i risultati del I. semestre.

mille edifici per le guardie di confine e per i funzionari dei distretti orientali. Basta rammentarsi la deficienza in Polonia di edifici per le autorità centrali, per le scuole, per i tribunali, per le autorità locali, per la polizia, per le dogane, per la posta, per le banche di Stato, ecc. e paragonare questa situazione a quella attuale per rendersi conto del progresso realizzato negli ultimi dieci anni. Attualmente i bisogni del Governo in fatto di edilizia sono coperti per 1.80%. Il 20% che resta riguarda principalmente gli edifici scolastici. Dieci ministeri sono gia in edifici propri ed altri tre lo saranno fra breve essendo le relativi sedi gia in costruzione. Soltanto per un ministero non si e ancora risolta la questione. La situazione e analoga nelle altre amministrazioni di Stato.

Le somme destinate alla costruzione di edifici pubblici previste nei bilanci degli ultimi anni sono illustrate dalle cifre seguenti (in zloty):

	Ministero dei Lavori Pubblici	Altri Ministeri	Totale
1924	17.127.963	58.213.059	75.341.022
1925	43.125.382	101.929.710	145.055.092
1926	10.885.466	57.122.900	70.008.366
1927	26.142.781	48.721.174	74.863.955
1928	102.389.803	127.709.786	280.099.589

Non si sono prese in considerazione i primi cinque anni d'esistenza della Polonia indipendente perche il deprezzamento del marco rende ogni confronto quasi impossibile. Per tener conto dei cambiamenti nel valore dello zloty verificatisi verso la metà del 1925 occorrerebbe inoltre rivalutare queste somme secondo l'attuale valore dello zloty. Con questa rivalutazione si arriva alla somma di 719.240.004 zloty spesi per la costruzione di edifici pubblici.

Se a questo si aggiunge quello che le banche di Stato hanno speso per la costruzione degli edifici propri, arriveremo ad una somma più volte superiore a quella impiegata per le case di abitazione.

Il problema della riduzione delle spese di costruzione nonostante la sua urgenza non e stato ancora risoluto in maniera soddisfacente. La percentuale delle case distrutte in nessun paese è stata così alta come in Polonia e perciò la crisi degli alloggi si fa risentire da noi con la maggiore intensita. Inoltre la guerra ha distrutto le riserve auree della Polonia in maniera che il problema è respinto verso il suo ostacolo più grave, la mancanza di denaro. L'applicazione delle macchine, la standardizzazione del materiale edilizio e delle case stesse, l'utilizzazione di nuovi materiali, la rapidità dei metodi di costruzione e la sostituzione del lavoro manuale con quello meccanico, ecco gli aspetti caratteristici dell'industria edilizia del dopo guerra in Europa. La razionalizzazione dei sistemi di costruzione contribuisce ad una sensibile riduzione dei costi, ma in Polonia i progressi realizzati in questo campo sono finora poco notevoli.

II.

Da quando è divenuto evidente che il Tesoro costituisce in Polonia l'unica fonte di credito a lunga scadenza, che il capitale privato in Polonia, realizzando notevoli benefici con le operazioni a breve scadenza, non s'interessa all'industria edilizia e che il capitale straniero cerca invariabilmente garanzie statali e municipali, il Governo ha dovuto assumersi il compito di modernizzare i sistemi di edilizia e di ridurre i costi. Questo costituisce per esso un nuovo carico che prima della guerra era assunto dagli interessati privati e a cui, nei due ultimi anni, il Governo ha consacrato la sua attenzione. La standardizzazione dei mattoni e gia stata realizzata, tre laboratori chimici e meccanici hanno cominciato ricerche per nuovi materiali di costruzione e si sono elaborati dei piani per la standardizzazione di parecchi elementi edilizi. Inoltre il Governo si sforza di ridurre i costi edilizi.

L'esperienza dei 10 ultimi anni ha contribuito a smentire formalmente l opinione che i metodi governativi di costruzione e di lavoro siano arretrati e poco economici, contrari cioe a quelli privati. In generale, la costruzione degli edifici governativi e affidata a imprese private mentre che le strade, i ponti e l'assestamento delle acque e delle terre si fanno a cura dei rispettivi dipartimenti. In parecchi campi e specialmente in quelli nei quali lo Stato e attivamente interessato non c'e da essere scontenti perche, in parecchi casi, la Polonia ha anche superato certi paesi dell'Europa occidentale. Non rammenterò parecchi sistemi polacchi di ponti di legno a grande portata, ne l'applicazione dei sistemi piu moderni di costruzione in comento armato, ma non posso tacere il ponte di ferro sulla Sludwia vicino a Łowicz, non inchiodato, ma saldato elettricamente. Bisogna poi menzionare il sistema polacco d'inalzare piloni, sistema che presenta molti vantaggi economici e di durata. Tutti questi sistemi sono stati e sono impiegati nella costruzione di ponti a cura dell'amministrazione statale ogni volta che le circostanze lo permettevano. Grazie all'impiego di questi procedimenti economici e moderni e stata possibile ricostruire tutti i grandi ponti distrutti durante la guerra e di costruirne un gran numero la dove le passate autorita austriache, russe e tedesche li proibivano per ragioni strategiche.

Così, per quel che riguarda la manutenzione stradale, si può guardare con soddisfazione l'opera compiuta negli ultimi dieci anni. Le traccie della guerra sono quasi interamente scomparse ed inoltre le amministrazioni autonome e statali hanno costruito molte migliaia di chilometri di strade. Il numero sempre crescente delle macchine per la costruzione e la riparazione delle strade facilitano grandemente la loro manutenzione. Gli ingegneri polacchi studiano per determinare i migliori rivestimenti stradali e si sono adottati i procedimenti piu moderni per la costruzione delle strade. L'automobile come mezzo di trasporto ha provocato un vero rinnovamento nel campo della costruzione delle strade e se questa continuera in Polonia con la stessa intensita attuale, essa certa-

mente seguirà di pari passo lo sviluppo del traffico automobilistico.

Ne voglio passare sotto silenzio l'unificazione della legislazione stradale e quella dell'amministrazione stessa, che, ultimamente, è stata realizzata nell'antica provincia austriaca dove finora era tenuta dalle autorità distrettuali, provinciali e centrali. Attualmente le strade in ogni distretto sono amministrate da una direzione unica a cui capo si trovano ingegneri di nomina governativa.

III.

Non m'intratterrò molto sui lavori idrotecnici ma, comunque, debbo menzionare gli sforzi continui degli ingegneri specialisti e alcuni lavori da essi compiuti, specialmente la revisione dei piani di regolarizzazione dei fiumi, sull'esempio dei lavori analoghi tedeschi, revisione che ha condotto all'abbandono dei piani stessi. La parte bassa della Vistola, regolarizzata dai tedeschi, ha creato tali difficoltà per la navigazione che, per rendere utilizzabile questa via fluviale così importante, è necessario apportare parecchie modificazioni ai lavori già compiuti cosa che richiederà maggiori spese della regolarizzazione iniziale del fiume. La regolarizzazione di un chilometro del corso medio della Vistola, che i russi non hanno toccato, costerà meno della modificazione di un chilometro della sezione già regolarizzata dai tedeschi. Il metodo economico di regolarizzazione della Vistola è basato sugli stessi principi che sono serviti per la regolarizzazione della Loire, dato che i due corsi hanno lo stesso letto sabbioso. Se i lavori di saggio daranno i risultati che si sperano, la regolarizzazione della Vistola richiederà circa un terzo di quello che richiederebbe il sistema tedesco. Anche l'esperienza fatta con il sistema italiano, di regolarizzazione dei corsi d'acqua nelle regioni montagnose, ha dato ottimi risultati e il suo costo è sensibilmente inferiore. Io credo che le persone incaricate di tale lavoro debbano interessarsi ai corsi d'acqua, conoscere tutti i loro capricci e sopratutto i mezzi adatti per piegarli alla volontà dell'uomo. Fortunatamente uomini simili non mancano fra gli ingegneri governativi e, purchè il denaro non venga a mancare, tutti i corsi d'acqua saranno regolarizzati. Il Governo ha deciso di captare la Soła che, per mezzo di una diga alta 27 metri, darà 22.000 HP. D'altra parte si stanno redigendo i piani di costruzione di una stazione idroelettrica sul Dunajec a Rómowo, che darà 55.000 HP.

Per quanto riguarda il miglioramento del terreno, anche in questo campo si applicano i procedimenti più moderni e molte macchine da scavo sono state comprate in America; importante progresso è stato realizzato con la creazione di 5 uffici governativi, specialmente incaricati di redigere i progetti e collaborare alla regolarizzazione delle acque.

Il miglioramento del terreno, che ha fatto tanto grandi progressi negli ultimi due anni, è molto ostacolato dalla mancanza di ingegneri specialisti, e la situazione è resa ancora più difficile dalla domanda sempre crescente di essi in rapporto ai progetti di bonifica delle paludi della Polesia. L'opera da compiere è enorme, in quanto debbono essere bonificati 3,6 milioni di ettari di palude. Trasformata in terre da pascolo e da semina, questa regione potrà agevolmente accogliere 500.000 famiglie, ossia circa 3 milioni di individui.

I metodi impiegati dagli ingegneri polacchi sono i più moderni. Il rilievo di quadri fotogrammetrici dei Tatra ha richiesto l'acquisto di apparecchi di grande precisione, specialmente di fototeodoliti per fotografie di superficie e autocartografi per la compilazione meccanica di carte mediante la fotografia stereoscopica. Sono state prese fotografie aeree della Vistola e del Czeremosz e attualmente si fanno lavori simili in Polesia, lungo il mare e lo Stryj. In generale gli ingegneri polacchi hanno adottato i procedimenti più moderni di geodesia impiegati e sviluppati all'estero, cosa che permette alla Polonia, che fa parte dell'Unione Geodetica Internazionale e del Comitato Geodetico dei Paesi Baltici, di poter parlare liberamente dei suoi lavori e dei suoi metodi. Occorre anche menzionare che i servizi competenti sono forniti degli apparecchi più moderni e precisi, come strumenti Jadarsen, teodoliti, cronografi, eliometri, barometri, ecc.

Ho già parlato dell'importante opera compiuta nel campo dell'elettrificazione, specialmente per quanto riguarda la legislazione, la regolamentazione e la standardizzazione nella distribuzione dell'energia elettrica. Debbo ancora dire che, secondo l'opinione del Ministero dei Lavori Pubblici, la vendita e la distribuzione della corrente elettrica dovrebbe spettare, per la maggior parte, alle amministrazioni autonome locali, mentre la produzione dell'energia elettrica e la sua distribuzione all'ingrosso dovrebbero essere concentrate nelle mani del Governo. Non c'è tempo da perdere poichè il Governo probabilmente non potrà dare il miliardo di zloty necessario per realizzare il programma di elettrificazione. Occorrerà quindi o attirare il capitale estero o realizzare il programma progressivo secondo le nostre risorse.

Per non dilungarmi, non parlerò di problemi altrettanto importanti come la preparazione dei progetti per nuovi quartieri, per l'estensione della città per le canalizzazioni, lavori intrapresi per diminuire la disoccupazione, nè dell'attività delle società cooperative per la costruzione di vie di navigazione, del traffico automobile, ecc.

Concludendo ripeto che, durante gli ultimi dieci anni, in un periodo cioè difficilissimo, nel campo edilizio è stato compiuto un enorme lavoro, con poca spesa ma con molte braccia.

L'opera tecnica compiuta dalla Polonia e non la sua superficie o il numero dei suoi abitanti, dev'esser presa come misura del posto che ad essa spetta fra le altre nazioni.

Ing. JĘDRZEJ MORACZEWSKI,
Ministro dei Lavori Pubblici.

STATO, SVILUPPO E BISOGNI DELLE COMUNICAZIONI IN POLONIA

(STAN, ROZWÓJ I POTRZEBY KOMUNIKACYJ W POLSCE)

Tutte le verità inconfutabili hanno un lato negativo in quanto coll'essere spesso ripetute diventano luoghi comuni che non fanno piu impressione nessuna. Fra queste si può contare l'asserzione che i mezzi di comunicazione in uno stato moderno rappresentano non soltanto uno dei principali fattori della vita economica, ma sono anche un indice della coltura della nazione.

Questo assioma però nei riguardi della Polonia non può essere accettato senza parecchie riserve I mezzi di comunicazione e le ferrovie in primo luogo qui non sono l'espressione di un'evoluzione normale parallela al progresso della vita economica e allo sviluppo politico del paese, ma un prodotto casuale degli interessi diversissimi spesso contradditori dei tre stati che fino a poco tempo fa governavano la Polonia.

Per queste ragioni lo stato delle nostre comunicazioni non corrisponde ancora ai bisogni economici e politici del paese, nè può essere preso come indice della sua coltura. Sottolineo la parola „ancora" perche nei primi 10 anni della nostra esistenza indipendente molto gia si e fatto per adattare le comunicazioni ereditate dagli occupanti ai nostri bisogni, opera che costituisce appunto il maggior merito di quelli che si occupano delle nostre comunicazioni.

In un altro articolo si dara il quadro del graduale sviluppo delle ferrovie polacche negli ultimi 10 anni. Perciò qui mi limito ad indicare le singole fasi dell'attivita svolta accennando alla via che essa dovrà seguire in avvenire.

L'attivita delle sfere ferroviarie largamente intesa e approvata dalle masse, per sua natura doveva contemporaneamente svolgersi in diverse direzioni per poter soddisfare i diversi bisogni del complicato meccanismo ferroviario.

Però in questa diversità di compiti si possono rilevare parecchi punti caratteristici del passato periodo, sebbene essi non si siano regolarmente succeduti.

Il primo periodo di attività, fra la fine del 1918 ed inizio del 1919, riguardava il compito di riprendere dalle mani dell'invasore il patrimonio ferroviario senza sospendere il movimento neanche per 24 ore. Tale intento fu completamente raggiunto grazie all'iniziativa dei ferrovieri polacchi le cui file sono state accresciute da quelli russi.

Contemporaneamente l'autorita centrale costituita dal Ministero delle Ferrovie creato dal Consiglio di Reggenza cominciò a cercare di organizzare e coordinare tale attivita.

Fu istituito per ciò un Consiglio Provvisorio Ferroviario composto di alti e provetti funzionari del Ministero che sotto la presidenza dell'ing. J. Eberhardt ha elaborato un primo schema di organizzazione del Ministero nonchè delle Direzioni Ferroviarie; Questa organizzazione e stata immediatamente messa in atto.

Il secondo periodo che comprende gli anni 1919 e 1920, aveva per compito l'ampliamento del patrimonio ferroviario e la sua regolarizzazione legale. Questo compito è stato raggiunto mediante la partecipazione dei delegati ferroviari alle conferenze di Parigi e di Riga dove sono stati definitivamente fissati i confini della Repubblica e quindi l'estensione della rete ferroviaria. Nelle conferenze stesse e stato definito il patrimonio ferroviario insieme coi principi che lo regolano legalmente.

Gli anni 1920 e 1921 comprendono il terzo periodo di lavoro tendente all'unificazione dei regolamenti e delle tariffe su tutto il territorio dello Stato, per sostituire con una disposizione unica l'accozzaglia di regolamenti e di tariffe ferroviarie ancora vigenti come residuo delle passate dominazioni.

Questo immane compito che richiedeva non soltanto una specializzazione professionale, ma anche una certa intuizione per supplire alla mancanza di dati statistici e di esperienze, si svolse in maniera soddisfacente tanto che i suoi risultati si sono mantenuti solo lievemente modificati fino ad oggi ed hanno reso possibili favorevoli realizzazioni tanto nel campo economico generico, quanto in quello specifico ferroviario.

Il quarto periodo dal 1922 fino ad oggi riguarda l'adattamento tecnico delle ferrovie ai crescenti bisogni dello Stato. Oltre a ricostruire quanto la guerra aveva distrutto e a ordinare nuovo materiale, esso riguardava l'ampliamento delle principali stazioni fra cui quelle di confine e principalmente la costruzione di nuove linee la cui necessita e stata dimostrata dalla realta stessa.

Per potere utilmente realizzare questo piano d'intesa con le sfere economiche si e elaborato un progetto di ampliamento della rete ferroviaria mediante costruzione di 3.000 km. di nuove linee ed e stato anche stabilito l'ordine di realizzazione di questo progetto. Poiche l'afflusso dei capitali privati alle costruzioni era ed e connesso con difficili condizioni finanziarie si e costretti a limitarsi alle costruzioni piu urgenti. Perciò finora sono state costruite circa 650 km. di nuove linee fra cui le piu importanti sono: Kutno-Strzałków che mette Varsavia in più breve comunicazione con Poznań e Berlino; Puck-Hel, che serve la baia di Puck; Kokoszki-Gdynia che permette di lasciar Danzica da parte; Kalety - Podzamcze, che crea una comunicazione diretta tra la Poznania e la Slesia; Luck - Stojanów, che stabilisce una comunicazione fra la Wołynia e la Galizia; Zgierz - Kutno - Płock, che fa entrare la regione di Płock finora trascurata nella rete generale delle comunicazioni.

Inoltre e in costruzione la Wieluń - Inowrocław e la Bydgoszcz - Gdynia, lunga in totale 440 km. che ha

per scopo la creazione di una via piu breve per l'esportazione marittima del nostro carbone. Si lavora infine per la ricostruzione dei nodi ferroviari di Varsavia e Kutno.

L'ultima fase dei lavori del Ministero delle Comunicazioni riguardava l'allacciamento diretto delle Ferrovie Polacche di Stato con quelle estere. Il primo passo su questa via fu fatto con l'adesione della Polonia nel 1923 alla Convenzione di Berna sul trasporto internazionale delle merci. Seguì poi una serie di altre convenzioni e di accordi internazionali come la Convenzione di Barcellona sul'- liberta del transito, la convenzione di Ginevra sull'organizzazione internazionale delle ferrovie, l'accordo sull'uso reciproco dei vagoni, ecc.

In base a ciò sono stati stipulati accordi con vari Stati sul trasporto diretto di persone e merci per cui la Polonia e entrata nell'orbita degli scambi intellettuali e materiali con tutto il mondo.

Ultima fase infine può considerarsi l'attivita del Ministero delle Comunicazioni e della Direzione delle Ferrovie Polacche di Stato, svoltasi in questi ultimi tempi per rendere piu agile l'organizzazione ferroviaria rivedendo i regolamenti, introducendo corsi scientifici per i ferrovieri, applicando l'organizzazione scientifica del lavoro nelle officine, impiegando i metodi psicotecnici nella scelta degli impiegati e curando in fine un maggiore attivita editoriale e reclamistica.

I risultati di tutti questi sforzi hanno posto le ferrovie polacche in condizioni non inferiori a quelle degli altri stati d'Europa. Ma per quanto esse possano far fronte alle attuali esigenze economiche del paese, pure esse risentono ancora di parecchi difetti la cui eliminazione deve costituire il primo compito.

Dato che il nostro paese avra indubbiamente uno sviluppo economico sempre maggiore e necessario che lo sviluppo delle ferrovie segua di pari passo questo sviluppo.

Per raggiungere tale scopo non basta impiegare per ciò i redditi di esercizio che debbono servire a mantenere in efficenza gli impianti tenuto conto dei progressi tecnici, ma occorre tener conto delle spese per la ricostruzione non ancora terminata di quanto la guerra ha distrutto. Prima però che queste condizioni ritornino nel campo finanziario bisogna essere preparati a continuare la costruzione delle linee più urgenti almeno impiegando per ciò l'eccedenza delle entrate.

Tale compito sara certamente facilitato dall'indipendenza che le nostre ferrovie hanno raggiunto nel campo amministrativo. Tale indipendenza, a parer mio, dovrebbe svolgersi in due direzioni: una finanziaria e una personale.

Il bilancio di un'impresa commerciale industriale quale quella ferroviaria, non può basarsi sugli stessi principî di un bilancio burocratico. Un'impresa viva con elementi instabili di reddito e di spesa come quella dei trasporti non può avere un bilancio immobile e rigido senza condannarsi all'inerzia.

Anche il personale ferroviario, sia sotto il rapporto del salario sia sotto quello del servizio, non può essere trattato alla stregua degli impiegati di Stato.

L'amministrazione dev'essere in grado di distinguere gli elementi migliori, aumentare i salari, premiare i meriti e deve contemporaneamente avere il diritto di eliminare gli incapaci.

L'indipendenza delle ferrovie così intesa insieme con l'aumento delle comunicazioni quale conseguenza naturale del crescente sviluppo economico del paese, ne aumentera il rendimento e rendera possibile la stipulazione di prestiti per l'ampliamento della rete.

Ing. ALFONS KUEHN.
Ministro delle Comunicazioni.

L'ALTA SLESA DOPO DIECI ANNI

(GÓRNY ŚLĄSK PO DZIESIĘCIU LATACH).

All'amico, Dott. A. Menotti Corvi

Mentre nel Sud e nell'Occidente del'Europa l'11 novembre 1918 cominciò a regnare l'effettivo stato di pace, che si consolidò nei mesi di giugno e settembre dell'anno seguente in trattati, firmati a Versailles e Saint Germain, nell'Oriente dell'Europa, sebbene questi trattati sembrassero portare la pace, le lotte duravano ancora. Con la forza si doveva liberare dalla dominazione prussiana la Posnania, una guerra difficile e lunga doveva sostenere la Polonia per le sue frontiere con il nemico della coltura, la Russia bolscevica, molti assalti doveva respingere con la forza da parte della Lituania, incitata dai nemici contro la Polonia. Un terreno di grandi lotte era l'Alta Slesia piccola, ma popolata e ricca di natura. Alla sua separazione dalla Germania questa si opponeva con ogni forza e nella lotta, condotta sui campi di battaglia e nella stampa di tutto il mondo la Germania non risparmiava ne sceglieva di mezzi.

L'Alta Slesia attribuita alla Polonia nelle proposte di pace iniziali fu poi esclusa dalle terre restituite alla Polonia dalla Germania e sottoposta ad un regime speciale consistente nella temporanea trasmissione dell'autorita governativa dalla Germania ad una commissione speciale, composta dai rappresentanti delle Grandi Potenze, che doveva governare il paese fino all'esito del plebiscito che doveva decidere della sorte dell'Alta Slesia. Prima che questa commissione assumesse il governo (febbraio 1920) le autori-

ta prussiane si comportavano in modo così provocante, opprimevano tanto tutto ciò che era polacco, che la popolazione, venuta all'estremo, prese le armi. Nell'agosto 1919 scoppiò una insurrezione finita con l'arrivo di una speciale commissione interalleata, ma un anno più tardi la Germania con le sue provocazioni costrinse la popolazione polacca alla difesa. La seconda insurrezione (agosto 1920) sebbene di breve durata ebbe per conseguenza alcuni provvedimenti della Commissione interalleata verso la Germania, cosa che però non le impedì di continuare a terrorizzare, metodo con cui la Germania non ebbe neanche un voto nel plebiscito del 20 marzo 1921. Quando più tardi si diffuse in Slesia la notizia che malgrado che grandi regioni della Slesia, da secoli abitate dalla patriottica popolazione polacca, si fossero espresse per l'annessione alla Polonia, dovevano restare alla Prussia, spontaneamente alla vigilia della festa nazionale, il 2 maggio 1921, gli Slesiani si sollevarono, quasi senza armi, e i loro sforzi eroici costrinsero le Grandi Potenze a prendere in considerazione, almeno parziale, ciò che era così chiaramente promesso e previsto dal manifesto di Wilson: il diritto di autodecisione delle nazioni.

Contrariamente a tale principio oltre ½ milione di polacchi dei villaggi e la città di Bytom, centro della vita intellettuale polacca in Slesia, sono stati lasciati dalla decisione del Consiglio degli Ambasciatori del 20 ottobre 1921 nei confini della Germania. Alla Polonia è stato accordato ⅓ del territorio di plebiscito (3225 km²) abitato da un milione di abitanti. Questo territorio è il cuore del bacino minerario con 47 miniere di carbone e 9 officine di coke, con immense ricchezze in minerali di zinco e di piombo, con 16 fonderie di zinco e due di piombo e d'argento, con immense fonderie di ferro. Urbi et orbi affermavano i tedeschi che la Polonia sciupera queste ricchezze, che non soltanto non le svilupperà, ma non potrà neanche mantenerle, che gli Slesiani hanno alle porte la disoccupazione e la miseria e riuscirono perfino ad insinuare queste voci in alcuni organi della stampa degli Alleati.

Qual'è l'aspetto della realtà? Ha saputo e come la Polonia amministrare la parte assunta dell'Alta Slesia?

Lasciamo la risposta ai fatti e alle cifre.

Esiste in Alta Slesia una grande fabbrica d'azoto, fondata dalla Germania durante la guerra. Quale proprietà statale essa è stata occupata dai rappresentanti del Governo polacco immediatamente dopo l'annessione dell'Alta Slesia alla Polonia (giugno 1922). A tutti gli occupati nella fabbrica, dal direttore generale all'operaio, è stato proposto di restare alle condizioni precedenti. Gli operai sono rimasti perchè — come dappertutto in Slesia al tempo dei tedeschi — gli operai erano Polacchi. Il direttore e gli ingegneri, che — di nuovo come dappertutto in Slesia durante la dominazione tedesca — erano tutti tedeschi, rifiutarono tutti e lasciarono la fabbrica, avvertendo della possibilità di catastrofi, esplosioni, ecc. Effettivamente la produzione dell'azoto è molto complicata e la non conoscenza dei metodi di fabbricazione poteva avere conseguenze fatali, ma l'assunzione dell'amministrazione da parte dei polacchi si è effettuata senza nessuna difficoltà, senza la minima interruzione nel lavoro e la produzione dell'azoto da 75.000 t. nel 1921 è passata ad oltre 150.000 t. Nuovi rami di produzione sono sorti a Chorzów: fabbricazione di acqua ammoniacale, nitrato d'ammonio, acido nitrico.

Con opportuna propaganda si è fatto conoscere alle masse agricole l'uso dei concimi chimici, così efficacemente che anche la fabbrica di Chorzów per quanto ampliata non può soddisfare al fabbisogno, così che è sorta la necessità di costruire una seconda fabbrica, che sarà compiuta l'anno prossimo, a Tarnów in Galizia.

È vero che a capo degli ingegneri polacchi, che assumevano Chorzów in nome del nostro Governo, era un, eminente specialista chimico ed eccellente organizzatore; a lui è dovuta la sicura assunzione della fabbrica ed i suoi risultati; egli era il prof. Ignacy Mościcki, attuale Presidente della Repubblica Polacca.

Guardiamo gli altri campi della vita della Slesia, cominciando lad principale, dall'industria carbonifera.

L'estrazione del carbone dell'anteguerra, nell'Alta Slesia polacca, era di 32 milioni di tonn. e nel 1927 di 28 milioni cioè ⅞ della produzione dell'anteguerra. Dato il continuo aumento dell'estrazione si può prevedere che nel 1930 le miniere altoslesiane raggiungeranno le cifre del 1913 cifre di „record" mai prima raggiunte. Ma occorre rivolgersi ad altre cifre e ad altri fenomeni, perchè la produzione mineraria di un bacino qualsiasi non si deve valutare secondo la quantità dell'estrazione ma secondo lo sforzo con cui è stata raggiunta tale quantità. Così il rendimento del lavoro nelle miniere altoslesiane nel 1927 era di 1271 kg. per giornata di operaio, mentre prima della guerra era soltanto di 1202 kg.

L'immenso sforzo organizzativo e di modernizzazione, compiuto a partire dall'assunzione dell'Alta Slesia dalla Polonia nell'estate del 1922, ha dato ancora migliori risultati nell'industria del coke: la produzione del coke è aumentata da 917 mila tonn. dell'anteguerra fino a 1.4 milioni nel 1927 e il rendimento per giornata d'operaio da 1316 kg a 1560 kg. E tale aumento del rendimento non è un fatto isolato. Basterà riportare le cifre riguardanti la fabbrica di azoto di Chorzów di cui sopra: nel 1923 segnava per operaio 4,5 tonn. di produzione al giorno e nel 1927—14,5 t.

Passiamo adesso allo zinco e al piombo, di cui i tedeschi anche recentemente prevedevano la fine della produzione. Invece che cosa vediamo? — Un continuo suo aumento. Se prendiamo la produzione del 1913 come 100, essa, sotto il governo polacco (in percentuali di questa cifra) è seguente:

	zinco	piombo
nel 1922	45	35
„ 1925	„ 58	51
„ 1926	„ 63	53
„ 1927	„ e 77	70

e nel 1928 supera con certezza l'86 e rispettivamente il 75.

La Polonia che possiede ricchi minerali di piombo e di zinco, anche fuori dell'Alta Slesia (nell'ex Regno di Congresso e nell'ex Galizia) è diventata il terzo produttore al mondo, e data la considerevole eccedenza della produzione sul fabbisogno interno, è pure grande esportatore. Invece il consumo interno assorbe l'intera produzione dell'acido solforico ottenuto quale residuo nelle officine di blenda ed impiegato nell'industria chimica con le fabbriche di superfosfati a capo.

Una continua tendenza all'aumento hanno i prodotti pregiati come la polvere di zinco e il cadmio.

Nel 1927 abbiamo superato in Slesia la produzione dell'anteguerra della polvere di zinco del 10% raggiungendo 7.900 tonn. La produzione delle laminerie di zinco è ancora di molto inferiore alla norma dell'anteguerra, ma anche qui si rileva un aumento, malgrado la scomparsa del principale consumatore, la Germania. Le fabbriche di zinco slesiane stanno cercando nuovi mercati di sbocco per le lamiere di zinco e fra l'altro sono giunte anche in Italia che acquista circa il 7% della esportazione, occupando il sesto posto fra i mercati acquirenti.

Come si presenta la situazione nell'industria siderurgica slesiana? In rapporto al 1913 essa ha raggiunto nel 1927 nella produzione del ferro greggio il 72%, dell'acciaio il 73% e dei prodotti laminati il 74%. Ma può essere preso l'anno 1913 come base per confronti, se si tratta del ferro? La Germania si armava per l'assalto e l'industria del ferro aveva già ordinate o promesse grandi forniture, per cui gli anni 1912 e 1913 danno cifre di record.

Il peggiore era l'anno 1924, quando le laminerie slesiane non producevano molto più di 1.000 tonn. al giorno. Questa cifra è raddoppiata oggi, poichè aumenta il consumo interno del ferro e quindi anche l'esportazione dei prodotti laminati si sviluppa favorevolmente. Si esporta 1/8 della produzione, oltre 100.000 t. all'anno di cui quasi la metà è costituita dalla lamiera; inoltre sono oggetti di esportazione: il ferro commerciale lavorato, binari e tutto il materiale ferroviario, ecc. come pure varie qualità di acciaio speciale (al cromo, al nichel, ecc.). L'Italia acquista principalmente questi acciai, in specie dalle fonderie di Bismarck e di Baildona per la produzione di utensili, parti di automobili, molle, ecc. Sui mercati italiani ed altri la Slesia polacca comincia soltanto adesso a penetrare, lottando per trovare uno sbocco che non ha più nella Germania.

Separandosi dalla Polonia mediante la chiusura della frontiera doganale, cosa che aveva per scopo di costringere la Polonia a firmare il trattato commerciale, specialmente vantaggioso per l'industria tedesca, — i tedeschi pensavano di minare le basi dell'esistenza della Slesia polacca. Il momento era realmente difficile (luglio 1925), ma energici provvedimenti hanno dato la possibilità di collocare le merci slesiane fuori della Germania. Maggiormente minacciosa era la situazione per il carbone che la Germania comperava per 1/2 milione di tonn. al mese. Ma qui vennero in aiuto inaspettatamente lo sciopero inglese da una parte e dall'altra la crescente attività delle ferrovie polacche la capacità di ricarico dei nostri porti. Danzica che non era mai stata un porto carbonifero d'esportazione, nel 1926 esportò 3,4 milioni di tonn. e nel 1927—4 milioni. Gdynia il cui porto si cominciò a costruire nel 1924 e che nell'agosto 1925 lasciò passare appena 2.000 t. ricarica attualmente sulle navi oltre 5.000 t. al. giorno. Dai due porti complessivamente nel novembre 1928 sono stati esportati 707 mila tonn. di carbone. Questa quantità rappresenta la metà di quella che è prevista già per il prossimo avvenire. La ferrovia Slesia — Gdynia, che è in costruzione e che deve essere terminata nell'estate del 1930, ridurrà, considerevolmente il costo del trasporto, diminuendo il percorso del 20% e l'ampliamento dei due porti darà a disposizione tali mezzi di ricarico che i costi di porto diminuiranno anche considerevolmente. Già oggi, senza il mercato tedesco, tutta la produzione mineraria slesiana viene collocata sia nell'interno del paese (3/5) sia all'estero (2/5) nella Scandinavia, nei paesi baltici nei nuovi stati dell'Europa Centrale e in parte anche in quella Meridionale. L'Italia nel 1926 ha acquistato 865.000 t. di carbone slesiano e nel 1927 — 1.111.000 t. Attualmente però questo simpatico acquirente avrebbe trovato una fonte nel carbone di riparazione e per questo l'intensità delle spedizioni di carbone in Italia è diminuito. Ma sappiamo che questo è temporaneo e lo sviluppo dell'industria italiana richiederà sempre maggiori quantità di carbone. Per questo prudentemente hanno fatto i gruppi italiani che nel comune di Rybnik, nella regione del migliore carbone, si sono assicurate concessioni durevoli ed anno eseguito trivellazioni di prova.

Senza scosse economiche l'Alta Slesia ha passato il momento della sua separazione politica dalla Germania nel giugno 1922 e il momento della separazione economica nel luglio 1925, quando la Germania, supervalutando la sua importanza nella Slesia, dichiarò alla Polonia la guerra doganale. Non presentiva affatto come affrettava così l'unione organica della Slesia con il resto del paese. Sarebbe già sorto, in altre condizioni, il Sindacato delle Fonderie di ferro interpolacco o il Sindacato dell'acido solforico? Il capitale internazionale investito nell'industria slesiana avrebbe avuto tale comprensione dei nuovi vantaggi che si aprivano alla Slesia dopo la sua separazione dalla Germania, se la Germania stessa non lo avesse così violentemente fatto notare?

Oggi il mercato interno polacco è il principale consumatore del carbone e del ferro slesiano e in fatto d'esportazione la linea ferroviaria che attraversa Poznań, Katowice e Cracovia fino a Leopoli e il confine rumeno e la principale linea che serva l'industria mineraria e le fonderie slesiane. Anche l'esportazione in Italia viene principalmente diretta, per questa linea, verso il nord per prendere poi la via mare.

Una considerevole parte della Slesia, come è noto, malgrado l'esito del plebiscito e dell'insurrezione eroica della popolazione, è stata concessa alla Germania. Come si presentano le condizioni in questa parte della Slesia in confronto con quelli che abbia-

mo presentato qui sopra? Lasciamo rispondere un tedesco—Recentemente nella „Rheinisch Westfalische Zeitung" del 3 dicembre 1928 leggiamo un appello ad abbandonare l'opinione sul cattivo esito della „Polnische Wirtschaft". Ecco che cosa scrive l'autore che non si quò sospettare di parzialita verso la Polonia:

„Mentre per la parte tedesca dell'Alta Slesia la divisione dell'antico organismo economico uniforme ha avute le peggiori conseguenze, nella parte polacca si nota una fortissima attivita in ogni campo. E' vero che si sentono anche qui lagnanze sull'enorme gravame fiscale, ma c'e una differenza in ciò che il denaro ricavato dalle imposte non va all'estero, ma serve alla Repubblica Polacca e quindi indirettamente contribuisce all'incremento dell'industria dell'Alta Slesia, procurandole numerose ordinazioni. La migliore prova di ciò e costituita dal fatto che le fonderie di ferro nella parte polacca sono in piena attivita, mentre quelle nella parte tedesca *son diminuite della meta*".

L'aver trovato uno sbocco in Polonia dei prodotti della Slesia, la conseguente diminuzione della disoccupazione fino al 25% della totalità della popolazione, costituisce un elemento del problema mentre l'altro e dato dalla possibilita della Slesia di fornirsi in Polonia di prodotti i piu necessari.

Occore rammentare che l'Alta Slesia molto densamente popolata, non può bastare a se stessa per quanto riguarda gli alimentari, mentre il consumo e immenso. Così essa importa dalle altre regioni della Polonia farina, patate, zucchero, grassi, ecc. ed ha questi articoli di prima necessita a minor prezzo che in qualsiasi altra regione industriale dell'Europa. Per ciò i salari ed i costi sono piu bassi e da ciò soltanto deriva la possibilita di concorrere con altri paesi piu ricchi ed anche batterli nei prezzi.

La Germania minacciava torbidi sociali inesistenti in Slesia: significative in proposito sono le cifre; basta prendere il numero delle giornate di lavoro nelle fonderie slesiane, nel 1927, 5.89.618, e confrontarlo con quello delle giornate di sciopero: 5251 cifra che costituisce neanche un decimo, ma meno di un centesimo del percento!

Pace ed un relativo benessere, ecco che cosa ha ottenuto la popolazione dell'Alta Slesia polacca grazie alla sua annessione alla Polonia. Ma si può, sia pure in un articolo strettamente economico, anche fra cifre e percentuali dimenticare il vantaggio morale che questa popolazione ha ottenuto grazie alla possibilità di un libero sviluppo della propria coltura — dopo tanti secoli di servitù? L'unione con la Polonia permette agli Slesiani di essere se stessi poiche essi costituiscono, con i Polacchi delle altre regioni, una nazione „una gente" parlando con le parole del grande inno rivoluzionario do Alessandro Manzoni.

Una d'arme, di lingua, d'altare,
Di memorie, di sangue e di cor.

W. OLSZEWICZ.

RURALIZACJA ITALJI

(LA RURALIZZAZIONE DELL'ITALIA).

Italja, obdarżona hojnie skarbami piękna, nie jest dostatecznie zasobna w bogactwa naturalne. Nie posiada ona również wystarczających obszarów rolnych, zdatnych pod uprawę. Nie będąc w możności z powodu znacznego wzrostu ludności wyżywić wszystkich swoich obywateli, Italja zmuszona była w ostatnich 50 latach pozbywać się miljonowych rzesz na rzecz krajów obcych, znacznie od niej zasobniejszych. Nawet terytorja, o których odzyskanie walczyła ona w czasie wojny światowej t. j. pas ziemi od Brenneru do Alp Dynarskich, nie przedstawiają pod względem rolnym większej wartości.

Po zakończeniu wojny zagadnienie demograficzne pozostało w Italji nierozstrzygniete i, co gorsza, zaczęło się ono poważnie komplikować wskutek zapoczątkowania przez St. Zjedn. w dziedzinie emigracji nowej polityki o charakterze wybitnie prohibicyjnym. ,

Nasuwa się pytanie: Czy los skazał Italję na ubóstwo dożywotnie? Czy naród nie zdoła wywalczyć sobie lepszych warunków? A nadto — czy ziemia nasza (pomijamy kwestję do dziś dnia niezbadanych głębin jej wnętrza) dała maximum tego, co dać jest zdolna? Czy włożyliśmy w nią maximum pracy i kapitałów? Stanowi to przedmiot pradawnego sporu między teoretykami a zwolennikami wyników doświadczalnych.

Pierwsi, (z przedstawicielem swym Ghino Valenti na czele) utrzymywali, iż ziemia uprawna Italji została wyzyskana do ostatnich granic i niema nadzieji, by wydajność jej mogła być wzmożona drogą powiększenia jej obszaru lub drogą pracy nad podniesieniem jej jakości. Natomiast drudzy, — przywodząc na pamięć odległe czasy kolonij helleńskich w Italji Południowej i długi okres starożytnej Romy, zaczęli się zastanawiać, czy obywatelom dzisiejszej Italji nie będzie dane oglądać wskrzeszenia ziemi Prestum, słynnej przed wiekami z powtarzającego się dwa razy do roku masowego zakwitania najwspanialszych odmian róż — i Metaponto, pokrytej niegdyś łanami zbóż, których przysłowiowa urodzajność dała impuls do ozdabiania rzadkich i dziś poszukiwanych monet małej Rzeczypospolitej jońskiej symbolicznymi wizerunkami ciężkich od ziarna kłosów? Twierdzą oni iż, jeśli gubią Italję dwie klęski: malarja i wielkie nieuprawne obszary ziemi — odrodzenie jej przyjść może drogą wytępienia zarazków malarji, meljoracji i intensyfikacji uprawy ziemi ornej.

Po długich wahaniach, ten ostatni kierunek znalazł wreszcie oddźwięk w sferach rządowych, i Pań-
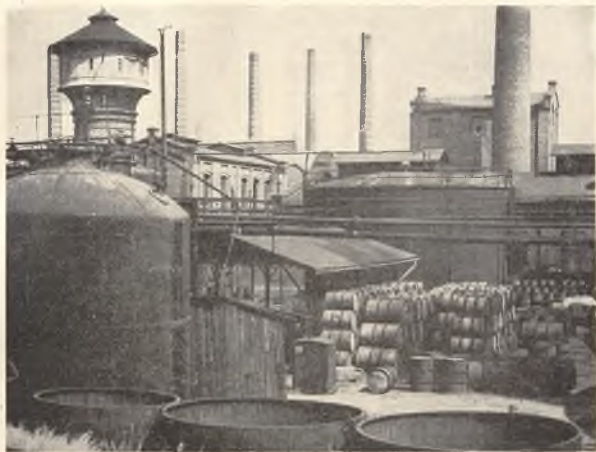
Widok fabryki produktów chemicznych należącej do Związku Koksowni w Hajdukach
Veduta di una fabbrica dei prodotti chimici appartenente all'Unione delle Offinicine di coke a Hajduki.

stwo zaczęło tworzyć własne projekty meljoracyjne oraz okazywać poparcie inicjatywie prywatnej.

Plan odnośnych robót opierał się na wzorach, sięgających czasów starożytnego Rzymu. Po raz pierwszy jednak od wieków, jeśli pominiemy bezskuteczne usiłowania osuszania bagien pontyjskich i Maremmy, podjęte przez Piusa VI i Leopolda II oraz bezowocne projekty neapolitańskie — przystąpiono do sprawy z należytem jej zrozumieniem.

Zakreślony plan nie dał oczywiście spodziewanych wyników i były chwile, gdy częściowe niepowodzenie, zniechęcając organy kierownicze do dalszych wysiłków, zdawały się wróżyć przyszłość smutną i beznadziejną. Błąd leżał jednak nie w programie jako takim, lecz w ówczesnych sposobach jego urzeczywistnienia. Należało bowiem od początku połączyć zagadnienie meljoracji z zagadnieniem wewnętrznej kolonizacji (śmiały ten projekt, opracowany przez rząd po objęciu władzy przez pierwszy gabinet Sonnina, upadł niezwłocznie po przedłożeniu go Izbie) i postarać się wszelkiemi siłami o opiekę i o zainteresowanie się Państwa tą sprawą, co zapobiegłoby niejednokrotnie nadaniu planom meljoracyjnym charakteru prywatnej spekulacji przedsiębiorstw, łaknących finansowego poparcia ze strony Rządu. Należało nadto objąć całość zagadnienia jako takiego i rozstrzygnąć je wszechstronnie, zamiast, jak to uczyniono, zadowolić się rozwiązaniem go w sposób niedokładny i fragmentaryczny. Italja nie zdobyła tego, co zdołał wypracować Rzym starożytny, przy pomocy ograniczonych do minimum środków, gdyż zabrakło późniejszym pokoleniom ducha rzymskiego który nie zwykł poddawać się bezradnie wrogim siłom przyrody — zabrakło im śmiałości i wytrwałości poprzedników. Z pośród projektów niektóre miały nawet chwilowe powodzenie, inne upadały; wreszcie wybuchła wojna światowa i usunęła zagadnienie meljoracji w głęboki cień.

Wojna, która spowodowała, absolutny przewrót w dziedzinie interesów, gospodarczych, pojęć i programów działania, wywołała konieczność przystosowania się do nowych warunków i potrzebę rozstrzygnięcia nowych zagadnień, z których najważniejsze dotyczyło zaludnienia kraju. W chwili objęcia władzy Benito Mussolini, zdając sobie jasno sprawę z jego doniosłości i powikłań, utrudniających zajęcie zdecydowanego stanowiska, ujął je w sposób nowy, oryginalny i głęboki.

Owa olbrzymia masa, zmuszona pozostać w ojczyźnie z powodu zamknięcia najważniejszych rynków imigracji, stała się w oczach Wodza nie martwym, dźwiganym z przymusu ciężarem, lecz siłą żywą, którą należy zachować i powiększyć.

Żadnemu krajowi nie wolno w dzisiejszych czasach pozbawiać się lekkomyślnie swoich obywateli! Nadszedł bowiem czas zaciskania szeregów i gromadzenia, skupiania wszystkich energij żywych, nie gardząc i najmniej silnemi. W bliższej lub dalszej przyszłości kwestja zaludnienia stanie się czynnikiem, decydującym o losach narodu. Z przedmiotu troski i przyczyny nędzy Italji wczorajszej stać się może ona zbawieniem i bogactwem Italji Jutra. Oto dlaczego winniśmy ze wszystkich sił przeciwdziałać prądowi emigracyjnemu, nawet gdyby zamknięte dziś dla wychodźców kraje znowu stanęły dla nich otworem.

W związku z tą kwestją zagadnienie zaludnienia staje się jednocześnie zagadnieniem pracy i współżycia; chodzi teraz o zabezpieczenie pracy wszystkim obywatelom, o zabezpieczenie im środków do życia w granicach własnej ojczyzny. Jest to zagadnienie trudne—cel do osiągnięcia daleki. Italja nie może jednak wrócić do dawnego wygodnego, dylematu — czy przybrać ma charakter jednostronnie przemysłowy, czy też jednostronnie rolniczy. Być może, iż kiedyś wskutek opanowania surowców przez inne państwa, przemysł krajowy będzie musiał zatrzymać się na jakiejś nie przekraczalnej dlań chwilowo linji granicznej. O rolnictwie powiedzieć tego nie można. Ziemia italska łącznie z kolonjami musi w niedalekiej przyszłości wyżywić całą ludność rodzimą, bez względu na nieustanny jej przyrost. I oto rozbrzmiewa głos Wodza, który nawołuje gorąco a stanowczo do „ruralizacji" — i uczynienia z ziemi italskiej warsztatu owocnej, odradzającej pracy.— Środkiem do tego mają służyć z jednej strony roboty meljoracyjne — z drugiej racjonalnie przeprowadzona kolonizacja.

W tym celu Rząd powołał do życia Narodową Organizację b. wojskowych, która obchodząc niedawno dziesięciolecie swego istnienia,mogła wykazać się chlubnymi wynikami dokonanej pracy. Zorganizowana w myśl dekretu z dn. 10 grudnia 1917 wyłącznie w celu niesienia pomocy walczącym za Ojczyznę bohaterom, podejmowała sie ona w miarę rozwoju i stosownie do wymagań chwili coraz to innych i coraz rozleglejszych zadań i wreszcie w dniu 16 września 1926 r. został zatwierdzony nowy jej statut, obowiązujący do dziś dnia.

W myśl tego statutu główne zadania Instytucji mają polegać na „przyczynianiu się do rozwoju gospodarczego i do czynnego bilansu społecznego kraju" — drogą „gatunkowego przekształcania ziemi pod uprawę i powiększenia mniejszej i średniej własności ziemskiej w celu wzmożenia wytwórczości i stworzenia sprzyjających warunków dla stałego osiedlenia się możliwie najliczniejszej ludności rolnej".

Do celu tego prowadzą: 1) udzielanie kredytów rolnikom na przeprowadzenie robót meljoracyjnych, 2) zakładanie kolonij rolniczych i nowych osiedli, 3) rozwój przemysłu rolnego i rybołóstwa; 4) zakładanie stowarzyszeń i instytucyj dla zakupów, sprzedaży, ubezpieczeń i przerobu wytworów rolnych, 5) zakładanie pól i stacyj doświadczalnych, szkół, bibljotek, oraz kursów techniczno-zawodowych i ogólno-kształcących, ze specjalnem uwzględnieniem wykształcenia rolniczego i przeznaczonych dla b. żołnierzy - rolników, zamieszkujących południową część półwyspu oraz wyspy italskie; 6) wykupywanie wszelkich dóbr, wymagających meljoracji wzgl. nadających się do wykorzystania dla celów przemysło-

wych, związanych z działalnością rolną Instytucji; 7) branie w długoterminowe dzierżawy obszarów stanowiących własność państwową lub instytucyj prawno-publicznych; 8) ułatwianie rolnictwu w pierwszej linji robót, podnoszących wartość ich ziemi oraz kolonizację; 9) przekształcanie i użytkowanie obszarów, nabywanych „bezpośrednio lub drogą umów dzierżawnych; 10) sprzedaż byłym żołnierzom pozostałych połaci ziemi, nie nadających się do przeprowadzenia na nich robót meljoracyjnych.

System kolonizacji, podjętej przez tę Instytucję, jest następujący:

Pierwsza faza — to przeistoczenie przyrodzonego wroga Italji, jakim jest woda, w siłę wytwórczą. W tym celu prowadzą się prace nad regulacją strumieni i rzek i osuszanie odwiecznych bagien. Poczem następuje okres systematyzacji rolnej, a więc podział odpowiednio przygotowanych terenów na działki według najodpowiedniejszego dla każdej z nich rodzaju uprawy (w sposób, przypominający rolniczo-wojskową kolonizację w starożytnym Rzymie za czasów Augusta) — dla użytku b. uczestników wojny. Jedną z tych działek Instytucja zatrzymuje dla siebie w celu demonstrowania wzorowej uprawy.

Jednocześnie podejmuje Instytucja ta budowę domów wiejskich i osad oraz urządzeń hygienicznych.

Niezmiernie ważną i pożyteczną część jej działalności stanowi praca w dziedzinie nauczania, prowadzona umiejętnie i licząca się z warunkami każdej poszczególnej okolicy kraju. W większych ośrodkach zakładane są bibljoteki rolnicze, w miejscowościach zaś, gdzie istnieją jeszcze analfabeci, urządzane są pokazy filmowe.

Z zasług Instytucji wystarczy wymienić podjęcie w Kampanji Rzymskiej walki z malarją, która dzięki robotom meljoracyjnym słabnie nieustannie i za lat kilka stanie się historycznem wspomnieniem. Lecz największą dumą Instytucji są prace, wykonane w San Casareo. W 1920 r. obszary w tej miejscowości leżały w połowie odłogiem, w połowie zaś były uprawiane w sposób, przypominający, rzec można, „epokę kamienną" — a mieszkańcy jej gnieździli się w nędznych chatach, podobnych do lepianek, zamieszkiwanych przez najdziksze plemiona w głębi Afryki. Dziś — jest to osada, złożona z zabudowań, nie pozostawiających pod względem zdrowotnym i estetycznym nic do życzenia — zamieszkałych przez 160 rodzin (ogółem 1000 osób), byłych wojskowych, posiadająca własną pocztę, wodociągi, oświetlenie elektryczne, szpital i szkołę.

Uwaga Instytucji zwrócona jest przedewszystkiem na zaniedbane okolice Południa i wysp; nie pomijane są jednakże i te części kraju, w których postępowa gospodarka rolnicza już oddawna się przyjęła. W Toskanji zostały poddane meljoracji wspaniałe pola Alberesa pod Grosseto i Coltano pod Pizą; w Piemoncie — obszary, pod Turynem, dawna siedziba słynnego Opactwa i t. p.

Najświetniejsze jednak wyniki przyniosła działalność O. N. C. na terenie Adygi Górnej, oraz na obszarach z nią sąsiadujących, odzyskanych po wojnie światowej, które w 1926 r. na mocy umowy z Ministerstwem Skarbu przeszły na jej własność i zostały po części sprzedane, po części wydzierżawione.

Z inicjatywy senat. Mosconi'ego Instytucja przystąpiła do budowy grupy domów urzędniczych w Bolzano. Jednak główną jej zasługę — w prowincji Adygi, jak i wszędzie — stanowią meljoracje, rolne.

Kraj ten na pozór kwitnący, stale jednak pozostawał pod grozą wylewów strumieni i potoków górskich. W 1926 r. Ministerstwo Robót Publicznych udzieliło O. N. C. koncesji na przeprowadzenie odpowiednich meljoracyj wodno-leśnych, zobowiązując je do zakładania na zmeljorowanych terenach nowych ośrodków życia wiejskiego.

Pierwsze takie osady powstały w Sinigo, Terlano i Castelfirmidno.

Jeżeli zważymy, iż O. N. C. (Opere Nazionale Combattenti) uruchamia ponadto wszelkie gałęzie przemysłu, związanego z rolnictwem, zrozumiemy olbrzymią doniosłość urzeczywistnionego przez nią dzieła kolonizacji wewnętrznej, które było w przeszłości utopijnem marzeniem socjologów — i które przywróci niewątpliwie Italji jej dawną chlubną nazwę magna percus frugum.

G. A. ANDRIULLI.

NAFTA A ITALJA

(IL PETROLIO E L'ITALIA)

Kwestja naftowa w Italji powstała wskutek konieczności zapewnienia krajowi stałego i taniego paliwa. Urzeczywistnienie tej konieczności byłoby równoznaczne z rozstrzygnięciem całego splotu zagadnień politycznych, gospodarczych i technicznych, pozostających w związku z naftą i tak z sobą ściśle zespolonych, że żadne z nich nie mogłoby być indywidualnie rozstrzygnięte.

Nierozdzielność ta znalazła swój wyraz w powstaniu w Anglji i St. Zjednoczonych olbrzymich trustów ,które zawładnęły rynkiem światowym,ześrodkowując kierownictwo i działalność w rękach nielicznych fachowców, obdarzonych niemal dyktatorską władzą i mających do dyspozycji olbrzymie zastępy podległych im pracowników, zatrudnionych we wszystkich działach przemysłu naftowego.

Dla Italji zagadnienie to z punktu widzenia politycznego oznacza kompleks spraw, dotyczących wejścia w posiadanie odpowiednich terenów, nadających się do eksploatacji. Z punktu widzenia gospodarczego — jego treścią jest możność nabywania, przywożenia i gromadzenia w składach takich ilości nafty, które byłyby wystarczające na pokrywanie potrzeb krajowych oraz tworzenie zapasów. Strona

techniczna zagadnienia dotyczy prac poszukiwawczych oraz racjonalnej eksploatacji uzyskanych koncesyj.

Ścisła wpółzależność tych trzech podstaw omawianego zagadnienia jest bezsporna. Sprawa bowiem uzyskania koncesyj naftowych, posiadająca podkład wybitnie polityczny, wiąże się z zagadnieniem technicznem możliwości ich odpowiedniego wyzyskania, zarówno stosownie do potrzeb i czasu ich trwania, jak i do cen rynkowych. Należy zaniechać myśli, graniczących z utopją, możliwości znalezienia w głębiach gleby italskiej nieznanych dziś źródeł nafty, które mogłyby znaleźć zastosowanie w przemyśle. Tego rodzaju nadzieje oparte jedynie na wyliczeniach technicznych, mających za podstawę rachunek prawdopodobieństwa, nie mogą dać krajowi wskazówek co do zapewnienia mu zaspokojenia jego potrzeb w zakresie paliwa w stanie płynnym, podobnie zresztą, jak nadzieja wygrania głównego losu na loterji nie mogłaby dla rozsądnego ojca rodziny stać się podstawą do ustalenia budżetu.

Przy rozpatrywaniu kwestji naftowej Italja musi przedewszystkiem liczyć się z niezmiernie skomplikowanem względem niej stanowiskiem olbrzymich trustów naftowych.

Zainteresowanie się trustów Italją uzasadnione jest wygodnem położeniem jej na Morzu Śródziemnem. W ich interesie leży, aby Italja jaknajdłużej pozostała rynkiem zbytu na ich wyroby i aby wyłącznie tylko przez nie była zaopatrywana w przetwory naftowe. Ustaliwszy kierunek swej polityki, nie tracą one z oczu ani na chwilę faktu, iż one nietylko reprezentują interesy finansowe owych krajów, lecz również interesy polityczne państw, z któremi są sprzymierzone i z których usług korzystają i którym wzajemnie służą. Osiągnięcie tego celu jest możliwe przez zapobieżenie utworzenia się w Italji organizacji niezależnej, zaopatrującej kraj w naftę bez ich udziału i bez ich kontroli.

Środków im nie brak. Do najważniejszych należą: doskonała organizacja handlowa, zachęcająca nabywców przypadkowych do zaliczenia ich w poczet stałych odbiorców, troska o dobroć sprzedawanego artykułu, taniość cen, wogóle niezwłoczne obniżenie ich w miejscowościach, w których inne organizacje poszukują rynków zbytu, wywieranie odpowiedniej presji na wytwórców, ograniczenie im kredytów i t. p. Nic w tem zresztą niema godnego potępienia; dziwić się nie należy, że trusty gorliwie spełniają obowiązek troszczenia się o własne interesy.

Po wojnie nie zdołały one jednak usunąć z Italji współzawodnika, jakim była przez czas pewien Rosja Sowiecka. Wznowienie produkcji nafty na Kaukazie oraz intensywność, z jaką prowadzone są roboty, sprawiły, iż wkrótce zajęły one na rynkach europejskich stanowisko, zbliżone do przedwojennego, wyzwalając się dzięki temu z pod nadzoru trustów, jakiemu podlegały w czasach regime'u carskiego.

Z drugiej strony, nie mogło być mowy o współzawodnictwie z Sowietami pod względem cen. Rzeczpospolita Sowiecka nie uznawała nigdy polityki cen sprzedaży a jako cenę podstawową nafty rodzimej przyjęła cenę, uznaną na rynkach światowych — nie licząc się z istotnemi kosztami własnemi. Wynika to stąd, iż, nie zdoławszy uzyskać ani od banków, ani od poszczególnych rządów kredytów, porzebnych dla zaopatrzenia się w surowiec zagranicą, Rosja Sowiecka postanowiła nie troszczyć się o koszt dewiz w złocie, co przyszło jej tem łatwiej, iż przyjęty przez Sowiety system monopolu handlowego pozwala sprzedawać w granicach kraju towary, nabyte zagranicą w dolarach lub sterl., za walutę rublową w stosunku kursowym, umożliwiającym pokrycie w rublach ewentualnej różnicy między ceną kosztu a ceną sprzedażną produktów naftowych.

Fakt przeniknięcia do Italji nowej organizacji Rosyjskiego Syndykatu Naftowego wzbudził w Trust'ach chwilowe zaniepokojenie — zawodząc ich nadzieje ponownego rozciągnięcia nadzoru nad polami naftowemi w okolicach mórz: Kaspijskiego i Czarnego; walczyć poczęły one jednak nie z Rosją, lecz raczej z sobą, co miało zapobiedz objęciu nadzoru przez grupę konkurencyjną.

W czasie, kiedy walka ta, podjęta zaraz po wojnie, osiągnęła kulminacyjny punkt, Rząd Faszystowski, utworzywszy w Italji osobny Związek Naftowy zorganizowany przez grupę spożywców, podjął się sprzedaży rosyjskich produktów naftowych w granicach Italji.

Stosunek Trust'ów do italskiego przedsiębiorstwa naftowego (Aziende-Petroli) musiał uledz zasadniczej zmianie wobec ustalenia, że Sowiety zdołały polepszyć stronę gospodarczą oraz techniczną, zapewnić należytą eksploatację rodzimych pól naftowych, iż wszelka nadzieja opanowania nafty rosyjskiej stała się utopją, oddalającą się coraz wyraźniej od istotnego stanu rzeczy.

Od tej chwili spoglądają one na „Aziende Petroli" niechętnem okiem, jako na instytucję niebezpiecznie konkurencyjną i niewątpliwie powitały z radością ogłoszoną niedawno wiadomość, iż Rosjanie sprzedają już swe produkty w Italji bezpośrednio, przy pomocy T-wa „Petrolea".

Oczywiście łatwiej pogodzą się trust'y z Rosjanami, niż z przedsiębiorstwem AGIP, a to z tego względu, iż interesy rosyjskiego syndykatu naftowego w Italji pokrewne są ich interesom w dążeniu do osiągnięcia najwyższych cen sprzedażnych. Natomiast AGIP kupuje naftę na miejscu, w rosyjskich ośrodkach produkcji i po cenach miejscowych i przyjmuje je za podstawę przy ustalaniu cen sprzedażnych w Italji.

Poza tem trust'y liczą na to, iż Rosja, uzyskawszy możność bezpośredniego zbytu swych produktów w Italji, przestanie zaopatrywać w naftę AGIP, w następstwie czego ta ostatnia znajdzie się w takiej sytuacji, iż będzie zupełnie pozbawiona nafty dla celów sprzedaży, oczywiście, o ile zagadnienie to nie zostanie rozstrzygnięte w inny sposób.

Rozstrzygnięcie tego zagadnienia dla Italji było bliskie do urzeczywistnienia i dzięki mianowicie temu, iż jedna z grup italskich zdołała uzyskać od moskiewskiego rządu zgodę na utworzenie italsko-rosyjskiego towarzystwa dla przeprowadzania nafty z nad morza Kaspijskiego do miejscowości nad morzem Czarnem przy pomocy rurociągu, który miał być zbudowany z materjałów, dostarczonych na kredyt przez amerykańską grupę, niezależną od T-wa Standard Oil. W myśl projektu umowy z Rosją koszty przeprowadzenia nafty byłyby pokrywane przez Rosyjski Syndykat Naftowy, a Italji przysługiwałoby prawo wwozu otrzymanych w ten sposób ilości nafty do swego kraju. Jednakże projekt ów wkrótce upadł, gdyż odnośne czynniki obawiały się udzielić grupie amerykańskiej żądanej od nich gwarancji należytego uiszczenia zapłaty za dostarczone materjały.

Obecnie kwestja naftowa staje się z każdym dniem dla Italji coraz aktualniejsza i będzie musiała być całkowicie rozstrzygnięta, podobnie, jak wszystkie inne zagadnienia, które są przedmiotem badania rządu faszystowskiego.

W tym celu należy mieć stale na uwadze dwie następujące okoliczności:

1) że istniejące dziś wielkie trust'y naftowe mają za właściwe zadanie nie produkcję nafty w ścisłem znaczeniu, lecz raczej monopolizację przewozu i podziału na rynki nabywcze — oraz że w każdym razie funkcjonują w Europie towarzystwa naftowe, wymykające się z pod ich nadzoru;

2) że istnieją tereny naftowe, przedstawiające dla Italji możliwość pokrycia w znacznej części odnośnego jej zapotrzebowania.

Wyzyskanie pierwszej z wyżej wymienionych okoliczności domaga się bezwarunkowo, by italska organizacja naftowa dotarła bezpośrednio do wytwórców, a więc — by rozporządzała odpowiedniemi statkami cysternowemi, a zwłaszcza możliwie największą ilością zbiorników zarówno w portach, jak i wewnątrz lądu, co ułatwiłoby jej zaopatrywanie się w paliwo płynne.

Zastanawiając się nad krajami, w których istnieje dla Italji możliwość otrzymania koncesyj naftowych, (jest ich niewiele) oraz nad szlakami tranzytowemi, przez które muszą płynąć statki cysternowe, dochodzimy do wniosku, iż najlepsze widoki powodzenia Italja posiada w Albanji, Rumunji i Azji Mniejszej. Należąca do Turcji cieśnina Dardanelska stanowi drogę, wygodniejszą od innych, nawet na wypadek komplikacyj międzynarodowych — na Adrjatyku zaś Italja zajmuje stanowisko dominujące.

W Rumunji AGIP zdołała już wejść w posiadanie najlepszych terenów naftowych. Towarzystwo to, posiadając odpowiednie maszyny i środki finansowe, niewątpliwie zdoła wydobyć z nich przeszło 200.000 ton rocznie nafty surowej. W naftę obfituje również całe pasmo gór Karpackich, a fakt dojścia „caranistów" do władzy pozwala mieć nadzieję, iż obawiająca się stosunków z zagranicą polityka finansowa dotychczasowych liberałów upadnie i wówczas postulaty Italji zostaną należycie uwzględnione.

W Azji Mniejszej w celach eksploatacji terenów naftowych Italja mogłaby wejść w układy z odnośnymi czynnikami, czy to bezpośrednio, czy też za pośrednictwem Towarzystwa Anglo-Perskiego.

Poza tem, Italja musi zwrócić baczną uwagę na Albanję.

Przemysł naftowy nie jest tam jeszcze uruchomiony. Stworzenie jego leży w wyłącznym interesie Italji. Trusty, posiadające tam znaczne koncesje, narazie zadowoliły się ustaleniem istnienia pokładów nafty, uważając je za rezerwę, którą zamierzają wyzyskać w razie wyczerpania się innych ośrodków wytwórczości.

Organizacja przewozu, budowa zbiorników, wyzyskanie koncesyj już otrzymanych oraz koncesyj, które będzie można uzyskać w Rumunji, Albanji i Azji Mniejszej, niewątpliwie ułatwią Italji przetrwanie ciężkich czasów i pokonanie trudnych warunków, w jakich znajduje się obecnie przemysł naftowy w Italji.

ANTONIO LAVIOSA.

Le stato economico della Polonia

(Stan gospodarczy Polski)

SPECIFICAZIONE	1927 X	1927 XI	1927 XII	1928 I	1928 II	1928 III	1928 IV	1928 V	1928 VI	1928 VII	1928 VIII	1928 IX	1928 X	1928 XI
Produzione, migliaia tonnellate														
Carbone	3,406	3,438	3,446	345,2	327,1	350,9	298,0	3,057	3,192	3,247	3,416	3,402	3,848	.
Ferro greggio	62,4	55,6	57,6	59,1	54,5	58,1	54.3	54,8	53.8	56,2	56,8	54,7	62.9	.
Acciaio	104.3	106,2	95.0	104,2	102,6	118,3	108,2	111,8	116,3	122,2	128,3	126,9	139,5	.
Zinco	13,2	12,8	13,2	13,1	12,8	13,5	12,9	13,4	13.4	13,7	13,7	13,2	13,8	.
Lavoro														
Occupati (migliaia)	723,8	724 7	706,8	695,3	709,6	727,8	753,0	764,8	778,4	786,4	799,7	800.7	829,3	.
Disoccupati (migliaia)	115,7	136,7	165 3	179,6	178,4	167,0	154,7	132,4	116,7	103,5	94,2	79.9	79,7	.
parziali %	7,5	7,3	13,5	11,5	12,6	12,4	12,4	17,5	9,2	7,8	9,5	11,9	12,6	.
Comunicazione														
Ferrovie, migliaia vagoni	17,8	17,7	15,2	13,6	14,9	16,2	13,6	14,5	16,1	16,5	17,1	17,1	21,1	21,1
Bastimenti, migliaia tonnellate. Danzica e Gdynia entrati	370,7	388,5	387,4	372,3	321,8	373,1	422,0	425,0	479,7	432,4	462,2	445,0	454,5	.
Danzica e Gdynia usciti	356,2	371,5	413,6	344,8	335,2	383,9	380,2	447,6	464,4	453,4	453,0	451,0	442,6	.
Commercio estero, mil. di zl. oro														
Esportazione totale	138.3	229,2	215,4	218.4	197,8	208,4	184,5	201,8	192,0	201,5	196,3	204,3	238,7	255,1
Prodotti agricoli	51,4	103,0	88,4	90,3	80,1	81,2	66,2	74.5	61,4	62,0	59,6	69 4	92,5	.
Carbone	19,9	25,2	25,7	30,5	26 6	23.6	23,3	26,4	37,2	29.0	36 3	33,1	38,7	29.1
Importazione totale	151.1	265,9	275,3	271,2	270,4	372.2	265,6	290,5	289,7	288,2	258,8	272,8	277.3	261,1
Tessili greggi	30,2	55,8	52,5	58,6	56,6	65,2	53,9	48.3	46,3	41,8	39 2	39,7	41,0	.
Saldo	12,8	—31,7	—59,9	—52,7	—72,6	-163,8	— 81,1	— 94,7	—97,7	—86,7	—62,5	— 68,5	—38,6	— 6.0
Prezzi-Indici														
In grosso: Generale	119,7	120,7	120.0	118,6	117,6	121,2	124,1	122,5	121,5	120,8	118 7	118,1	118,4	118.4
Prodotti agricoli	128,4	129.7	117,0	123,2	122,5	131,1	135,7	133,1	130,9	128,9	124.0	123,6	123.5	122,8
Prodotti industriali	115,7	116,3	116,9	117,2	116,1	116,3	118,0	117,3	117 1	117,1	116,9	116,4	116.8	117,4
Costi della vita	119,0	121,8	121,0	120.3	118.3	119,3	120,7	121,3	121,8	122,6	124,1	122,1	123,2	125,2
Costi d'alimenti	143,5	148,5	146,5	142,8	138,0	140,2	141,4	142,1	142,8	144,1	142,8	142,4	144,0	148,0
Credito														
Dollaro, indice	99,8	99,8	99,8	99,6	99,8	99,8	99,8	99.8	99,8	99.8	99,8	99,8	99.8	99,8
Azioni, indice	24 97	24,41	24,49	23 32	24,17	23,12	24,17	24,18	21 41	21.84	23,16	23,18	21,81	21.94
Circolazione bancaria (milioni di zl.)	1339	1289	1312	1 289	1 328	1 413	1,392	1,385	1,434	1 405	1 455	1 516	1 569	1 516
Bigl. di banca (milioni di zl.)	929	940	1003	1 003	1 048	1 128	1,126	1,133	1,184	1.159	1 207	1 262	1 313	1 270
Monete divisionali (milioni di zl.)	410	349	309	285	280	285	266	252	250	246	248	254	256	246
Banca di Polonia														
Valute, milioni di zl. oro	441,1	881,0	894.6	837,1	851,6	843,5	780,7	752,2	1.338,2	1,315 9	1 285,9	1 296.6	1 290,4	1 311,6
Sconto, milioni di zl. oro	432,6	430.9	456,0	460,7	469,2	495,8	490,0	558,3	581,5	591,1	633,3	660,0	640,2	623,5
Banche per azioni														
Sconto (milioni di zl.)	254,2	276,1	284,9	305,3	321,3	335,7	355,1	366,9	386,6	404,6	422,2	429.9	436,5	.
Depositi: a termine (milioni di zl.)	91,8	104.3	115,0	122,0	118,4	118,7	132,1	143,0	152,0	153,6	160,3	166,7	160,2	.
a vista (milioni di zl.)	231,3	248,5	236,4	244,1	254,1	284,5	294,2	289,0	298,1	318,8	305,5	309,9	309,2	.
Casse di risparmio														
Depositi, milioni di zl.	122,0	132,0	137,5	148,7	164,0	178,7	190,2	195,7	203,0	210,3	220,1	226.9	228,9	.
Cooperative														
Depositi, milioni di zl.	20,4	22,6	23,4	25,6	27,1	28,1	29,5	30,5	31,6	32,7	33,7	34,0	34,3	.

INDUSTRIA E COMMERCIO

L'ESPORTAZIONE DEL CARBONE NEL MESE DI NOVEMBRE.

(Wywóz węgla w m. listopadzie).

L'esportazione del carbone fossile nel novembre u. s., secondo dati provvisori, si presenta come segue:

Paesi	Novembre 1925	Novembre 1926	Novembre 1927	ottobre 1928	novembre 1928	Aumento (+) o diminuzione (—) in confronto del settembre
Paesi del Nord:						
Svezia	79	232	216	223	252	+ 29
Norvegia	.	12	28	33	50	+ 17
Danimarca	56	80	127	172	157	— 15
Finlandia	3	47	25	105	57	— 48
Letlonia	28	32	36	33	22	— 11
Lituania	9	10	3	8	5	— 3
Estonia	.	.	.	2	6	+ 4
Memel	1	5	4	5	4	— 1
Totale	170	418	439	581	553	— 28
Paesi successori:						
Austria	290	251	256	320	297	— 23
Ungheria	90	52	58	87	73	— 14
Cecoslovacchia	53	51	80	73	85	+ 12
Totale	433	354	394	480	455	— 25
Altri Paesi:						
Germania	1	4	1	1	.	— 1
Rumenia	4	9	10	24	16	— 8
Jugoslavia	17	27	18	30	25	— 5
Svizzera	6	71	17	10	11	+ 1
Italia	9	143	39	39	23	— 16
Francia	5	15	13	33	35	+ 2
Olanda	3	3	.	15	8	— 7
Belgio	.	.	4	7	7	
Russia	.	72	.	2	.	— 2
Inghilterra	.	309	.	.	.	.
Irlandia	.	4	.	.	.	.
Tunisia	.	.	.	3	3	.
America del Sud	.	.	.	2	4	+ 2
Palestina		2	.	.	.	
Totale	45	659	102	166	132	— 34
Danzica	42	54	32	28	33	+ 5
Carbone per le navi		59	19	55	29	— 26
Totale	690	1.544	986	1.310	1.202	—108
Scarico del carbone nei porti						
di Danzica	154	321	366	551	520	— 31
di Gdynia	16	40	92	156	147	— 9
altri	.	30	10	.	.	—
Totale	170	391	468	707	667	— 40

Come risulta dalla tabella sopra riportata, l'esportazione del carbone nel mese di novembre è diminuita fino a 1202 mila tonn. cioè di 108 mila (8,24%) in confronto del mese precedente. Questa riduzione riguarda principalmente il bacino di Slesia, da dove sono state esportate 994 mila tonn. di carbone, cioè 100 mila tonn. (il 9,14%) in meno; l'esportazione dal bacino di Dąbrowa è diminuita in un modo insignificante, ossia di 8 mila tonn. (del 3,72%), ammontando a 20 mila tonn.

Il peggioramento nell'esportazione del novembre è dovuto principalmente alla diminuzione dei giorni di lavoro (di 2 giorni) e alla mancanza dei vagoni, occupati — come di solito nell'autunno — dai trasporti intensificati dei prodotti agricoli.

Sono state esportate nel novembre u. s. 586 mila tonn. verso i paesi del nord e Danzica, con una diminuzione di 23 mila tonn. ossia del 3,78% in confronto dell'ottobre; 455 mila — verso i paesi successori, (25 mila cioè il 5,21% in meno); 161 mila — verso gli altri paesi, il carbone per le navi incluso, con una diminuzione di 60 mila tonn. cioè del 21,15%.

Sono alquanto diminuite anche le spedizioni attraverso i porti polacchi, specialmente nei riguardi di Danzica, dove sono state scaricate nel novembre 522 mila tonn. cioè 31 mila in meno; una più lieve diminuzione (di 9 mila tonn. si nota nei riguardi di Gdynia, dove lo scarico è ammontato a 147 mila.

LA COLTIVAZIONE DEL TABACCO IN POLONIA.

(Uprawa tytoniu w Polsce).

Il Monopolio dei Tabacchi dà una grande importanza allo sviluppo della coltivazione del Tabacco.

Per elevare il livello di produzione e per migliorarne la qualità il Monopolio mettendo a profitto l'esperienza degli ultimi anni, da un lato ha limitato la coltivazione del tabacco a 6 distretti i più adatti per ciò e dall'altro ha accordato facilitazioni speciali ai coltivatori.

Fra l'altro esso li fornisce gratuitamente delle sementi, accorda degli anticipi fino al 60% del raccolto previsto, premia le coltivazioni particolarmente ben riuscite, concede crediti a lunga scadenza per la costruzione di essicatoi a quei coltivatori che destinano per il tabacco più d'un ettaro di terreno, stipendia parecchi istruttori che visitano i coltivatori ecc.

Dall'autunno 1928 la Direzione del Monopolio ha accordato agli agricoltori che destinano alla coltivazione del tabacco almeno 2500 m.² una nuova facilitazione, versando loro cioè l'anticipo insieme con l'autorizzazione per la coltivazione.

I risultati di questa politica son già notevoli in quanto hanno stimolato lo sviluppo della coltivazione del tabacco in Polonia e ne hanno migliorata la qualità.

MERCATO DEI FORMAGGI IN POLONIA.

(Rynek serów w Polsce).

La produzione dei formaggi in Polonia si trova ancora agli inizi. Non esiste una vera e propria industria casearia intesa nel senso moderno. Prescindendo da alcuni piccoli e medi caseifici razionali, sparsi nei vari territori dello Stato, ma più frequenti in quelli di ex occupazione germanica, la produzione viene fatta dai contadini e con mezzi non del tutto adeguati.

Mancano dati statistici esatti sulla produzione in parola. Prevale nei riguardi delle varie qualità, quella del formaggio „Trappista" di rapida maturazione (8 settimane).

Vengono prodotti, inoltre, vari tipi di formaggio, ma non si può dire che vi sia una vasta scala di varietà. I principali tipi sono: il formaggio tipo olandese a forma rotonda, naturale o colorata, e la cosidetta qualità di Lituania che si avvicina a detto tipo ma da esso differisce per parecchie modificazioni apportate alla sua lavorazione.

La Scuola statale „Rzeszów" per la lavorazione del latte ha perfezionato la tecnica della produzione del formaggio lituano, mantenendone le principali caratteristiche.

Negli ultimi tempi si è notata una diminuzione nella produzione e se ne attribuiscono le cause principalmente all'inadeguato trattamento del latte da parte dei produttori ed alla mancanza dei capitali necessari per l'immagazzinamento dei formaggi, in grandi partite, durante il processo di maturazione

Andamento dell'importazione.

Desumiamo dalla statistica polacca i seguenti dati riguardanti l'importazione delle varie categorie di formaggi durante il biennio 1926—27:

	1926		1927	
	Q. li	Migl. Zl.	Q. li	Migl. Zl.
Formaggi svizzeri . . . . Totale	935	375	2 840	1.433
Provenienze:				
Svizzera	785	315	2.488	1.273
Finlandia	52	19	266	122
Formaggi olandesi . . . Totale	89	19	65	24
Provenienze:				
Olanda	37	18	69	24
Altri formaggi . . . . . . Totale	1.096	437	1.194	571
Provenienze:				
Italia	72	42	81	56
Svizzera	206	99	408	222
Germania	152	59	264	82
Francia	[illegible]	73	188	101
Olanda	85	80	123	47

L'importazione dei formaggi *tipo svizzero* si è triplicata, nel 1927, di fronte al 1926. I formaggi *tipo olandese* hanno avuto scarsa importanza per l'importazione.

L'importazione degli *altri formaggi*, che comprendono quelli di lusso e tipo vario, figura lievemente aumentata nella quantità e in misura maggiore nel valore. La partecipazione italiana è stata modesta, nel biennio in esame. La principale fornitrice è stata la Svizzera che ha quasi raddoppiato le proprie forniture. Seguono, per ordine d'importanza, la Germania, la Francia e l'Olanda.

La Polonia ha importato inoltre, nel 1927, *formaggi Sbrinz e Quargel* per q.li 1.925 e 573 migl. di Zl. contro 1.233 q.li e 300 migl. di Zl. nel 1926. La quasi totalità delle forniture è stata assorbita dalla Cecoslovacchia rispettivamente con 1.900 q.li (567 migl. di Zl.) e 1.220 q.li (297 migl. di Zl.).

L'importazione dei *formaggi bianchi non fermentati* è stata, nel 1926, di 16 q.li e nel 1927 di 14 q.li. L'articolo è stato fornito dalla Cecoslovacchia e dalla Germania.

Movimento d'esportazione.

Mercè la sua produzione la Polonia è in grado di alimentare una discreta esportazione che riguarda in particolare gli altri formaggi (di tipo vario), quelli svizzeri e quelli bianchi non fermentati.

Riproduciamo qui appresso i dati statistici riguardanti questo movimento:

	1926		1927	
	Q. li	Migl. Zl.	Q. li.	Migl. Zl.
Altri formaggi . . . . . . Totale	14.417	4.149	9.761	2.986
Destinazione:				
Germania	13 068	3.779	8.825	2.709
Formaggi svizzeri . . . . . Totale	530	206	441	168
Destinazione:				
Germania	530	206	426	161
Formaggi bianchi, non fermentati Totale	5.263	338	5.553	340
Destinazione:				
Germania	5.191	331	5.546	339

L'esportazione degli altri formaggi di tipo vario si è ridotta notevolmente nel corso dell'ultimo anno rispetto al 1926. Una diminuzione si è pure riscontrata nell'esportazione dei formaggi svizzeri, mentre quella dei formaggi bianchi non fermentati presenta un aumento.

Per tutte e tre le categorie di formaggi più sopra esaminate la principale cliente della Polonia è stata la Germania.

Consumo.

Il consumo di formaggio in Polonia risulta modestissimo. Ciò è attribuito principalmente alla mancanza di propaganda sia da parte dei produttori che da parte dei commercianti. Inoltre i consumatori considerano in generale il formaggio come articolo di lusso.

I tipi di formaggio maggiormente richiesti sul mercato polacco sono lo svizzero, l'olandese ed il lituano (del genere olandese).

Notiamo che il formaggio non si usa affatto come aggiunta alle minestre.

Vendite.

La merce viene di regola confezionata con carta pergamena e stagnola ed è poi imballata in casse di legno.

Le vendite si effettuano a mezzo di agenti e rappresentanti.

Regime doganale.

L'importazione delle varie categorie di formaggi in Polonia è soggetta al seguente trattamento doganale:

N. della tariffa dog. polacca	Denominazione della merce	Dazio in Zloty per 100 kg.
35	Formaggi	
	1) formaggi di qualsiasi categoria non nominati, compreso l'imballaggio immediato	206.40
	2) svizzeri	117.—
	3) Sbrinz	80.—
	4) Quargel di Olmutz	15.—

L'importazione dei formaggi fini in imballagi per la vendita al minuto, in recipienti di legno, piombo, latta, ecc. è soggetta a divieto. La merce deve essere accompagnata da certificato d'origine.

I MAGAZZINI FRIGORIFERI DEL GOVERNO POLACCO A GDYNIA.

(Chłodnie rządowe w Gdyni).

Il Governo polacco, che attribuisce una grande importanza allo sviluppo delle applicazioni del freddo, ha testè contrattato tutte le forniture per il grandioso impianto di Gdynia, che sarà fra i più grandi del genere del mondo intero.

La fornitura è stata aggiudicata alla Soc. Anon. delle Officine Lebrun, in seguito a un concorso a cui hanno partecipato circa 20 concorrenti fra cui le più grandi Ditte del mondo. Le concezioni della Casa Lebrun sono state trovate le migliori.

I magazzini frigoriferi di Gdynia saranno capaci di contenere 150,000,000 di uova oltre una quantità enorme di carne congelata, di carne fresca e di altri prodotti. Il loro costo, compresi gli edifici, si avvicina a 40,000,000 di franchi.

Le Officine Meccaniche „Lebrun", create nel 1848, hanno costruito più di 3.700 impianti in tutto il mondo, per un totale di circa 180,000,000 di frigorie ora.

Grossi frigoriferi, come quelli dello Stato Belgo, importanti fabbriche di ghiaccio a Boulogne, Siviglia, Cadix, Buenos Ayres e i palazzi di ghiaccio di Bruxelles, Anversa, Madrid, ecc. sono stati equipaggiati dalle Officine Lebrun. Esse attualmente si dedicano in particolar modo alla costruzione di tipi moderni verticali mono e multicilindrici. della potenza di 1,000 a 250,000 frigorie ora; di compressori orizzontali a valvole e a

grande velocità per attacco diretto coi motori, compressori „Compound" fino a 1,500,000 frigorie.

Furono le Officine „Lebrun" che crearono e perfezionarono il sistema di essicazione e d'alimentazione detto a „Surriscaldamento e Flooded" che costituisce il più grande progresso realizzato in questi ultimi anni, già applicato in 400 impianti.

La Casa „Lebrun" costruisce anche macchine da ghiaccio, opaco o trasparente, da 10 a 10,000 chilogrammi all'ora.

La Società Anonima delle Officine B. Lebrun è rappresentata in Italia e Colonie, Repubblica di San Marino, Svizzera, Corsica, Malta, Siria, Palestina, Turchia, Albania, Bulgaria, Romania, Jugoslavia, Brasile, Venezuela, Equatore e Colombia dalla Sezione Frigorifera della Società Anonima Zanchi Angeloni & C. (di Milano (137), Via Giambellino, 57), la quale è specializzata anche nella fabbricazione dei filtri „Lete" per acqua e nei grandi impianti di epurazione delle acque potabili e industriali, ed è la più antica fabbrica italiana di macchine per acque gassose e minerali.

Il personale direttivo della Sezione Frigorifera della Zanchi Angeloni è così composto:

Direttore Generale: cav. prof. Emilio Guarini, che è anche Direttore della Sezione esportazione.

Direttore dell'Ufficio Tecnico e Delegato delle Officine Lebrun: ing. dott. Stefano Goldblum.

Concessionario per l'Italia Settentrionale: ing. Carlo Mattiolo - 7, Via Gran Sasso - Milano.

Concessionario per l'Italia Centrale Meridionale ed Insulare: ing. Giorgio Castria, Viale Ventuno di Aprile, 7 B, a Roma.

LEGISLAZIONE DOGANALE

DISPOSIZIONE

del Ministro del Tesoro del 15 Novembre 1928, circa il cambiamento dei chiarimenti completanti la tariffa doganale.

§ 1. I chiarimenti alla pos. 167 della tariffa doganale contenuti nell'allegato alla disposizione del Ministro del Tesoro del 12 febbraio 1926, circa quelli completanti la tariffa doganale (Dz. U. R. P. N. 51, pos. 304) vengono completati dal seguente punto:

12) In caso di importazione di macchine da cucire smontate, i pezzi di ghisa di tali macchine, anche senza parti di meccanismo montate, vengono sdoganati secondo la pos. 167 p. 27 della tariffa doganale al pari di macchine da cucire incomplete.

§ 2. I chiarimenti alla pos. 173 della tariffa doganale, contenuti nell'allegato di cui al § 1 della presente disposizione, ricevono il seguente tenore:

1) Alle parti di velocipedi di gomma, legno, cuoio, celluloide, cartone e di simili materiali comuni (maniglie, pedali, freni, valvole, ecc.) importate separatamente dai velocipedi o insieme, ma in quantità notevole, vengono applicati i dazi delle relative voci della tariffa doganale, in dipendenza del genere del materiale e della lavorazione.

Gli stessi prodotti importati insieme coi velocipedi in quantità corrispondente per il loro solito servizio, sono sottoposti al dazio unitamente coi velocipedi secondo la voce 173 p. 3 della tariffa doganale.

2) I telai dei velocipedi che arrivano separatamente anche non uniti con altre parti, vengono sdoganati secondo la voce 173 p. 3 della tariffa doganale come velocipedi incompleti. Le parti dei velocipedi che arrivano in una spedizione insieme col telaio e che costituiscono un tutto, vengono sdoganate secondo la stessa posizione come velocipedi smontati.

3) Secondo la pos. 173 p. 7 della tariffa doganale vengono sdoganate soltanto le parti di velocipedi di metallo, eventualmente con quantità prevalente di metallo, indipendentemente dallo stato di lavorazione, ad eccezione del telaio, qualora giungano senza questo.

4) Allo sdoganamento degli automobili la classifica di gruppo (p. 8 e 10) deve essere applicata soltanto agli automobili completi.

Se quindi verrà presentato allo sdoganamento un automobile senza una parte qualsiasi per es. senza motore, ruote, gomme, ganci per gomme di ricambio, accumulatore, „Starter" (piccolo motore elettrico che mette in movimento il motore) porte, vetri, ammortizzatori, paracolpi, ecc. indispensabile per il complesso, esso deve venire classificato non secondo il suo peso effettivo, ma secondo il peso stabilito per il tipo del dato automobile in stato completo. Qualora il peso del tipo a cui appartiene l'automobile incompleto, non potesse venire stabilito dall'ufficio doganale, tale automobile incompleto deve venire classificato non secondo il dazio corrispondente al suo peso effettivo, ma secondo il maggior dazio previsto dalla tariffa doganale per il dato punto (p. 8 d) oppure p. 10 h) pos. 173).

Gli automobili smontati in parti, arrivanti in una spedizione, vengono sdoganati come automobili smontati secondo le norme di cui all'alinea precedente.

Qualora arriva in una spedizione uno chassis completo (con motore e su ruote) come pure la carrozzeria per lo stesso chassis, anche se lo chassis e la carrozzeria sono imballati in casse separate, occorre trattare la spedizione come automobile completo con osservanza delle norme suddette.

5) Per la classifica dei chassis d'automobili, arrivanti senza carrozzeria, secondo la pos. 173 p. 11 a I-IV della tariffa doganale, occorre tenere in considerazione soltanto i chassis completi.

Se quindi verrà presentato allo sdoganamento uno chassis senza una parte componente qualsiasi, come per es. senza motore, ruote, gomme, ganci per gomme di ricambio, accumulatore, „starter", ammortizzatore, paracolpi, ecc. indispensabile per il complesso, occorre classificarlo non secondo il peso effettivo, ma secondo il peso stabilito per il tipo di tale „chassis" in stato completo. Qualora il peso del tipo a cui appartiene lo chassis incompleto non potesse essere stabilito dall'ufficio doganale, tale chassis incompleto deve venire classificato non secondo il dazio corrispondente al suo peso effettivo, ma secondo il dazio maggiore previsto dalla tariffa doganale per i chassis (pos. 173 p. 11 a — IV).

I chassis completi, ma smontati in parti, arrivanti in una spedizione, vengono sdoganati come chassis montati.

6) Motociclette complete, ma smontate in parti, arrivanti contemporaneamente, vengono sdoganate secondo la pos. 173 p. 13 come motociclette montate.

7) Secondo la pos. 173 p. 17 della tariffa doganale vengono sdoganate le parti metalliche degli automobili, ciclonette e motociclette, eccettuate quelle separatamente nominate, qualora arrivano in singoli pezzi o in combinazione che in nessun modo possono essere considerate come chassis, automobili o ciclonette e motociclette incompleti.

§ 3. Viene annullato il p. 4 dei chiarimenti alla pos. 187 e 188 della tariffa doganale, contenuti nell'allegato di cui al § 1 della presente disposizione.

§ 4. La presente disposizione entra in vigore in 7 giorno dopo la pubblicazione.

„Dziennik Ustaw" N. 98 del 7 dicembre 1928.

DISPOSIZIONE

del 12 dicembre 1928, circa la riduzione doganale per le aringhe salate.

Viene fissata per le aringhe salate comprese nella pos. 37 p. 4 b) della tariffa doganale, una riduzione doganale nella misura del 66,⅔%, del dazio normale, qualora 10 kg. di queste aringne non contengano più di 60 pezzi.

„Dziennik Ustaw Nr. 105 del 31 dicembre 1928.

DISPOSIZIONE

del 24 dicembre 1928, circa la riduzione doganale per l'acido solforico.

Alla merce qui sotto nominata viene applicato il dazio di favore, il cui ammontare in rapporto al dazio normale viene fissato come segue:

Pos. di tariffa doganale	denominazione della merce	Dazio di favore in % del dazio normale
108 p. 1	acido solforico di qualsiasi concentrazione	20

Nei riguardi delle merci alle quali verranno applicati i dazi „massimi" conformemente alla disposizione dei Ministri: del Tesoro, d'Industria e Commecio e dell'Agricoltura del 25 gennaio 1928 (Dz. U. R. P. N. 9 pos. 66), il dazio ridotto verra applicato nella misura del 20% del dazio „massimo".

„Dziennik Ustaw" N. 105 del 31 dicembre 1928.

DISPOSIZIONE

del 24 dicembre 1928, circa riduzioni doganali per bastimenti.

Alle merci qui sotto nominate viene applicato:

a) il dazio doganale ridotto nella misura del 10% del dazio normale.

Pos. di tariffa doganale	denominazione della merce
175 p. 1 a, b	Bastimenti marittimi con proprio apparato meccanico, ad eccezione di quelli particolarmente nominati.
p. 2 a, b	Bastimenti ausiliari per navigazione marittima.
p. 3	Battelli con proprio apparato meccanico: a) battelli per pescatori (kutter) b) altri battelli se non sono di lusso.
p. 4	Bastimenti per navigazione marittima senza un proprio apparato meccanico, bacini galleggianti, pontoni: a) I, II di ferro o d'acciaio.
p. 5	Bastimenti fluviali con proprio apparato meccanico, ad eccezione di quelli separatamente nominati — dietro permesso del Ministero.
p. 6	Bastimenti fluviali senza un proprio apparato meccanico: a) di ferro o d'acciaio — dietro permesso del Ministero del Tesoro.
p. 7	Draghe per fiumi — dietro permesso del Ministero del Tesoro.
p. 8	Battelli senza un proprio apparato meccanico: b) altri battelli non separatamente nominati, se sono battelli per pescatori.

Nota 2. Argani, elevatori e simili galleggianti non nominati che non hanno carattere di bastimenti, vengono sdoganati in base al tonnellaggio lordo del galleggiante, con un aumento del 50% per il congegno.

b) dietro permesso del Ministero del Tesoro, il dazio doganale ridotto nella misura del 50% del dazio normale:

Pos. di tariffa doganale	denominazione della merce
175 p. 8	Battelli senza un proprio apparato meccanico: a) battelli sportivi a vela o no, se muniti di chiglia fissa come pure battelli sportivi da regate impiallacciati.

Nei riguardi degli oggetti ai quali verranno applicati i dazi „massimi" in base alla disposizione dei Ministri: del Tesoro, d'Industria e Commercio e dell'Agricoltura del 25 gennaio 1928 (Dz. U. R. P N. 9 pos. 66), il dazio ridotto verrà rispettivamente applicato nella misura del 10 e del 50% del dazio „massimo".

„Dziennik Ustaw" N. 105 del 31 dicembre 1928.

DISPOSIZIONE

del 24 Dicembre 1928, circa riduzioni doganali per macchine, apparecchi e serbatoi cosidetti „Walczaki" non prodotti nel paese.

§ 1. All'importazione:

a) di macchine ed apparecchi non prodotti nel paese può essere applicato il dazio ridotto nella misura del 20% del dazio normale, se queste macchine ed apparecchi fanno parte di nuove installazioni complete di stabilimenti industriali o se devono servire per ridurre i costi di produzione, eventualmente per aumentare la produzione industriale o agraria.

Il Ministro del Tesoro d'acordo col Ministro d'Industria e Commercio decide se il dazio ridotto verrà applicato.

b) ai serbatoi cosidetti „walczaki" cioe cisterne per vapore e acqua per caldaie tubolari ad acqua, compresi dalla pos. 152 p. 1 della tariffa doganale, non prodotti nel paese, può essere applicato in base a permessi del Ministero del Tesoro, il dazio ridotto nella misura del 20% del dazio normale.

Qualora si tratta di macchine, apparecchi e dei serbatoi cosidetti „walczaki" ai quali verranno applicati in base alla disposizione dei Ministri del Tesoro, d'Industria e Commercio e dell'Agricoltura del 25 gennaio 1928 (Dz. U. R. P. N. 9 pos.66) i dazi „massimi", il dazio ridotto verrà applicato nella misura del 20% del dazio „massimo".

§ 2. Viene prorogata fino al 31 marzo (inclusivamente) del 1929 la validità dei permessi rilasciati dal Ministro del Tesoro in base alla disposizione del 27 marzo 1928 (Dz. U. R. P. N. 41 pos. 403) e delle riduzioni emanate per i serbatoi cosidetti „walczaki" in base alla disposizione del 15 maggio 1928 (Dz. U. R. P. N. 68 pos. 624).

§ 3. Per le merci che in base alla presente disposizione potrebbero profittare del dazio ridotto, ma che nel periodo dal 1 gennaio 1929 fino al 30 giugno (inclusivamente) del 1929, verranno sdoganate senza l'applicazione della riduzione doganale, potrà essere rimborsata la differenza fra il dazio normale e il dazio ridotto, qualora venga comprovata l'identità delle macchine, apparecchi e serbatoi cosidetti „walczaki" all'atto dello sdoganamento e se il dazio ridotto, in base alla presente disposizione, venga accordato.

„Dziennik Ustaw" N. 105 del 31 dicembre 1928.

DISPOSIZIONE

del 12 novembre 1928, circa il rimborso di dazio all'esportazione di prodotti di vetro.

All'esportazione all'estero di prodotti di vetro prodotti nel paese, viene fissato il rimborso del dazio precedentemente corrisposto per i prodotti chimici e materiali importati dall'estero e impiegati per la produzione di queste merci, secondo le seguenti norme:

per 100 kg. di lastre di vetro — Zl. 2.

per 100 kg. di prodotti e recipienti di vetro pressato, gettato o soffiato, anche lavorati — Zloty 3.

„Dziennik Ustaw" N. 103 del 29 dicembre 1928.

DISPOSIZIONE

del 21 novembre 1928, circa l'introduzione del dazio d'esportazione per la paglia di cereali d'ogni genere, paglia tritata e pula.

Viene fissato il dazio d'esportazione per le merci qui sotto elencate, completando la tariffa doganale d'esportazione (Dz. U. R. P. del 1925 N. 76 pos. 536) come segue:

Pos. di tariffa	denominazione della merce	Dazio per 100 kg
256	Paglia di cereali d'ogni specie, paglia tritata e pula .	Zloty 5
	Nota: La merce nominata nella pos. 256, dietro permesso del Ministero del Tesoro	esente

„Dziennik Ustaw" N. 103 del 29 dicembre 1928.

DISPOSIZIONE

del 24 dicembre 1928, sull'ulteriore sospensione del dazio d'esportazione sulle liscive di glicerina saponificate.

Il dazio d'esportazione per le liscive di glicerina saponificate (pos. 253 della tariffa doganale) istituito in base al § 1 della disposizione dei Ministri del Tesoro, d' Industria e Commercio e dell'Agricoltura e Beni Statali del 2 agosto 1926 (Dz. U. R. P. N. 80 pos. 448), viene sospeso ulteriormente fino al 30 giugno 1929 inclusivamente.

„Dziennik Ustaw" N. 105 del 31 dicembre 1928.

DISPOSIZIONE

Del 3 Novembre 1928, circa il cambiamento della disposizione del 4 Aprile 1928, sul rimborso di dazi all'esportazone di prodotti tessili finiti.

Il paragrafo 1 della disposizione dei Ministri del Tesoro, d'Industria e Commercio e dell'Agricoltura del 4 aprile 1928, circa il rimborso di dazi all'esportazione di prodotti tessili finiti (Dz. U. R. P. N. 47, pos. 464) nel tenore dato dalla disposizione del 6 agosto 1928 (Dz. U. R. P. N. 76 pos. 678), riceve il seguente tenore:

„All'esportazione all'estero di prodotti tessili prodotti nel paese, viene fissato il rimborso di dazio precedentemente corrisposto per i coloranti e prodotti chimici importati dall'estero ed impiegati per la produzione di queste merci, secondo le norme seguenti:

per 100 kg. di tessuti di cotone bianchi finiti	Zloty	3,—
„ „ „ „ „ „ colorati	„	51,50
„ „ „ „ „ „ lana colorati	„	95,—
„ „ „ „ „ „ semi lana colorati	„	69,30
„ „ „ „ „ „ seta artificiale, colorati	„	51,50
„ „ „ „ „ „ semi seta colorati	„	3,—
„ „ „ prodotti di maglieria di cotone, bianchi	„	51,50
„ „ „ „ „ „ „ „ colorati	„	51,50
„ „ „ „ „ „ „ „ lana colorati	„	95,—
„ „ „ „ „ „ „ „ semi lana colorati	„	69,50
„ „ „ „ „ „ „ „ seta artificiale colorati	„	51,50
„ „ „ „ „ „ „ „ semi seta, colorati	„	51,50

Dziennik Ustaw N. 38 del 7 dicembre 1928.

DISPOSIZIONE

del 12 dicembre 1928, circa riduzioni doganali.

All'importazione di elettrodi di carbone, non prodotti nel paese, per la produzione del „karbid" carbone di calcio, cianamide di calcio e del ferrosilicio, può essere applicato, in base a permessi del Ministero del Tesoro, un dazio di favore nella misura del 10% del dazio normale.

„Dziennik Ustaw" N. 105 del 31 dicembre 1928.

DIVIETO D'IMPORTAZIONE DI CRUSCA D'ORZO.

(Zakaz przywozu otrębów jęczmiennych).

Con decreto del Consiglio dei Ministri polacco, del 26 ottobre u. s., e stato disposto che l'importazione della crusca di orzo sia vietata fino al 31 luglio 1929 incluso.

Il Ministro dell'Industria e del Commercio, potra tuttavia d'accordo col Ministro delle Finanze, concedere l'importazione dei determinati quantitativi di crusca d'orzo in deroga al presente divieto.

Il provvedimento in parola e entrato in vigore il 1º novembre u. s.

DAZIO D'ESPORTAZIONE SUI PANELLI OLEOSI.

(Cło wywozowe na nasiona oleiste).

Con recente provvedimento del Ministero del Tesoro polacco e stata modificata la voce 223 della tariffa doganale di esportazione come segue:

Voce 223 — Panelli oleosi: Dazio 10 Zloty per 100 kg.

Nota. — Panelli oleosi, dietro autorizzazione del Ministero del Tesoro: esenti.

DAZIO D'IMPORTAZIONE SULLA SEGALA.

Cło na żyto).

Con decreto del Ministro delle Finanze polacco, pubblicato nel Dziennik Ustaw del 30 ottobre u. s. è stato introdotto il seguente dazio d'importazione sulla segala:

ex 1 p. 1 a) Segala . . . 11 Zloty per 100 kg.

Nota. — Segala importata con l'autorizzazione del Ministro delle Finanze, sarà esente da dazio.

Il decreto in parola e entrato in vigore il 2 novembre u. s.

DIVIETO D'IMPORTAZIONE DI FAGIUOLI.

(Cło na fasolę).

Secondo un recente provvedimento del Ministero del Tesoro polacco e stata proibita l'importazione dei fagiuoli dei tipi „Phaseolus Lunates" e „Rangon", nonchè di tutte le categorie di fagiuoli velenosi.

I fagiuoli, la cui importazione non risulti proibita, potranno essere importati in territorio doganale polacco solamente se accompagnati da un certificato d'origine rilasciato dalla competente Autorita estera oppure dalle competenti organizzazioni agricole. Detta attestazione dovrà contenere l'indicazione della categoria di fagiuoli, con la denominazione botanica, e stabilire che i fagiuoli sono esenti da sostanze velenose.

In luogo di detta attestazione si potra presentare un certificato rilasciato dall'Istituto statale polacco per il controllo dei generi alimentari („Państwowy Zakład Badania Żywności").

CERTIFICATI D'ORIGINE.

(Świadectwa pochodzenia).

In seguito a un recente provvedimento dell'Amministrazione delle dogane polacche, e ammesso lo sdoganamento delle merci più sotto indicate in base ad apposita concessione del Ministero del Commercio polacco, senza certificato d'origine, sempre che le merci siano denunciate per lo sdoganamento entro il 31 dicembre corr. Il provvedimento comprende i seguenti articoli:

N. [illegible] doganale polacca	Denominazione della merce.
6 p. 1	Mele fresche.
6 p. 2	Frutta fresche e bacche.
7 p. 1	Frutta secche e bacche.
7 p. 5	Prugne secche.
11	Noci.
37 p. 1 a)	Anguille.

RIMBORSO DI DAZI ALL'ESPORTAZIONE DI MACCHINE PER L'INDUSTRIA TESSILE.

(Zwrot ceł przy wywozie maszyn tkackich).

Secondo un recente provvedimento governativo viene accordato all'esportazione di macchine per l'industria tessile e loro parti, prodotte nel Paese, il rimborso del dazio corrisposto per i materiali importati dall'estero e impiegati nella produzione di dette merci, secondo le seguenti norme:

Per 100 kg. di macchine per l'industria tessile: per filatura, preparazione, ecc. di cui alla voce 167, pp. 22, 23, 24 e 25 della tariffa doganale, come pure per le parti di queste macchine . . . . Zloty 29.

La restituzione del dazio viene effettuata a mezzo di quietanze di esportazione emesse di volta in volta dagli organi doganali a ciò autorizzati, in base a certificati di esportazione, rilasciati dalle associazioni di esportazione.

Dette quietanze sono emesse al portatore ed hanno una validita di 9 mesi, a partire dalla data della loro emissione, e possono servire al pagamento dei diritti doganali per merci di ogni specie, importate dall'estero, presso gli uffici autorizzati all'emissione delle quietanze.

RIDUZIONE DEI DAZI D'IMPORTAZIONE.

(Redukcja ceł przywozowych).

A norma di un recente provvedimento del Ministero delle Finanze polacco sono state stabilite le seguenti riduzioni doganali espresse in una percentuale del dazio normale d'importazione:

N. tariffa polacca	Denominazione della merce	% del dazio normale
ex 108 a)	Acido nitrico, concentrato, miscele di acido nitrico con acido solforico	75
ex 135	Colori organici sintetici per la produzione di lacche di pigmento, con l'autorizzazione del Ministero del Tesoro .	60
ex 177, p. 6 b)	III e p. 11 a) e b) Carta per la produzione di carte fotografiche, dietro autoriz-	

zazione del Ministero del Tesoro . . . 20

ex 184, p. 3 a) Filati di fibre di ramie in gomitoli o su rocchetti, greggi, semplici, per la produzione di tubi da pompieri, dietro autorizzazione del Ministero del Tesoro . . . 20

Trattandosi di merci soggette a dazi massimi, la riduzione sarà applicata nelle dette percentuali a questi ultimi dazi.

Il provvedimento è entrato in vigore a partire dal 1° novembre corr. e sarà applicato a tutto il 30 aprile 1929.

DISPOSIZIONE

del 5 novembre 1928, circa il cambiamento parziale della tariffa doganale del 26 Giugno 1924.

In base all'art. 7 punto i) della legge del 31 luglio 1924, circa il regolamento doganale (Dz. U. R. P. N. 80, pos. 777), si ordina quanto appresso:

§ 1. La voce 87 p. 5 della tariffa doganale del 26 giugno 1924 (Dz. U. R. P. N. 54 pos. 540) ottiene il seguente tenore: (i dazi doganali si intendono nella nuova unita monetaria — Dz. U. R. P. N. 26 del 1928, ps. 241).

Post. di tariffa	Denominazione della merce	Dazio per 100 kg. in zloty
87 p. 5	a) Faktis	50.—
	b) altri succedanei di gomme e di gomme resine in placche, fogli o macinati . .	32,50

„Dziennik Ustaw" N. 96 del 1 dicembre 1926.

POLITICA COMMERCIALE

CERTIFICATI DI ORIGINE PER PACCHI POSTALI.

(Świadectwa pochodzenia na przesyłki pocztowe).

A norma di una recente disposizione il certificato di origine arrivato in ritardo deve essere preso in considerazione, qualora le merci cui si riferisce si trovino ancora nei depositi doganali o in magazzini generali.

Detta disposizione è stata pure estesa allo sdoganamento di merci inviate a mezzo pacchi postali.

CONVENZIONE ADDIZIONALE AL TRATTATO DI COMMERCIO CON L'UNGHERIA.

(Umowa dodatkowa do traktatu handlowego z Węgrami).

Le trattative commerciali iniziatesi a Budapest il 19 novembre u. s. per la revisione della Convenzione commerciale stipulata fra l'Ungheria e la Polonia il 26 marzo 1925, sono state condotte a termine il 2 dicembre corr. a Varsavia con la firma di un Protocollo addizionale.

I due Governi si sono concesse reciprocamente agevolazioni tariffarie. In luogo delle riduzioni percentuali contenute nella Convenzione del 1925, sono stati stabiliti dazi convenzionali fissi per i pesci, i salami, la paprica ed alcuni articoli industriali provenienti dall'Ungheria.

E' stato inoltre concluso un Accordo riguardante i contingenti d'importazione concessi dalla Polonia alla Ungheria per l'anno 1929.

Ci riserviamo di pubblicare, appena possibile, il testo del nuovo Accordo commerciale stipulato fra i due Paesi.

CREDITO E FINANZE

INDICI DELLE AZIONI QUOTATE ALLE BORSE DI POLONIA.

Anno mesi	Indice generale	Miniere, metallurgia, altre industrie							Commerci e Trasporti	Banche
		Totale	Produzione			Consumo				
			Totale	Metallurgia e siderurgia	Altri rami della produzione	Totale	Industrie alimentari	Altre industrie		
Numero dei titoli	45	34	21	10	11	13	7	6	6	
1924	139.7	144.8	148.0	145.4	150.7	140.5	130.3	153.5	118.0	137.2
1925	76.8	76.4	75.0	75.0	74 4	79.4	81.0	77.5	79.6	76.2
1926	42.6	45.8	42.4	35.9	48.5	51.9	52.0	51.8	35.1	32.6
1927										
I	65.9	71.3	71.0	66.1	75.8	71.8	72.4	71.0	52.3	51.1
II	82.0	86.8	86.5	83.3	89.6	87.3	82.8	92.8	70.1	66.9
III	94.4	96.5	97.6	99.2	105.8	94.7	90.4	100.0	90.5	90.0
IV	115.8	117.5	119.5	113.1	125.7	114.4	99.6	134.6	118.7	101.6
V	118.0	119.9	122.8	110.7	135.0	115.3	103.2	131.1	129.9	94.7
VI	94.5	95.8	96.9	82.6	112.0	94.2	84.4	107.0	100.6	80.1
VII	103.6	105.8	108.2	94.2	122.6	102.0	90.5	118.8	112.8	81.5
VIII	106.3	109.8	112.9	102.8	122.9	105.1	91.6	123.3	113.6	78.5
IX	114.1	118.7	122.2	111.8	132.4	113.2	96.0	133.9	118.1	83.7
X	123.3	128.9	133.0	120.3	145.7	122.5	110.9	137.6	127.4	87.6
XI	115.9	121.2	124.9	106.2	144 9	115.4	103.5	131.0	113.0	87.9
XII	115.3	121.1	124.6	104.5	146.4	115.5	102.1	133.2	109.5	88.1
1928										
I	111.4	113.3	115.8	98.9	133.6	109 4	94.6	129.8	119.4	91.19
II	114.3	117.7	116.7	102.5	131.2	111.6	96.0	133.0	136.6	90.3
III	112.0	114.5	117.5	101.2	134.5	109.9	95.4	129.8	119.5	89.1
IV	115 71	115.22	117.92	115.64	120.01	111.01	107.24	115.62	120.62	113,25
V	109.78	110.83	113.12	112.66	113.54	107.23	106.14	108.52	104.93	108.59
VI	103.44	103.54	103.10	98.20	107.76	104.26	105.31	103.05	99.55	107.58
VII	102.99	102.54	104 30	99.63	108.73	99.77	95.64	104.81	102.92	106 15
VIII	106.56	107.01	109.04	102.32	115 54	103.95	100.86	107.67	103.91	106.31
IX	104.97	103.83	103.20	96,16	110.04	104.90	105.49	104.23	107.24	107.11
X	101.00	99.28	98.65	88.03	109.43	100.29	99.30	101.50	105.57	107.49
XI	100.26	99.89	57.31	84.37	110.74	104.23	103.22	105.45	105.91	96.24

Corso delle divise

UNITA	MEDIA MENSILE											
	Corso				Indice parita=100				Valore Rapp. % risp. la parita			
	VIII	IX	X	XI	VIII	IX	X	XI	VIII	IX	X	XI
	Corsi alla Borsa di Varsavia											
1 lira sterlina . .	43.28	43.25	43.24	43.24	99.8	99.7	99.7	99.7	100.2	100.3	100.3	100.3
1 dollaro degli Stati Uniti .	8.90	8.90	8.90	8.90	99.8	99.8	99.8	99.8	100.2	100.2	100.2	100.2
100 franchi francesi	34.85	34.83	34.84	34.85	99.8	99.7	99.7	99.8	100.2	100.3	100.3	100.2
100 „ belgi . .	123.96	123.91	123 81	123.81	100.0	100.0	99.9	99.9	100.2	100.0	100.1	100.1
100 „ svizzeri .	171.68	171.63	171.58	171.58	99.8	99.8	99.8	99.8	100.0	100.2	100.2	100.2
100 lire italiane	46.64	46.64	46.67	46.70	99.4	99.4	99.5	99.5	100.2	100.6	100 5	100.5
100 fiorini olandesi .	375.48	357.47	357.27	357.71	99.8	99.8	99.7	99.8	100.6	100.2	100.3	100.2
100 corone svedesi	238.46	238.38	238.09	238 12	99.8	99.8	99.7	99.7	100.2	100.2	100.3	100.3
100 „ ceche	26.42	26.42	26.42	26.42	14.6	14.6	14.6	14.6	100.2	683.6	683.7	683.6
100 schil. austriaci	125.69	125.55	125.37	125.53	100.2	100.1	100.0	99.9	99.8	99.9	100.0	100.1

SITUAZIONE DELLA BANCA DI POLONIA.

Specificazione	Migliaia di zloty							
	31.V 1928	30.VI 1928	31.VII 1928	31.VIII 1928	30.IX 1928	20.X 1928	31.X 1928	30.XI 1928
Oro	566 876	601 271	602 538	602 880	603 041	605 411	607 695	607 844
Argento	3 237	3 536	3 613	3 796	4 002	4 109	4 208	1 843
Valute, divise e altri crediti esteri:								
a) compresi nella copertura	539 690	523 654	501 751	469 600	462 498	470 105	481 652	507 945
b) non compresi nella copertura	212 553	209 780	207 924	199 588	200 209	197 651	196 872	193 949
Monete d'argento e divisionali	5 540	1 098	1 087	1 146	721	5 049	455	607
Portafoglio di sconto	558 283	581 459	591.100	633 252	660 031	634 265	640 241	623 520
Anticipazioni su titoli	59 820	59 328	63 575	74 774	83 919	83 363	86 489	85 887
Tesoro dello Stato	25 000	25 000	25.000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Biglietti in circolazione	1 132 964	1 183 974	1 159 255	1 206 678	1 261 388	1 202 780	1 313 080	1 269 766
Obbligazioni pagabili immediatamente di cui	582 415	595 201	577 516	553 570	521 838	566 049	475 615	532 954
a) conti di giro delle Casse dello Stato	268 693	261 223	277 816	301 985	274 512	280 170	226 213	267 294
b) altri conti di giro	124 410	170 333	145 951	129 125	130 507	166 995	134 350	154 653
c) conto dei fondi statali di credito	92 313	67 237	58 622	31 935	27 575	27 575	22 706	18 578
Copertura % statutaria	*64,70*	*63,43*	*63,79*	*61,71*	*59,97*	*61,04*	*61,14*	*62,00*
Conti speciali del Tesoro dello Stato	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000

Il corso dei prestiti polacchi alla Borsa di New-York

Data	Il prestito in dollari all' 8% (prestito Dillon) del 1925		Il prestito in dollari al 6% del 1920		Il prestito in dollari al 7% del 1927		Prestito della Città di Varsavia al 7%	
	Corso medio	Transazioni in migl. di dollari	Corso medio	Transazioni in migl. di dollari	Corso medio	Transazioni in migl. di dollari	Corso medio	Transazioni in migl. di dollari
1926								
I	88.66	1.539	68.05	71	—	—	—	—
II	89.64	1.328	68.17	57	—	—	—	—
III	89.36	1.414	67.69	91	—	—	—	—
IV	88.15	972	67.24	49	—	—	—	—
V	84.99	2.557	63 84	166	—	—	—	—
VI	84.21	813	63.08	51	—	—	—	—
VII	85.96	864	65.48	80	—	—	—	—
VIII	87.30	1.577	68.44	143	—	—	—	—
IX	89.66	1.485	70.42	180	—	—	—	—
X	88.91	1.077	70.70	156	—	—	—	—
XI	91.97	2.385	73.46	169	—	—	—	—
XII	92.10	2.941	75.75	406	—	—	—	—
1927								
I	95.42	322	82.34	536	—	—	—	—
II	95.47	1.840	82.58	178	—	—	—	—
III	97.15	2.896	73.25	272	—	—	—	—
IV	98.00	2.045	82.96	71	—	—	—	—
V	98.27	1.482	82.81	157	—	—	—	—
VI	96.82	3.278	81.99	260	—	—	—	—
VII	96.44	851	80.27	72	—	—	—	—
VIII	100.00	618	84.56	56	—	—	—	—
IX	99.49	4.627	84.22	348	—	—	—	—
X	99.52	2.846	83.70	241	—	—	—	—
XI	99.13	1.324	82.04	105	92.05	2.015	—	—
XII	99.64	525	80.52	132	89.67	2.743	—	—
1928								
I	98.39	712	82.12	118	90.67	2.103	—	—
II	100.29	725	83.44	162	91.21	1.749	—	—
III	100 73	558	84.44	129	91.09	1.589	89.21	124
IV	101.28	458	85.75	304	91.42	1.056	89.22	583
V	101.18	563	86.00	227	91.01	1.001	89.59	582
VI	101.05	378	83.95	152	89.67	685	89.19	758
VII	100.56	417	83.91	76	89.25	573	86.44	143
VIII	99.95	413	82.96	121	88.73	992	87.04	143
IX	99.81	267	84.20	102	89.14	390	87.89	107
X	99.66	731	84.18	133	88.46	512	86.46	551
XI	99.36	411	83.78	82	88.02	692	86.34	72

VARIE

ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE PORTUARIA E DI NAVIGAZIONE IN DANZICA.

(Międzynarodowa Wystawa Portowa w Gdańsku).

In Danzica si e costituita una Societa di cui fanno parte le maggiori personalita locali del commercio, della navigazione, della scienza ed il Senatorio per il commercio, con lo scopo di promuovere ed organizzare un esposizione internazionale portuaria e di navigazione che si inaugurera il 12 maggio 1929 a Zoppott, stazione balneare della citta libera. L'esposizione comprendera oltre tutto ciò che riguarda i porti (costruzione, attrezzamento, organizzazione, servizi e tariffe, movimento marittimo e commerciale, movimento di emigrazione e i suoi servizi, linee di navigazione ecc.) tutte le altre industrie e servizi inerenti (costruzioni navali, servizi aeronautici, automobilistica e trasporti e comunicazione col retroterra).

TASSE CONSOLARI IN POLONIA.

(Opłaty konsularne w Polsce).

A norma di un recente provvedimento del Ministero degli Affari Esteri polacco, sono state stabilite le varie categorie di tasse consolari nella seguente misura:

Rilascio oppure vidimazione di certificati di origine:

a) agli effetti dell'applicazione dei dazi convenzionali oppure di altre agevolazioni doganali, nonchè al fine di evitare l'applicazione del dazio massimo	1% del valore di fattura della rispettiva spedizione, con un minimo di 3,50 Zloty e un massimo di 6 Zloty
b) al fine di provare l'origine di una merce	Zloty 1 —
Rinnovazione della vidimazione di un certificato di origine oppure di un documento commerciale nel traffico di perfezionamento	„ 2 —
Vidimazione di certificati sanitari per spedizioni di merci	„ 15 —
Altre attestazioni commerciali	„ 15 —
Riscossione di tasse	2% del relativo importo
Invio di campioni	Zloty 10 —
Analisi di merci	„ 80 —

KRONIKA

SYTUACJA GOSPODARCZA W KOŃCU R. 1928.

(Situazione economica dell'Italia).

O ile w okresie letnim w całym szeregu dziedzin życia gospodarczego zaobserwowano znaczne osłabienie, w porze jesiennej nastąpiło ogromne ich ożywienie, na co wskazuje cały szereg objawów, ustalonych przez zainteresowane i miarodajne organizacje gospodarcze, jak Faszystowska Konfederacja Przemysłowa, Związek Spółek Akcyjnych i Generalna Faszystowska Konfederacja Bankowa.

O ożywieniu się tętna życia gospodarczego najwymowniej świadczy wzrost zapotrzebowania gotówki, który spowodował, iż instytucje kredytowe, stojące na czele kartelu międzybankowego podniosły stopę dyskontową o ¼, tak, że obecnie od akceptów pobiera się 5¾ do 5¼%, zaś od trat 6¼ do 6½%. Drugim znamiennym objawem polepszenia się sytuacji gospodarczej w Italji jest zmniejszenie się liczby bankructw oraz liczby bezrobotnych, co z jednej strony dowodzi pomyślnego rozwoju handlu wewnętrznego i zagranicznego, z drugiej — świadczy o wzmożeniu się produkcji przemysłowej. Powszechnie panuje niezłomna wiara w ostateczne uzdrowienie życia gospodarczego, sprzyjająca rozwojowi inicjatywy prywatnej i wysiłkom w kierunku osiągnięcia rezultatów, którym rząd italski poświęca znaczną część swych prac i zabiegów.

Rolnictwo.

Kampanja w rolnictwie na r. 1928/29 rozpoczęła się pomyślnie. Wszędzie daje się zauważyć duże zapotrzebowanie na ziarno gatunków wyborowych oraz wzrost konsumcji nawozów sztucznych. Rozpowszechnia się stosowanie maszyn rolniczych i głównie siewników. Przewidywany jest znaczny wzrost w porównaniu z latami ubiegłemi obszarów pod uprawę zboża.

Zbiory winogron, jakkolwiek spóźnione, zostały zakończone i dały pod względem rozmiarów produkcji wyniki zadawalające. Wynosiła ona 72.500 tys. kwint., natomiast w r. 1927 — 57.978 tys. kwint. Dżdżyste pogody, przeplatane dniami słonecznemi, sprzyjały uprawie łąk, gajów oliwnych, i ogrodów. Trawa wzeszła dobrze i należy przewidywać, że zbiór paszy na zimę wypadnie pomyślnie. Gaje oliwne dadzą naogół plon zadawalający. Jakkolwiek susza wywarła niekorzystny wpływ na ilość produkcji, uchroniła ona ją przed zgubnemi skutkami rozplenienia się robactwa, tak, ze wysoka jakość wynagrodzi stratę ilościową.

Przemysł

O poprawie sytuacji w przemyśle najwymowniej świadczy wzrost ilości zatrudnionych rąk w poszczególnych jego gałęziach. W czasie od sierpnia do września liczba ich wzrosła z 1.324.311 do 1.335.898. Wskaźnik wzrósł od 100 do 100,87, a jeżeli przyjąć wskaźnik z m. października 927 za sto, to we wrześniu r. ub. wyniesie 109,36. Wraz ze wzrostem zatrudnienia powiększa się również wytwórczość przemysłowa, co wyraża się m. in. we wzroście ilości przepracowanych robotniko-godzin. Zwiększyła się ona z 241.936.379 do 245.018.028. Wskaźnik wynosi 110.35, osiągając po raz pierwszy tak wysoki poziom. Poprawę tę należy w znacznej mierze przypisać polepszeniu się sytuacji w poszczególnych gałęziach przemysłu rolnego i spożywczego. Poprawa miała również miejsce w przemysłach maszynowym, metalowym, włókienniczym i konfekcyjnym. W m. wrześniu i październiku w znacznej mierze wzrosła produkcja w przemyśle żelaznym. W m. wrześniu produkcja stali wzrosła do 184.679 tonn, w październiku zaś do 187.982; (w październiku 1927 — 119.507); produkcja żelaza wyniosła we wrześniu 46 tys. tonn, w październiku zaś przeszło 52 tys. tonn (w październiku 1927 — 36.036).

Jakkolwiek w przemyśle jedwabnym w m. październiku nastąpiło pewne osłabienie wytwórczości, należy spodziewać się, iż wzrost konsumcji na rynkach amerykańskich da impuls do wzmożenia się produkcji w europejskim przemyśle jedwabnym. W innych gałęziach przemysłu włókienniczego sytuacja uległa znacznej poprawie. To samo dotyczy przemysłu obuwianego i wyrobów skórzanych. Zarówno w Italji Północnej, jak i Południowej praca w fabrykach, którą zawieszano lub ograniczano, wraca obecnie do tempa normalnego. W fabrykach obuwia praca trwa stale do siedmiu godzin na dobę, a udzielone zamówienia wyczerpały produkcję aż do końca roku. Ogromne zapotrzebowanie na wyroby futrzane stało się powodem, że w przedsiębiorstwach, wytwarzających te wyroby, praca odbywała się w godzinach ponadliczbowych.

Przemysł marmurowy z nielicznemi wyjątkami rozwija się naogół normalnie. Również pomyślnie przedstawia się sytuacja w przemyśle graficznym.

Finanse

Według sprawozdania kasowego Ministerstwa Finansów dochody w m. październiku wyniosły 1.521 milj. lirów, rozchody zaś 1.505 milj. lirów. Nadwyżka zatem wynosi 16 milj. lirów i powoduje zmniejszenie deficytu, który w pierwszym kwartale b. roku finansowego wyniósł 49 milj. lirów, do 33 milj. lirów. Dług wewnętrzny zmniejszył się w m. październiku o 64 milj. lirów, obieg pieniędzy papierowych — 240 milj., zaś obieg biletów skarbowych — o 15 milj. lirów. Płynna gotówka w kasach w końcu października wyniosła 1.474 milj. lirów i będzie ona zużytkowana na zapłacenie procentów od długów za m. styczeń.

Niezmiernie dodatniem zjawiskiem w życiu gospodarczem Italji jest wzrost oszczędności, który wyraził się zwiększeniem się sumy depozytów z 13.425 milj. lirów w końcu października r. 1927 do 15.301,3 milj. lirów w tym samym miesiącu r. 1928. Oszczędności, złożone w kasach pocztowych, wzrosły w tym samym okresie z 9.794 do 10.381,9 milj. lirów.

Reforma rachunkowości państwowej.

W m. listopadzie zostały przedyskutowane i ostatecznie zatwierdzone normy, na podstawie których Ministerstwo Finansów przystąpi do uproszczenia rachunkowości państwowej. Kontrola Państwowej Rady Rewizyjnej została uczyniona bardziej skuteczną i bezpośrednią. Został nawiązany stały kontakt pomiędzy Generalną Dyr. Skarbu a Departamentem Rachunkowym, co umożliwi natychmiastowe ustalenie oddziaływania wszelkich zmian w budżecie na stan kasowy.

Walka z urbanizmem.

W pierwszych dniach grudnia na wniosek Mussoliniego Rada Ministrów zatwierdziła niezmiernie doniosły projekt dekretu, upoważniający prefektów do wydawania przepisów, ograniczających napływ ludności do miast. Dekret ten ma na celu przeciwdziałanie przeludnieniu miast kosztem wyludnienia wsi, co wywiera wysoce niekorzystny wpływ na rozwój rolnictwa.

Ustawa o meljoracji całkowitej.

W drugiej połowie grudnia parlament italski uchwalił z pewnemi zmianami projekt ustawy o meljoracji całkowitej, której tekst podajemy oddzielnie i której znaczenie będzie omówione w specjalnym artykule w jednym z najbliższych numerów naszego wydawnictwa.

L. P.

ROLNICTWO

PROJEKT MELJORACJI CAŁKOWITEJ.

(Progetto della legge sulla Bonifica integrale).

Uzasadnienie i projekt ustawy, przedłożony Izbie Posłów przez Ministra Robót Publicznych Giurati'ego w porozumieniu z Ministrem Gospodarstwa Narodowego Martelli i z Ministrem Skarbu Sen. Mosconi.

Czcigodni Koledzy!

Rozpatrując dokonane przez nasz Rząd w ciągu niespełna sześciu lat dzieło ustawodawcze, musimy zwrócić uwagę na opiekę, jaką z woli Wodza otoczona została wieś oraz uprawa ziemi.

Na mocy ustawy N. 3256 z dn. 30 grudnia 1923, zerwano z dawną tradycją, w myśl której zagadnienie meljoracyj hydraulicznych ograniczało się poprostu do kwestji osuszania okolic bagnistych. Obecnie pojęcie meljoracji rozszerzyło się na większość prac, niezbędnych, by osuszenie bagnisk dało pożądane wyniki zarówno pod względem zdrowotnym, jak i gospodarczym.

Ustawa z 18 maja 1924 N. 753 o przemianach gruntów (di pubblico interesse) rozszerzyła zakres interwencji Państwa w tej dziedzinie, przechodząc od okolic bagnistych na rozleglejsze obszary, wprawdzie nie bagniste, lecz zaniedbane pod względem rolniczym, zarówno ze względu na warunki natury fizycznej jak i gospodarczej i niepomyślne dla intensyfikacji uprawy.

Ustawa N. 173 z 7 lutego 1926 uznaje po raz pierwszy konieczność ułatwienia wieśniakom w okolicach, gdzie ma miejsce znaczny odpływ ludności wiejskiej do środowisk miejskich,— zbliżenia się do siedzib stanowiących warsztat ich pracy, i nakazała w tym celu tworzenie osad wiejskich.

Zważywszy, iż ze względu na suchy grunt Italji nie można liczyć ani na rozwój uprawy, ani na polepszenie się stanu gospodarstwa rolnego tak długo, jak długo zbiory w kraju będą niszczone przez często powtarzające się długotrwałe susze, ustawa N. 1154 z 20 maja 1926 r. zreformowała ustawodawstwo, dotyczące sztucznego nawodnienia, drogą podwyższenia wyznaczonych na ten cel przez Rząd funduszów, ułatwiając tworzenie się konsorcjów, popierając, w miarę potrzeby, inicjatywę i zamierzenia Towarzystw akcyjnych, zasobnych w kapitały.

Poza tem, Rząd nie zaniedbuje ulepszeń rolnych na mniejszą skalę i interwenjuje czynnie w tej kwestji, o ile nie można liczyć na inicjatywę prywatną właścicieli dóbr ziemskich. Ustawa N. 1042 z 16 czerwca 1927 upoważnia Państwo do wzięcia udziału w kosztach przygotowania ugorów pod uprawę, regulacji terenów (costruzione dei fabbricati rurali) i budowie wewnętrznych dróg wiejskich.

Jednocześnie uprzystępnia się na mocy ustawy Nr. 3139 z 13-go grudnia 1923 uzyskiwanie kredytu rolnego i zapewnia się znaczny udział Państwa w udzielaniu pożyczek na uczynienie gruntów zdatnych pod uprawę. Wydana ostatnio ustawa Nr. 1509 z 29 lipca 1927 r. powołała do życia instytucje kredytowe na najbardziej racjonalnych podstawach i utworzyła odpowiednie konsorcjum dla spraw, związanych z kredytem meljoracyjnym.

Postępy ustawodawstwa i wydatny udział finansowy Państwa budzi i rozwija inicjatywę poszczególnych jednostek, zachęca do tworzenia konsorcjów, pobudza działalność przedsiębiorstw zrzeszonych i akcyjnych, lecz ten młody, spontaniczny zapał domaga się ujęcia wysiłków w pewien system a wciąż tworzone nowe projekty i plany wymagają pomocy i opieki dla uchronienia tych pięknych poczynań przed niepowodzeniem, a w wielostronnej, rozległej pracy — od bezpłodnego nieładu.

W tym celu dekret z mocą ustawy N. 1017 z 26 kwietnia 1928 r. powołuje do życia zrzeszenie konsorcjów, którego obowiązkiem jest czuwanie nad różnorodnemi inicjatywami, popieranie ich i nadawanie im jednolitego wspólnego kierunku.

Wspomniane wyżej dzieło ustawodawcze, niezmiernie skomplikowane, a stanowiące całość harmonijną, jest zbyt świeżej daty, aby można było już dzisiaj mówić o jego rezultatach. Łatwo jednak zorjentować się w perspektywach dalszego rozwoju poczynań Rządu Faszystowskiego w kierunku ruralizacji kraju, co umożliwia zestawienie wyników prac w zakresie meljoracyj wodnych z okresu przed i po objęciu władzy przez Rząd Faszystowski.

Od czasu zjednoczenia Królestwa Italji do końca marca 1928 r. koszt robót meljoracyjnych, podjętych przez Państwo, wyniósł lirów 2.720.648.057. Z tej sumy znaczna część (wynosząca 1.086.189.757) przypada na okres po 28 października 1922 r.

Łatwo stąd wywnioskować, iż w miarę udoskonalenia odnośnego ustawodawstwa rytm prac nad odrodzeniem rolnictwa w znacznej części kraju będzie coraz szybszy, zmuszając skarb Państwa do coraz większych wysiłków, prowadzących do osiągnięcia zamierzonego celu.

Rząd Faszystowski, którego nie jest zwyczajem łudzenie obywateli ogłaszaniem efektownych, lecz pozbawionych realnych podstaw programów pracy, musi przedewszystkiem brać pod uwagę kwestję odpowiednich kosztów i przygotować się finansowo do ich pokrycia, tak, aby zapowiedzi ustawodawcze nie zawiodły.

Do tego właśnie celu zmierza projekt ustawy, który przedkładamy Panom do rozpatrzenia.

Na podstawie ścisłych badań, dotyczących nawodnienia i meljoracyj wodnych, których wykonanie można będzie powierzyć na podstawie koncesji różnym jednostkom prawnym, udało się ułożyć program prac na okres lat 14-tu oraz określić wysokość funduszów na pokrycie ich kosztów.

Artykuł I projektu ustawy określa granice zobowiązań, dotyczących udziału finansowego Rządu w okresie pięciolecia 1929—30 do 1933—34. Obecnie zobowiązania te nie są wyrażone w liczbach stałych, lecz określane są z roku na rok. Jest to jednak system wadliwy, gdyż nie daje pewności co do dotacyj rządowych w latach dalszych.

Projekt ustawy w artykule I dokładnie określa wysokość tych sum, obliczonych na okres pięcioletni, przyczem znacznie przewyższają one sumy dotychczas asygnowane, przez co umożliwia się całkowite urzeczywistnienie planu meljoracyj rolnych. Wysokość tych sum na okres pięcioletni ustalona jest na lirów 4.500 mil.

Artykuł II ma na względzie usunięcie trudności, związanych obecnie z wypłatą rocznych dotacyj, co możliwe jest dzięki temu, iż roczne wypłaty wprowadzono do rubryki stałych wydatków, co nietylko upraszcza odnośną pracę administracyjną, lecz pozwala również uniknąć konieczności rozsyłania kilkuset przekazów miesięcznie, a nadto zapewnia punktualność w wykonywaniu odnośnych przepisów i usuwa niebezpieczeństwo opóźnień w odbiorze pieniędzy.

W celu właśnie zagwarantowania punktualności artykuł III określa wysokość rocznych kredytów i ustala, iż sumy, przeznaczone na nawodnienie lub na roboty meljoracyjne nie mogą pod żadnym pozorem uledz zmniejszeniu.

Na szczególną uwagę zasługuje artykuł IV projektu ustawy omawiający kwestję asygnowania środków pieniężnych na budowę wodociągów.

Dawne ustawodawstwo, które przedewszystkiem miało na względzie rozwój wielkich miast, przewidywało dotacje rządowe wyłącznie na budowę wodociągów w skupieniach miejskich. W myśl ustaw Nr. 586 z 25 lipca 1911 i Nr. 1074 z 13 czerwca 1926, udział Państwa w procentach od pożyczek na budowę wodociągów miejskich był ustalony w stosunku 4%, natomiast w odniesieniu do wodociągów, mających dostarczać wodę do picia wsiom, był on ograniczony do 2,5% od kosztów.

Wręcz inne stanowisko zajmuje w tej sprawie ustawodawstwo faszystowskie, które w artykule IV projektu ustawy zrównało udział Państwa w zapomogach na budowę wodociągów w środowiskach miejskich z udziałem na budowę wodociągów wiejskich, z tą tylko różnicą, iż zamiast udziału w procentach od pożyczek, pomoc Państwa wyraża się w dotacji, wynoszącej 75% sum wydatkowanych.

Artykuł V stosuje rozporządzenie, dotyczące wodociągów wiejskich, do tych okręgów, w których zostały podjęte roboty meljoracyjne i jednocześnie uchyla przepis artykułu X wyżej wspomnianej ustawy Nr. 3256 z 30 grudnia 1924 r., na mocy której Państwo bierze jedynie udział w procentach od pożyczek, niemogący przewyższyć 2,5%.

Artykuł VI udoskonala przepisy dekretu z mocą ustawy z 7 lutego 1926 Nr. 193 dotyczące budowy osad wiejskich, a

Budowa jednej z nowych dzielnic Warszawy.
Lavori di costruzione in une dei nuovi quartieri di Varsavia.

Stary las świerkowy w okolicach Wilna.
Una vecchia foresta di pini nei dintorni di Wilno.

ponieważ udział Państwa jest tam określony na 10%, okazał się on w praktyce niewystarczający i wobec tego wspomniany artykuł projektu ustawy przewiduje podniesienie jego do 30% kosztów.

Wszystkie powyższe artykuły dotyczą spraw, należących do kompetencji Ministerstwa Robót Publicznych i w związku z tem odnośne dotacje figurują w budżecie tegoż Ministerstwa.

W dziedzinie nawodnienia i meljoracyj rolnych również bierze znaczny udział Ministerstwo Gospodarstwa Narodowego. Do jego kompetencji należy sprawa nawodnienia Italji północnej i środkowej, o ile roboty te nie są połączone z wykonaniem robót meljoracyjnych i o ile na mocy ustawy z 16 czerwca 1927 r. Nr. 1042 nie są przewidziane odpowiednie zasiłki na ich wykonanie.

Następne artykuły VII, VIII, IX powiększają do 10% udział Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego w kosztach budowy i naprawy dróg wiejskich oraz zaopatrywania wsi w wodę zdatną do picia. Według dawnych ustaw udział ten sięgał zaledwie 25%.

Aby zapobiec stratom, mogącym wyniknąć wskutek niewyzyskania sum lub mimowolnych opóźnień, artykuł X postanawia, iż sumy niezużyte w danym roku budżetowym będą dodawane do sum, przeznaczonych na rok następny.

Szanowni Koledzy! Zagadnienie meljoracji integralnej posiada nietylko doniosłe znaczenie gospodarcze, lecz również i przedewszystkiem wielkie znaczenie społeczne; chodzi tu bowiem o zapewnienie wzrastającej nieustannie ludności nowych środków żywności, a przez zapewnienie rolnikom stałych osiedli na gruntach, poddanych meljoracji, zapobiegnie się niespokojnemu i koczowniczemu trybowi życia.

Myśl powyższego przedkładamy Panom do rozpatrzenia projekt ustawy, dążącej do nadania dzisiejszemu ustawodawstwu kierunku istotnie rolnego, i liczymy na to, że zostanie on przychylnie i życzliwie przez Panów przyjęty.

Projekt ustawy *).

Artykuł 1.

Poczynając od roku budżetowego 1929/30 do końca r. 1933/34 roczne zobowiązania, jakie Państwo będzie płaciło na pokrycie kosztów nawodnienia oraz meljoracyj wodnych, na których wykonanie została udzielona koncesja, oraz na roboty regulacyjne w miejscowościach górskich, ustala się na rok 1929/30 w sumie 30 milj., na r. 1931/32 — 40 milj., 1932/33 — 65 milj., 1933/34 — 65 milj. lirów, niezależnie od sumy zobowiązań, jaka będzie oznaczona w budżetach rocznych na pokrycie kosztów nadprogramowych robót koncesjonowanych zgodnie z artykułem 3 dekretu Król. Nr. 1827 z 6 października 1926 r.

Art. 2.

Wypłaty dotacyj państwowych uskuteczniane co roku na cele nawodnienia i koncesjonowanych meljoracyj wodnych, począwszy od r. 1929/30 będą figurowały w rubrykach stałych wydatków.

Art. 3.

Począwszy od r. 1929/30 na pokrycie kosztów robót koncesjonowanych irygacyjnych i meljoracyjnych będą asygnowane sumy następujące:

Lata budżetowe	1930—31	L.	13.500.000
"	1931—32	"	29.500.000
"	1932—33	"	48.000.000
"	1933—34	"	69.500.000
"	1934—35	"	91.000.000
"	1935—36	"	112.500.000
"	1936—37	"	134.000.000
"	1937—38	"	155.500.000
"	1938—39	"	177.000.000
"	1939—40	"	193.000.000
"	1940—41	"	209.000.000
"	1941—42	"	225.000.000
"	1942—43	"	241.000.000
"	1943—44	"	257.000.000

*) Zatwierdzone uchwałą Izby Deputowanych w dn. 8 grudnia 1928 r.

Z chwilą zakończenia roku budżetowego 1959/60 udział Państwa będzie się zmniejszać zależnie od stopniowego obniżania się wydatków rocznych.

Suma lirów 257 milj. od r. 1944/45 do r. 1959/60 będzie utrzymana w tej samej wysokości, w latach zaś dalszych, mianowicie w okresie trzydziestoletnim, będzie ulegała zmniejszeniu zależnie od stopniowego wyczerpywania się rocznych dotacyj.

Art. 4.

W kosztach budowy wodociągów wiejskich Państwo może partycypować w 75% kosztów wykonania odnośnych robót.

Do dotacyj jako takich stosują się przepisy, wymienione w artykułach 3, 4 i 5 Król. dekretu N. 1154 z 20 maja 1926 r.

Na powyższe wydatki w budżecie Ministerstwa Robót Publicznych będą figurowały sumy następujące:

Lata budżetowe	1930—31	L.	2.000.000
"	1931—32	"	4.000.000
"	1932—33	"	6.000.000
"	1933—34	"	8.000.000
"	1934—35	"	10.000.000
"	1935—36	"	12.000.000
w budżetach od	1936—37		
do	1959—60	"	13.000.000

Art. 5.

Artykuł 10 ustawy z 30 grudnia 1923 r. Nr. 3256 oraz artykuł 17 dekretu z mocą ustawy z 18 maja 1924 r. Nr. 753 tów robót, przyczem Ministerstwu Robót Publicznych przysługuje ulegają uchyleniu.

Projekty meljoracyj wodnych winny również obejmować roboty, dotyczące zaopatrywania wsi w wodę zdatną do picia.

Odnośne koszty będą objęte kosztorysem meljoracyj, udział zaś Państwa w żadnym razie nie będzie mógł być niższy od 75%, jak to jest przewidziane w artykule poprzednim.

Art. 6.

Udział Państwa przewidziany w dekrecie Nr. 193 z 7 lutego 1926 w budowie osad wiejskich wynosi 10 do 25% kosztów robót, przyczem Ministerstwu Robót Publicznych przysługuje prawo podniesienia go do 30% kosztów, a to ze względu na doniosłe znaczenie jakie sprawa ta posiada dla interesów ogółu oraz ze względu na ciężary, jakiemi jest ono obarczone.

Na pokrycie wyżej wspomnianych kosztów w budżecie Ministerstwa Robót Publicznych będą przewidziane sumy następujące:

Lata budżetowe	1930—31	L.	1.000.000
"	1931—32	"	2.000.000
"	1932—33	"	3.000.000
"	1933—34	"	4.000.000
"	1934—35	"	5.500.000
"	1935—36	"	7.000.000
"	1936—37	"	8.500.000
w budżetach od	1937—38 do		
	1958—59	"	10.000.000

W latach dalszych, poczynając od r. 1958/59 odnośne kwoty będą asygnowane zależnie od zapotrzebowania.

Art. 7.

Na budowę robót irygacyjnych w Italji północnej i środkowej, obok funduszów już przyznanych na mocy specjalnych ustaw, zostaną przyznane następujące sumy, które będą figurować w budżecie Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego:

Lata budżetowe	1929—30	L.	6.000.000
"	1930—31	"	6.500.000
"	1931—32	"	9.000.000
"	1932—33	"	10.500.000
"	1933—34	"	12.000.000
"	1934—35	"	14.500.000
"	1935—36	"	17.000.000
"	1936—37	"	19.500.000
w budżetach od	1937—38 do		
	1957—58	"	22.000.000

Art. 8.

Ministerstwo Gospodarstwa Narodowego może przyczynić się drogą udziału w wysokości nieprzewyższającej 40% w poniesionych kosztach do wykonania następujących robót:

a) budowa i naprawa dróg wiejskich;

b) zaopatrzenie wsi w wodę zdatną do picia.

Na pokrycie powyższych wydatków w budżecie Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego będą figurowały pozycje następujące:

Lata budżetowe	1930—31	L. 1.000.000
"	1931—32	" 2.500.000
"	1932—33	" 4.000.000
"	1933—34	" 5.500.000
"	1934—35	" 7.000.000
"	1935—36	" 8.500.000
"	1936—37	" 10.000.000
"	1937—38	" 11.500.000
"	1938—39	" 13.000.000
"	1939—40	" 14.500.000
"	1940—41	" 16.000.000
"	1941—42	" 17.500.000
"	1942—43	" 19.000.000
w budżetach od	1943—44 do 1958—59	" 20.000.000

Art. 9.

Łącznie z pozycją, zapisaną w budżecie Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego z tytułu dotacyj i subwencyj na eksploatację energji elektrycznej dla celów rolniczych i meljoracyjnych w myśl dekretów Nr. 1995 z 2 października 1919 i Nr. 1315 z 29 lipca 1925 upoważnia się do wyasygnowania z budżetu tegoż Ministerstwa następujących sum na pokrycie odnośnych wydatków:

Lata budżetowe	1930—31	L. 300.000
"	1931—32	" 500.000
"	1932—33	" 1.000.000
w budżetach od	1933—34 do 1958—59	" 1.500.000

Art. 10.

Sumy pozostałe ewent. w końcu poszczególnych lat budżetowych od kwoty wydatkowanych na mocy niniejszego dekretu, dołącza się do sum, przeznaczonych na rok następny.

Art. 11.

Minister Skarbu jest upoważniony do wydawania ustaw, dotyczących ewent. zmian w odnośnych pozycjach budżetowych.

PRZEMYSŁ I HANDEL

PRZEMYSŁ WYROBÓW SKÓRZANYCH W ITALJI.

(L'industria degli articoli di cuoio).

Wyroby siodlarskie i podróżnicze.

W chwili obecnej istnieje w Italji zaledwie 20 fabryk, wytwarzających wyroby podróżnicze i siodlarskie. Bardzo natomiast rozpowszechniony jest przemysł chałupniczy. Największe przedsiębiorstwa, wyspecjalizowane w wyrobie waliz i siodeł, mają swoje siedziby w Medjolanie, Turynie i zwłaszcza w Varese. W Neapolu głównie wytwarzane są siodła. Mniejsze fabryki istnieją w Stradella, Perugji, Katanji i kilku innych miastach i miasteczkach. Wyrabiają one przeważnie przedmioty tanie i masowe. Przemysł ten na całym obszarze Italji zatrudnia ok. 3.000 robotników. Naogół produkcja krajowa zaspakaja niemal całkowicie zapotrzebowanie zewnętrzne.

Inne wyroby skórzane.

Artystyczne wyroby skórzane Italji cieszą się oddawna tradycyjną sławą. Produkcja ich ześrodkowana jest w prowincjach weneckiej i toskańskiej i zwłaszcza we Florencji. Bardzo znaczne ich ilości wywożone są do Anglji i St. Zjedn. Nadto chętnie nabywane są one przez cudzoziemców, odwiedzających Italję. Obok wyrobów artystycznych wytwarzane są w znacznych rozmiarach przedmioty użytku codziennego: portfele, teki, portmonetki i t. p. Przemysł ten został zapoczątkowany w Medjolanie w r. 1895 i wkrótce rozpowszechnił się we Florencji, Turynie, Wenecji i Neapolu. Przemysł ten obejmuje 400 firm oraz mnóstwo drobnych warsztatów rzemieślniczych, których wytwórczość pod względem rozmiarów nie da się ująć liczbowo. Liczba robotników, zatrudnionych w tym przemyśle, wynosi ok. 10.000.

Handel zagraniczny.

Przywóz i wywóz waliz podróżnych wyraża się w następujących cyfrach:

	1927		1926		1925	
	kwint.	milj. lir.	kwint.	milj. lir.	kwint.	milj. lir.
Przywóz	4.	295	7.4	222	38.8	374
Wywóz	2.6	410	9.7	956	26.4	418

Z tych cyfr wynika, iż saldo wypada na korzyść Italji. Przedmiotem wywozu są przeważnie wyroby droższe, wywozi zaś Italja głównie towary w średnich gatunkach i o niskich cenach.

Głównemi krajami przywożącemi są: Anglja i Stany Zjednoczone, które dostarczają Italji przedewszystkiem łuksusowe walizy i torby podróżne z kosztownych skór.

Wywóz z Italji kieruje się przedewszystkiem do Egiptu, Turcji i Argentyny. Jest on utrudniony wskutek konkurencji Stanów Zjednoczonych, Anglji oraz wyrobów niemieckich.

Poniżej podajemy zestawienie, obejmujące dane, dotyczące przywozu i wywozu wyrobów skórzanych:

Przywóz do Italji.

	1927		1926		1925	
	kwint.	tys. lir.	kwint.	tys. lir.	kwint.	tys. lir.
wyroby ze skóry wyprawnej niewymienione	207	1.622	296	2.592	429	4.347
wyroby galanteryjne: z okuciem lub ozdobami z cennych metali, lub jedwabiu, lub pokryte blaszkami z cennego metalu	145	3.614	52	1.614	319	7.959
Inne wyroby skórzane	368	3.999	245	2.190	808	8.841

Wywóz z Italji.

	1927		1926		1925	
	kwint.	tys. lir.	kwint.	tys. lir.	kwint.	tys. lir.
wyroby ze skóry wyprawnej niewymienione	318	2.328	548	4.669	631	4.695
wyroby galanteryjne skórzane, z okuciem lub ozdobami z cennych metali lub jedwabiu, lub pokryte blaszkami z cennego metalu . . .	38	448	54	770	119	2.362
inne wyroby	557	7.028	446	6.246	453	5.765

Począwszy od r. 1926, ma miejsce nadwyżka wywozu. W ciągu pierwszych 8-miu mies. r. 1928 wartość przywozu i wywozu wyrażała się liczbą 5.300.000 lirów.

Z wyrobami italskiemi współzawodniczą głównie zarówno na rynkach wewnętrznych jak międzynarodowych, wyroby angielskie pod względem gatunku, niemieckie pod względem cen, francuskie pod względem pomysłowości i gustu w wykonaniu modnych artykułów fantazyjnych.

Wywóz z Italji kieruje się w pierwszej linji do Stanów Zjednoczonych A. P., Ameryki Południowej, Anglji i Kanady.

Do Anglji Italja wywozi przeważnie imitacje starożytnych wyrobów ze skóry wytłaczanej, złoconej i t. p.

System sprzedaży.

Sprzedaż zagranicę odbywa się przeważnie za pośrednictwem eksporterów, którzy zakupują towary u wytwórców, mając na względzie warunki i wymagania danych rynków. Rekrutują się oni głównie z cudzoziemców, osiadłych w Italji, zwłaszcza w Medjolanie. Istnieją poza tem zagraniczne domy eksportowe, mające swoje siedziby we wszystkich większych miastach świata; wysyłają one do Italji swoich własnych agentów, zakupujących towar bezpośrednio i osobiście i nieuznających udzielania zleceń na podstawie próbek.

PRZEMYSŁ CEGLARSKI W ITALJI.

(L'industria dei mattoni in Italia).

Przemysł ceglarski w Italji ogromnie rozwinął się w ostatnich latach dzięki wzmożeniu się ruchu budowlanego.

Brak jeszcze dokładnych danych, dotyczących tej wytwórczości w okresie powojennym. W r. 1912 wyrażała się ona cyfrą 6.889.151 ton. Wiadomo tylko ze sprawozdania Narodowego Zrzeszenia Faszystowskiego Przemysłu Ceglarskiego, iż w okresie od lipca do września r. 1928 czynnych było w Italji 2.983 firm, zatrudniających ogółem 75.094 pracowników. Najwięcej było zatrudnionych robotników w prowincjach: Lombardji (15.276 osób), Emilji (12.003), Piemontu (10.240), Trojga Wenecji (9.306) i Toskanji (6.729).

Pod względem jakości stwierdzono ogólnie, iż cegły wytwarzane w Italji stoją na wysokim poziomie.

Rozmiary przywozu i wywozu cegieł z Italji odtwarza tabela następująca:

	1927		1926		1925	
	kwintali	tys. lir.	kwintali	tys. lir	kwintali	tys. lir.
Razem	210.764	3.367	366.121	6.309	349.532	5.594
Zwykłe dachówki płaskie	5.256	543	21.940	2.053	2.475	145
Cegły:						
zwyczajne	49.602	533	66.349	535	72.503	652
dziurawki	131.673	1.882	203.859	2.478	138.771	2.323
polerowane lub emaljowane	762	52	1.226	140	858	68
Dachówki	10.656	168	15.647	279	32.595	520
Dachówki łuskowe	12.815	219	57.100	824	102.330	1.722

Powyższe dane wskazują, iż wywóz cegieł z Italji, który w r. 1926 był wiekszy, niż w r. 1925, zmniejszył się znowu w roku 1927. W roku tym uległ zmniejszeniu zwłaszcza wywóz zwykłych dachówek oraz dziurawek i dachówek łuskowych.

Kierunki wywozu w latach 1927 i 1925 zobrazowane są w zestawieniu następującem:

	1927		1925	
	kwintali	lirów	kwintali	lirów
Francja	78.697	702.879	10.193	1.426.858
Egipt	10.482	471.679	17.108	250.840
Anglja	21.025	430.461	2.860	124 462
Trypolitanja	31.049	401.081	24.724	327.516
Niemcy	15.546	303.063	—	—
Królestwo S. H. S.	13.743	146.320	38.447	681.728
Indje Wschodnie	788	127.668	498	30.900
Austrja	7.256	123.446	—	—
Szwajcarja	6.630	117.103	8.772	203.100
Belgja	4.402	92.078	9.321	245,603
Albanja	4.058	90.161	3.778	52.075
Grecja	27	59.775	984	1.490.735

Z powyższego wynika, iż najważniejszy rynek zbytu stanowi Francja, która w roku ubiegłym nabyła 20,9% ogólnego wywozu. W wywozie przeważały w r. 1927 cegiełki dziurawki (79,3%); reszta, t. j. 19,6% przypada na cegły zwyczajne. Wywóz dziurawek zmniejszył się znacznie (1.234 na 558 tys. lirów) w porównaniu z r. 1925, co wywarło wydatny wpływ na ogólny przebieg wywozu.

Wywóz na rynki innych krajów, z wyjątkiem Królestwa S. H. S., Szwajcarji i Belgji, uległ pewnemu zwiększeniu.

Do Egiptu wywieziono z Italji w r. 1927 65,7% ogólnej wartości wywozu dachówek zwykłych.

W Anglji znalazły zbyt w r. 1927 niemal wyłącznie dziurawki (97,3% ogólnej wartości).

Ten sam artykuł zajął pierwsze miejsce (55,8% ogólnego wywozu) na rynkach Trypolitanji i Cyrenaiki; na drugiem miejscu znajdujemy cegły zwyczajne (31,4%).

Niemcy sprowadzają wyłącznie dziurawki.

Królestwo S. H. S. sprowadza znaczne ilości dachówek (63%) oraz cegieł zwyczajnych (28,3%).

Do Austrji przeważnie wywozi się cegły zwyczajne (94,4%).

Ogólny wywóz do Szwajcarji zmniejszył się. Zbyt na tym rynku znajdują głównie dziurawki (69,2%), dachówki łuskowe (18,4%) i zwyczajne (8,9%).

Do Belgji wyłącznie wywozi się dziurawki, Albanja zaś sprowadza dachówki łuskowe (43,6%), cegiełki emaljowane — 28,7% i dziurawki (20,4% ogólnej wartości wywozu).

Do Grecji wywiozła Italja w r. 1927 dachówki łuskowe w ilości 67,1% i zwyczajne (32,7% ogólnej wartości wywozu).

HANDEL JAJAMI W ITALJI ORAZ UDZIAŁ W NIM POLSKI.

(Il commercio italiano delle uova e la partecipazione polacca).

Handel zagraniczny jajami w Italji wynosił w r. 1927:

	kwintali	lir.
przywóz	152.267	90.690.053
wywóz	140.842	146.042.461
	— 11.425	+ 55.352.408

Jakkolwiek więc eksport był ilościowo mniejszy o 11 tys. kwint., to jednak Italja zarobiła na nim przeszło 55 milj. lirów. Zarobek ten nie stanowi zysku ze zwykłego pośrednictwa handlowego, czy też umiejętnego wykorzystania konjunktury, ale jest wynikiem pewnego rodzaju obrotu uszlachetniającego, polegającego na tem, że importowane jaja gorsze co do gatunku i wielkości zostały spożyte w kraju, a zaoszczędzone w ten sposób najlepszego gatunku jaja italskie, jako też lepsze z importowanych jaj poszły na eksport po cenach znacznie wyższych. Dostawcami jaj dla Italji były następujące kraje:

Albanja	10.769 kwintali
Polska	20.851 „
Turcja	35.040 „
Jugosławja	74.865 „
Inne kraje	10.742 „
Razem	152.267 kwintali

Głównymi zaś odbiorcami były:

Niemcy	61.758 kwintali
Hiszpanja	37.298 „
Szwajcarja	25.967 „
Inne kraje	15.819 „
Razem	140.842 kwintali

Udział Polski zarówno w r. 1927, jak i w 1928 jest znaczny. Według dość ścisłych danych, udzielonych przez graniczne biura przewozowe, import z Polski dochodzi do 700 wagonów rocznie, a poza tem pewien, nie dający się bliżej określić, kontyngent jaj idzie drogą pośrednią via Wiedeń i Szwajcarję, ze względu na ciężkie warunki regulacji w Polsce za ten towar. Polska żąda bowiem zapłaty zgóry na podstawie wtórnika listu przewozowego, co wpływa ujemnie na cenę, gdyż kupujący starają się uzyskać jaknajwiększe skonto. Ceny jaj polskich są znacznie niższe od cen jaj innego pochodzenia i wahają się w granicach od dol. 18 do dol. 41 za 1.440 szt. franco wagon Piotrowice, przy 10 proc. opustu na uboczne straty.

Eksport jaj z Polski leży w ręku firm pojedyńczych, co przyczynia się często do obniżania opinji o naszem kupiectwie zagranicą. Zdarza się bowiem, że kupcy ci po otrzymaniu gotówki zgóry nie zawsze dają towar, jaki się zobowiązali. Rozporządzenie Prezydenta R. P. sprawy te ostatecznie ureguluje, gdyż firmy mniej solidne będą wyeleminowane z eksportu. Rynek italski dla eksportu jaj jest wogóle dość korzystny, nalezałoby się nim poważnie zająć i postarać się o wzmożenie eksportu.

WYWÓZ TYTONIU OBROBIONEGO Z ITALJI.

(L'esportazione italiana del tabacco lavorato).

Wytwórczość.

Przemysł obróbki tytoniu, zapoczątkowany w Italji w 1884 roku przeszedł niebawem w ręce Monopolu Państwowego. W grudniu 1927 roku Rząd, pragnąc dać mu większą swobodę organizacyjną, i wyzwolić z pod jarzma obowiązującej i krępującej go kontroli, wymaganej przez Ustawę, dotyczącą ogólnej rachunkowości państwowej, zarządził przekształcenie Administracji Monopolowej w przedsiębiorstwo autonomiczne.

Wyniki cyfrowe rozwoju tego przemysłu uwidocznione są w niżej przytoczonem zestawieniu, zawierającem dane, dotyczące wytwórczości obrobionego tytoniu przed wojną i w latach powojennych:

1913—14	19.343 ton
1919—20	25.397 „
1925—26	29.121 „
1926—27	31.526 „

Widzimy z powyższego, że ostatnio wytwórczość w porównaniu z okresem przedwojennym wzmogła się o przeszło 60%.

Dotyczy to przedewszystkiem produkcji papierosów (w latach 1913—4 — 3.669 ton; 1919—20 — 7.049 ton; 1926—7 — 12.803 ton).

Produkcja innych wyrobów tytoniowych nie wykazuje znaczniejszych zmian; produkcja cygar utrzymała się w ciągu ostatnich lat w przeciętnych granicach ok. 6500 ton (a więc zmniejszyła się w stosunku do lat 1913—14: 8.392 ton), wzmogła się natomiast, choć nieznacznie, wytwórczość tytoniu krajanego (z 5.602 do 8.481 ton w wymienionych latach) oraz tabaki do zażywania (z 1.631 do 1.874 ton).

Jest więc rzeczą niewątpliwą, iz rozwój ogólny produkcji tytoniowej zawdzięcza Italja przedewszystkiem fabrykacji papierosów. Należy to przypisać znacznemu wzmożeniu się spożycia tego artykułu, co tłomaczy się, między innemi, rozpowszechnieniem zwyczaju palenia wśród kobiet w okresie powojennym.

Tytoń krajowy był zawsze należycie oceniany i zaspakajał zapotrzebowanie miejscowe nietylko pod względem ilościowym, lecz i jakościowym. Dzięki zaś szczególnym staraniom w doborze surowca i ciągłemu udoskonalaniu techniki, produkty italskie utorowały sobie również drogę na rynki zagraniczne.

Nie należy pomijać milczeniem pomyślnego zjawiska obrabiania w Italji tytoniu krajowego w coraz znaczniejszych ilościach. Odnośny stosunek procentowy, wynoszący przed wojną 27%, zredukowany nieco w czasie wojny, zaczął wykazywać, począwszy od 1922 r., coraz znaczniejszy wzrost (w latach 1925—6 — 66,74%, w 1926—7 — 72,25%). Jest to fakt niezmiernie doniosły, nietylko ze względu na korzyść, osiągniętą przez kraj ze zmniejszenia się przywozu z zagranicy, lecz i jako oczywiste stwierdzenie, że gatunki krajowe nie ustępują zagranicznym pod względem jakości. Należą się za to słowa uznania zarówno plantatorom, jak i Monopolowi, który, przeprowadziwszy gruntowne studja w Instytucie doświadczalnym w Scafati, przyczynił się w znacznej mierze do jakościowego ulepszenia surowca.

Handel zagraniczny.

Przywóz:

Przed wojną rozmiary jego były niewielkie, w okresie powojennym znacznie się wzmogły, co przypisać należy z jednej strony niewystarczającej produkcji fabryk krajowych, z drugiej zaś, charakteryzującej ów okres łatwości zarobkowania na szerszą skalę, a tem samem nabywania produktów zagranicznych, nie bacząc na ich wysoką cenę.

Urzędowe dane statystyczne, dotyczące przywozu w ciągu ostatniego trzechlecia, obejmują cyfry następujące:

	1927		1926		1925	
	kwint.	milj. lirów	kwint.	milj. lirów	kwint.	milj. lirów
Razem	1.343	11.956	1.179	14.006	1.529	15.607
Szwajcarja	641	5.763	554	5.804	413	3.846
Anglja	372	3.614	377	3.626	472	5.655
Stany Zjedn. A. P.	150	1.032	88	2.654	199	2.422

Z powyższych danych wynika, iż pod względem wartościowym w r. 1927 wywóz uległ zwiększeniu, ilość zaś wywiezionego tytoniu zmniejszyła się. Tłumaczy to się wzrostem wartości nabywczej lira. Z krajów przywożących pierwsze miejsce zajmuje Szwajcarja, drugie — Anglja i trzecie — Stany Zjednoczone A. P.

Największą pozycję stanowi przywóz papierosów (1.257 kwint. na sumę przeszło 11 milj. lirów) — drugie miejsce zajmują tytonie krajane „inne" (74 kwint.— 478 tys. lirów) — cygara w lepszych gatunkach (3,17 kwint. — 111 tys. lirów) i inne przetwory tytoniowe w mniejszych ilościach.

W pierwszych miesiącach r. 1928 przywóz znacznie się zwiększył (11.904 tys. lirów — podczas gdy w tymże okresie roku ubiegłego wyrażał się cyfrą zaledwie 6.671 tys.). I tu pierwsze miejsce zajmują papierosy (26.289 do 11.205 tys.), następne tytoń krajany jasny (750 — 181.570), cygara w lepszych gatunkach (66.610 — 180.049 lirów). Zwiększył się również przywóz innych przetworów, choć w mniejszym stopniu.

b) *Wywóz* tytoniu obrobionego z Italji, wyrażający się w latach 1911 — 13 przeciętną cyfrą przeszło 12.000 kwint. zmniejszył się w ostatniem trzechleciu, wyno-[illegible]

	1927		1926		1925	
	kwint.	tys. lirów	kwint.	tys. lirów	kwint.	tys. lirów
Razem	4.548	18.052	6.843	28.376	7.669	23.522
w tem						
Cygara w średnich gatunkach	71,9 %		80.9 %		70,0 %	
Papierosy	19,3 „		15,8 „		17,8 „	
Cygara w lepszych gatunkach	3,6 „		2.3 „		0,5 „	
Tabaka do żucia (zażywania)	3,4 „		2,5 „		2,8 „	
Tytonie krajane „inne"	1,6 „		0,88 „		8,5 „	

Tytoń italski nabywają w pierwszej linji następujące kraje:

	1927		1926		1925	
	kwint.	tys. lir.	kwint.	tys. lir.	kwint.	tys. lir.
Argentyna	3.006	8.832	5.377	19.936	3.774	13.526
Francja	604	4.131	140	[illegible]	128	1.041
Egipt	218	1.272	184	1.065	170	1.074
Stany Zjedn. A. P.	147	667	134	565	136	550
Dodecanes	251	489	225	463	344	884
Trypolitanja i Cyrenaika	21	360	184	791	1.760	3.152
Erytrea	39	163	61	216	79	210
Szwajcarja	12	145	—	1	5	22
Somalja	20	71	37	127	29	99

Z powyższych danych wynika, iż wywóz tytoniu do poszczególnych krajów uległ pewnemu zmniejszeniu. Za główne przyczyny tego zjawiska należy uważać: 1) zmniejszenie się wywozu do Argentyny w 1927 r., spowodowane nagromadzeniem się w tym kraju zapasów z roku poprzedniego oraz 2) rozwój przemysłu tytoniowego w Trypolitanji, który, uzależniony w 1925 r. od władz rządowych tej kolonji, pokrywa zapotrzebowanie nietylko miejscowe, lecz i kolonij sąsiednich, co oczywiście musiało spowodować ograniczenie przywozu z Italji.

Z pośród rynków zbytu najważniejsze miejsce zajmuje Argentyna, sprowadzająca w znacznych ilościach zwłaszcza cygara toskańskie (w 1927 roku — 2.748 kwint. za cenę przeszło 8 milj. lirów), bardzo cenione przez tamtejsze kolonje italskie. Wzmógł się również wywóz papierosów (w 1925 r. 104,5 kwint. na sumę 406 tys. — w 1927-ym 252 kwint. na sumę 745,5 tys. lirów).

Drugie miejsce zajmuje Francja, która w 1927 r. sprowadziła z Italji cygar w średnich gatunkach za 2.602 tys., papierosów za 935 tys. i cygar w lepszych gatunkach za 585 tys. lirów. Zwraca uwagę 10-krotne niemal—w stosunku do 1925 r. — wzmożenie się zarówno wywozu średnich, jak i wyższych gatunków cygar, do czego przyczyniła się umowa, zawarta w końcu 1926 r. między Monopolem tytoniowym francuskim a italskim, na mocy której zezwolono na sprzedaż we Francji italskich papierosów oraz cygar „toskańskich", cenionych zwłaszcza przez mieszkańców tego kraju.

Egipt sprowadza z Italji wyłącznie niemal pochodzenia italskiego cygara w średnich gatunkach, Stany Zjednoczone zaś — tabakę do zażywania.

Celem uczynienia bardziej sprężystą organizację wywozu wyrobów tytoniowych powstała przy Monopolu Tytoniowym (na mocy dekretu - ustawy z 6 stycznia 1928 r. „Agiende Tabacchi Italiani". Wspomniana instytucja połączyła się z „Italsko - Amerykańskiem Stowarzyszeniem Handlowem" w Argentynie, zapewniwszy sobie wyłączną koncesję na sprzedaż w tym kraju tytoniu italskiego. To samo zostanie wkrótce zrealizowane w W. Brytanji i Irlandji; w Szwajcarji zaś odnośne Towarzystwo Koncesjonowane, założyło fabrykę wyrobów tytoniowych, wytwarzanych z tytoniu, pochodzącego niemal wyłącznie z Italji.

Istnieje projekt urzeczywistnienia analogicznego planu w Brazylji, dokąd wywóz italskiego tytoniu obrobionego jest prawie niemożliwy z powodu nadmiernie wysokiego cła przywozowego.

SPIS EKSPORTERÓW, UPRAWNIONYCH DO UŻYWANIA MARKI OCHRONNEJ PRZY WYWOZIE OWOCÓW POŁUDNIOWYCH.

(Elenco degli esportatori di agrumi autorizzati al marchio nazionale).

Na podstawie uchwały Komisji, mianowanej na podstawie dekretu z dn. 23 czerwca 1927 r. Nr. 1272 w związku z ustanowieniem marki ochronnej przy wywozie artykułów rolnych i ogrodniczych, następujące firmy zostały uprawnione do używania tej marki przy wywozie pomarańczy i cytryn:

Numer uprawnienia.

1. — A. Montaner et ses Fils, Viale Liberta, 106 — Catania.
2. — Alberto Giovanni Harkin fu Giov., Via G. Farina, 91 - Messina.
3. — Francesco De Salvo fu Placido, Via Industriale, 13 - Messina.
4. — F.lli Donato fu Pasquale, Via Industriale, 27 - Messina.
5. — Francesco Tracuzzi, Zona Agrumaria - Messina.
6. — S. A. Emil Fog & Figli, Via dei Verdi, Isol. 295 - Messina.
7. — Cav. Guglielmo Tesei, Via al Mare, 2 - Pedaso (Ascoli Piceno).
8. — Alberto La Maestra di Santi, Zona Agrumaria - Messina.
9. — Giovanni Boccadifuoco & Figli, Via dei Mille - Siracusa.
10. — Giuseppe Casella fu Biagio, Via Conte Alaimo - Lentini.
11. — Gaspare Conigliaro di Gius. & F.llo, Via XX Settembre, 13 - Siracusa.
12. — Nicolò Giordano & C., Via Nino Bixio - Messina.

13. — Francesco Milazzo & Figli, Via Nino Bixio, 1 - Siracusa.
14. — Giuseppe Brogna, Via Murganzio, 73 - Lentini (Siracusa).
15. — F.lli Follina, Zona Agrumaria - Messina.
16. — Zito Scalici, Via Polacchi, 10 - Palermo.
17. — F.lli Sesto & Sorrentino, Via Cavour - Carlentini (Siracusa).
18. — Sezione vendite collettive prodotti del suolo della Federazione Italiana dei Consorzi Agrari, Via Mazzini, 29 - Bologna.
19. — Consorzio Agrario Coop. Esportazioni Siciliane (CACES), Via Antonino di S. Giuliano, 193 - Catania.
20. — Matteo Maniscalco, Via Emerico Amari, 36 - Palermo.
21. — Letterio D'Orazio, Via Industriale, 45 - Messina.
22. — Giuseppe Parisi & C., Via Umberto I - Roccalumera (Messina).
23. — W. Sanderson & Sons (Oates & Bosurgi Succ.), Via Industriale - Messina.
24. — Trimarchi Vincenzo & Figlio, Via Bucalo - S. Teresa Riva (Messina).
25. — F.lli Gannetto di B., Zona Industriale - Messina.
26. — Angelo Bruno, Via Francesco Crispi, 7 - Siracusa.
27. — G. Scalia Chines, Via Caronda, 70 - Catania.
28. — Nicolas Catsicas, Via Giuseppe Verdi - Catania.
29. — F.lli Brogna fu Salvatore - Lentini (Siracusa).
30. — Santi Mauro fu Giacomo, Via La Farina, 73 - Messina.
31. — F. Todaro Musmeci & Figli, Via Francesco Crispi, 137 - Catania.
32. — S. A. I. Luigi Becherucci, Piazza Ghiberti, 1 - Firenze.
33. — B. Morello & Co., Via Principe di Belmonte, 28 - Palermo.
34. — F. La Mantia & Co., Via Sammuzzo, 17 - Palermo.
35. — Puccio e Sternheim, Via Galileo Ferraris, 21 - Palermo.
36. — Giuseppe Fazio, Via Cali, 24 - Catania.
37. — Soc. Agrumaria Carinese, Piazza Stazione - Carini (Palermo).
38. — Magazzini di rifazione agrumi comm. Nicolò Zito, Via Sammuzzo - Palermo.
39. — Loiso & Bougdanos, Via Francesco Crispi, 121 - Catania.
40. — Eduardo Fiorentino di Giuseppe, Via Arcivescovado - Sorrento (Napoli).
41. — Santi Panebianco Marco, Via Vittorio Emanuele - Palagonia (Catania).
42. — Francesco Rantuccio - Rometta Marina (Messina).
43. — Antonino Maugeri, Via Malvagna, Casa Puleio - Messina.
44. — V. Verace Mercadante, Via Emerico Amari, 10, 12, 14 - Palermo.
45. — Fusco & Grioli, Zona Agrumaria - Messina.
46. — Nunzio Gullotta, Via Etnea, 272 - Catania.
47. — Gabriel Popper, Via Fischetti 135 - Catania.
48. — Salvatore di Bella fu Antonio, Via Francesco Crispi, 144 - Catania.
49. — Francesco Genovese & Figlio, Via Regina Margherita - Barcellona Pozzo di Gotto (Messina).
50. — Antonino Santisi & Figlio, Via Provinciale - Giardini (Messina).
51. — Santi D'Arrigo, Via Prinzi, 26 - Catania.
52. — F.lli Facchin, Via Di Stefano, 36, 38 - Catania.
53. — Giovanni Scaduto di Giuseppe, Via Emerico Amari, 13 - Palermo.
54. — Salvatore Guttadauro fu Domenico, Banchina S. Lucia, 105 - Palermo.
55. — Natale Lo Cicero, Via Sammuzzo, 7 - Palermo.
56. — Terruso La Mantia & C., Via Patuano, 1-3 - Palermo.
57. — Paolo Pino, Via Provinciale - Saponara (Messina).
58. — S. F. Ciampa, Zona Agrumaria - Messina.
59. — Biondo Brothers & C., Via Nazionale - Barcellona (Messina).
60. — Gaetano Guzzardi fu Michele, Piazza Umberto I. n. 25 - Aderno (Catania).
61. — Jose Alberti, Via Filippo Cordova, 79 - Catania.
62. — Guglielmo Brucato, Zona Agrumaria - Messina.
63. — G. Gatto Bua, Via Vittorio Emanuele, 4 - Patti (Messina).
64. — Biagio Morabito fu Domenico, Piazza Madrenza - Zaffaria (Messina).
65. — Filippo Gambino di Francesco, Via Principe Belmonte 14 - Palermo.
66. — Vincenzo Saitta di Serafino, Via Lamasa, 66 - Palermo.
67. — Fratelli Di Lenardo, Via Rossini, 16 - Trieste.
68. — Gaetano Namio, Via della Stazione - Capo d'Orlando (Messina).

KREDYT I FINANSE

Banki emisyjne (od I. VII. 1926 — Banca d'Italia *)

Data	obieg i rezerwy			główne operacje				
	Obieg biletów bankowych	Bilety skarbowe	Zapas kruszcowy	Weksle dyskontowane	Pożyczki	Kredyt otwarty	Wkłady na rach. bież. oproc.	Rachunek bież. Skarb. w Banca d'Italia
Koniec roku								
1914	2.936,0	657,2	2.738,6	995,0	208,9	312,8	388,9	196,2
1918	11.750,3	2.124,1	2.335,9	1.307,3	936,3	1.172,9	802,2	256,1
1919	16.281,3	2.270,2	2.044,9	2.044,0	1.574,5	1.908,4	726,1	31,1
1920	19.731,6	2.268,3	2.077,8	4.256,5	2.817,8	[illegible]	875,7	325,4
1921	19.208,9	2.267,0	[illegible]	5.181,1	4.839,2	1.981,3	931,3	1.047,3
1922	18.012,0	2.267,0	2.041,5	6.178,6	3.105,5	1.093,9	1.231,4	582,9
1923	17.246,5	2.427,7	1.847,4	7.996,6	3.387,7	1.293,4	1.190,7	2.011,4
1924	18.114,2	2.400,0	1.826.0	9.191,2	3.157,6	1.771,5	1.191.1	807,2
1925	19.349,6	2.100,0	2.040,9	10.041,6	3.915,0	1.284,2	1.001,3	1.505,7
1926	18.340,1	1.793,0	2.478,5	8.016,1	2.633,6	801,1	1.431,2	95,2
1927 stycz.	17.996,9	1.763,3	2.518,5	8.647,5	2.494,6	788,2	1.857,4	51,1
„ luty	17.882,0	1.763,0	2.580,6	8.715,0	2.023,6	852,5	1.540,2	250,2
„ marzec	16.675,3	1.763,0	2.623,3	[illegible]	1.771,2	754,8	1.529,6	31,4
„ kwiec.	17.578,4	1.763,0	2.748,9	—	1.838,6	714,4	1.389,3	585,9
„ maj	17.442,9	1.578,0	2.842,9	7.849,3	1.610,5	643,4	1.897,5	490,0
„ czerw.	17.674 3	1.291,0	2.866,1	7.877,2	2.037,3	798,2	1.897,8	792,4
„ lipiec	17.844,3	1.171,0	2.903,1	7.524,6	1.411,2	652,8	2.587,4	197,8
„ sierpień	17.780,9	1.117,0	2.904,6	7.275,0	1.209,2	679,2	2.553,9	426,3
„ wrzesień	18.023,3	1.052,7	2.904,6	7.041.1	1.231,9	668,9	2.675,3	14,4
„ paźdz.	18.091.7	982.8	2.902.5	6.444.0	1.510.7	632.5	2 473.5	599,1
„ listop.	17 984.1	880.5	2.902.9	6.231.6	1.204.8	595.1	2 599.5	289,9
„ grudz.	17.992.1	783.0	12.105.9	3.809.5	1.604.5	657.3	2.066.7	1.105.7
1928 stycz.	17.380.7	691.0	12.116 9	3.519.5	836.0	659.3	2.976.7	114.5
„ luty	17.270.3	589.0	12 474.1	3.291.1	761.6	583.4	3.069.5	352.2
„ marzec	17.264 8	489.0	12.516.1	3.134 0	719 0	604 6	3,022.5	181.5
„ kwiec.	17.123 8	399.0	12 511.1	3.064.0	1.002.0	738.7	2.625.9	300.0
„ maj	17.105.0	343.0	12.173.8	2.936.5	1.044.3	701.	2.449.7	300.0
„ czerw.	17.323.5	296.0	12.075.5	3.005.2	1.792.6	618.6	2 349 3	300.0
„ lipiec	17.394.5	250 0	11.884.3	2.998.2	1.395.9	600.0	2.677.4	166.4
„ sierpień	17.140.3	[illegible]	11.745.3	3.013.6	[illegible]	578 3	2.440.9	300 0
„ wrzesień	17 476.2	205.0	11.645.4	3.018.5	1.395.4	559.6	2.010.8	300.0
„ październ.	17.235.8	190.0	11.177.1	3.170.3	2.028.1	596.8	1.722.7	300.0

*) Przywilej emisji banknotów, który dawniej przysługiwał 3 bankom poczynając od 1 lipca 1926 r., przysługuje jedynie Banca d'Italia.

Notowania średnie walut na giełdach italskich

Data	Francja	Szwajcarja	Londyn	Berlin	Nowy Jork	Polska	Złoto
Średnio 1925	119.72	484.92	121.15	5.99	25.09	—	584.73
„ 1926	83.43	500.72	125.87	6.18	25.93	—	400.2
Styczeń 1927	91.34	444.46	111.90	5.47	23.08	—	445.88
Luty	90.90	445.08	112.27	5.48	23.15	—	446.14
Marzec	[illegible]	427.35	107.82	5.27	22.22	—	428.63
Kwiecień	78.41	384.32	97.40	4.74	19.29	—	385.85
Maj	72.63	356.33	90.04	[illegible]	18.54	—	357.81
Czerwiec	70.24	344.83	87.09	4.25	17.94	203	346.07
Lipiec	71.94	[illegible]	89.04	4.35	18.34	207	353.27
Sierpień	72.02	354.25	89.33	4.37	18.38	207	354.68
Wrzesień	72.07	354.25	89.36	4 37	18.38	207	354.55
Październik	71.84	352.91	89 11	4.37	18.29	207	352.98
Listopad	72.18	354.18	89.52	[illegible]	18.37	207	354.40
Grudzień	73.26	359.34	90.83	4.45	18.60	212	358.58
Styczeń 1928	74.35	364.33	92.18	4.51	18.91	212	364.40
Luty	74.25	363.40	92.08	4.51	18.89	212	364.48
Marzec	74.50	364.56	92.38	4.53	18.93	212	365.28
Kwiecień	74.62	365.28	92.53	4.54	18.95	212	365.72
Maj	74.73	365.90	92.67	4.54	18.98	212	366.30
Czerwiec	74.75	366.48	92.78	4.55	19.01	212	366.30
Lipiec	74.75	367.62	92.83	4.56	19.08	210	368.19
Sierpień	74.66	367.88	92.71	4.55	19.10	210	368.62
Wrzesień	74.69	368.11	92.75	4.66	19.12	210	368 94
Październik	74.62	367.60	92.62	4 55	19.10	210	368.44
Listopad	74 59	367.52	92.57	4.55	10 09	212	368.28

Parytet. 1 fr. szw. = 3.622127 lir. it., 1 złoty = 2.131442 lir. it., 1 f. szt. = = 91.46542 lir. it. 1 dol. St. Zj. = 19.00019 lir. it., 1 mk. niem. = = 4.626095 lir. it.

Notowania ważniejszych akcyj.

na giełdach: w Medjolanie, Turynie, Genui, Rzymie i Tryjeście
(podług danych Centralnego Instytutu Statystycznego)

NAZWA PRZEDSIĘBIORSTW	Kapitał (w miljard.)	Wartość nominalna (w lir.)	Ilość akcyj (w miljard.)	Przeciętne kursy (w lirach)														
				Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Listopad	Grudzień	Styczeń 1928	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Wrzesień	Październik	Listopad
Banca d'Italia	240	800	300	1803	1947	2064	2092	2298	2605	2275	2399	2540	2652	2552	2410	2670	2555	2565
Banca Commerciale	700	500	1400	1159	1169	1160	1197	1227	1260	1292	1229	1284	1472	1417	1368	1436	1446	1482
Credito Italiano	400	500	800	695	710	755	767	789	824	849	796	810	887	796	771	806	818	832
Ferrovie Mediterranee	90	350	258	337	346	370	373	400	413	419	450	547	603	546	542	559	600	589
Ferrovie Meridionali	189,6	500	579	516	544	593	622	645	707	726	751	821	884	804	784	822	836	841
Navigazione Generale Italiana	600	500	1900	433	421	483	476	509	550	537	538	573	580	536	538	542	540	552
Cosulich	250	200	1250	160	177	203	220	187	180	176	195	200	204	180	168	169	170	173
Cotonificio Turati	32	200	160	500	560	670	684	720	716	720	664	740	760	680	670	718	750	800
Cotonificio Val d'Olona	18	200	50	200	[illegible]	280	380	410	400	400	334	370	440	386	410	414	420	438
Cotonificio Velle Seriana	12	250	48	700	700	800	1000	1000	1000	900	760	780	800	780	730	730	700	720
Manufattura Rossari e Vorzi	25	250	100	580	680	710	720	760	760	730	730	800	870	760	794	900	860	880
S. N. I. A. Viscosa	1000	150	[illegible]	150	158	203	191	195	180	160	161	183	201	154	133	128	136	141
Cascami Seta	63	300	210	570	610	690	780	830	820	810	784	880	1120	940	934	960	1050	1060
Lanificio di Gavardo	8	200	40	920	920	1100	1200	1200	1050	1080	1050	1020	1100	1160	1100	1100	1100	1100
Terni (elettr. e industr.)	600,7	400	1502	347	356	[illegible]	406	424	440	411	419	441	468	411	412	425	427	451
Montecatini	500	100	5000	172	172	182	188	202	221	230	250	254	274	251	241	[illegible]	268	301
Iva	150	200	750	125	127	141	131	130	131	163	149	171	161	151	159	180	181	182
Metalurgica Italiana	60	100	600	107	108	121	133	129	136	135	131	146	158	150	147	158	164	169
Elba	60	40	1500	36	38	43	42	42	47	45	43	46	47	42	42	44	43	46
Breda	100	250	400	70	80	96	106	102	126	120	136	144	138	120	110	144	150	150
Fiat	400	200	2000	319	323	357	[illegible]	[illegible]	385	385	370	443	476	412	425	440	495	692
Edison	712,5	375	1900	480	496	534	616	660	393	740	680	724	781	740	740	780	780	810
Italiana Industria Zucchero indigeno	40	200	200	400	415	429	483	505	538	553	575	610	645	605	600	632	631	649
Ligure-Lombarda Raffineria Zuccheri	75	200	375	495	502	530	511	532	574	591	585	664	703	649	597	619	638	650
Eridania	45	150	300	579	620	677	811	840	6855	839	857	921	913	456	477	494	491	490
Romana Beni Stabili	[illegible]	200	400	415	404	464	517	563	658	659	668	757	790	710	769	712	723	756

CENY

Wskaźniki cen hurtowych

(podług danych Izby Handlowej w Medjolanie)

grupy towarów	Artykuły spo-żywcze	Wyroby włókien.	Wyroby chemicz.	Minerały i metale	Materjały bu-dowlane	Różne produk. roślinne	Różne wyroby przem.	Ogólny wskaź-nik	Siła na bywcza 100 lirów	Wskaź-nik cen w złocie
Liczba towarów	37	18	20	23	8	7	12	125		
1913	100 —	100 —	100 —	103 —	100 —	100 —	100 —	100 —	100 —	100—
1922	568.80	583.07	437.25	520 15	519.75	508.21	535.80	529.35	18.84	—
1923	547.54	673.28	421.64	544.73	518.48	575.93	534.58	535.78	18.67	—
1924	562.38	709.37	460.10	547.51	554.41	491.21	542.99	553.51	18.08	124.8
1925	651.10	760.95	587.63	[illegible]	655.21	646.95	621.40	646.21	15.50	133.0
1926	683.38	660.36	513.36	660.03	686.76	641.86	637.01	654.41	15.29	131.0
Styczeń 1927	635.80	545.76	549.81	615.19	661.42	611.31	626.77	602.86	16 59	135.6
Luty "	643.20	551.11	552.29	[illegible]	653.38	602.56	618.04	600.85	16.64	134.4
Marzec "	639.79	539.76	546.07	572.89	640.07	593.05	611.84	592.72	16,87	138.5
Kwiecień "	618.31	501.40	522.27	549.60	617.70	559.13	593.83	565.29	17.69	148.3
Maj "	590.10	474.98	497.98	505.01	601.48	535.91	570.88	536.55	18.64	149.8
Czerwiec "	557.86	446.09	470.26	483.25	589.28	496.76	549.67	509.39	19.63	147.1
Lipiec "	533.55	436.65	455.07	47.733	465.64	445.30	540.27	491.35	20.35	138.8
Sierpień "	513.17	442.65	454.77	461.16	554.42	456.56	539.62	485.48	20.60	136.8
Wrzesień "	509.41	455.75	453.37	455.29	541.13	464.89	535.40	484.58	20.67	136.5
Paźdz. "	520.25	446.83	449.88	446.22	536.67	473.87	547.54	484.44	20.64	136.7
Listopad "	525.40	440.71	445.60	447.99	535.24	494.63	553.38	484.47	20.64	136.7
Grudzień "	524.69	433.51	445.11	430.57	531.85	502.95	562.84	482.78	20.71	134.5
Styczeń 1928	540.17	438.75	451.19	434 27	531.06	511 23	573.27	489.88	20.41	134.3
Luty "	547.94	436.63	450.25	423.18	522.38	509.32	566.31	488.74	20.46	134.1
Marzec "	553 17	456.24	447.79	426 —	[illegible]	506.63	553.79	490.69	20.38	134.3
Kwiecień "	556.55	[illegible]	447.59	422 17	522.22	511.81	555.12	492.72	20.30	134.8
Maj "	567.31	465.70	143.42	423.44	518.49	515.57	552.97	495.98	20.16	135.4
Czerwiec "	564.85	455.70	441.01	426.98	516.75	506.40	552.20	493.03	20.28	134.4
Lipiec "	548.75	461.56	438.05	428.30	516.76	483.03	556.33	488.11	20.49	132.6
Sierpień "	542.72	446.83	435 47	428.04	516.52	512.72	556.03	485.73	20.59	134.3
Wrzesień "	549.10	446.06	434.97	428.38	515.95	518.54	555.69	487.54	20.51	134.2
Październ. "	562.58	449.85	435.40	532.20	519.10	503.93	555.84	491.94	20.33	134.5
Listopad "	562.70	447.23	448.06	438.23	525.30	504.20	554.36	495.34	20.19	134.5

ROŻNE

NEAPOL W ZIMIE SKŁADA HOŁD MORZU.

Niedawno w zatoce neapolitańskiej odbyła się uroczystość, z udziałem królowej italskiej, królewny italskiej Marji, matki chrzestnej olbrzymiego okrętu „Wulkanji", zbudowanego przez znaną i w Polsce linję Cosulich Line, odbywającego swą podróż inauguracyjną z Tryjestu do Ameryki Północnej.

Port neapolitański zwrócił się od tytanów morskich, bo nowemu motorowcowi „Wulkanji" towarzyszyły cztery inne piękne pałace morskie tej samej linji okrętowej: siostrzana „Saturnia", „Martha Washington" i in. Na pokładach okrętów przebywały tłumy turystów, zachwyconych uroczystością i słonecznym, ślicznym porankiem, wiosennym prawie, który pozwolił całej ludności Neapolu zgromadzić się na wybrzeżu.

Uroczystość zgromadziła przedstawicieli najwybitniejszych sfer, ministra komunikacji hr. Ciano, komandora Antoniego Cosulicha, damy dworu, całą śmietankę towarzyską Neapolu i in. miast italskich. Królowa wyraziła swe uznanie dla komandora Antoniego Cosulicha, senjora rodziny, która tak wybitnie przyczynia się do rozwoju potęgi morskiej Italji. Wysłano też telegram do Mussoliniego na cześć wzmocnienia potęgi handlowej Italji na morzach.

KRONIKA KULTURALNA — RASSEGNA CULTURALE

LA MUSICA POLACCA CONTEMPORANEA.

(Polska muzyka współczesna).

Ben giustamente si osservò che mentre „nessun'epoca fu al pari della nostra talmente impregnata d'internazionalismo, tuttavia i compositori non furono mai così profondamente nazionalisti come oggi". Quest'osservazione che del paradosso ha soltanto l'apparenza può benissimo applicarsi alle caratteristiche generali della musica polacca contemporanea. Certo si risentono in essa influssi estranei, specie le correnti occidentali della musica moderna, ma ciònondimeno sempre piu chiara si rivela la sua tendenza a raggiungere uno stile moderno, a riannodare i fili della tradizione, rotti durante la schiavitù, ad occupare fra i popoli dell'Europa Occidentale il posto spettante alla Polonia, il posto, che durante quasi tutto il secolo XIX non le è stato riconsciuto, considerata com'era quale inesistente.

Sarebbe difficile non riconoscere che quasi in nessun campo della vita spirituale nella Polonia risorta si scorge una potenza di creazione così intensa come in quello della musica. In esso sempre sorgono nuovi talenti annunziando un'abbondante fioritura dell'arte musicale in tutti i suoi tipi e in tutte le sue forme. Volendo in questo breve abbozzo descrivere le condizioni presenti della creazione musicale in Polonia, sara opportuno osservare il suo sviluppo e le graduali sue trasformazioni cominciando dalla generazione piu anziana ancora in vita, e terminando con gli ultimi bagliori della più giovane stirpe.

I piu anziani musicisti polacchi (senza parlare del violinista Stanisław Barcewicz oggi settantenne, e del pianista Aleksander Michałowski, del quale verra celebrato quest'anno il 60-simo anniversario di attività artistica la cui opera di compositori non ha seguito) sono il benemerito professore del conservatorio di Varsavia e direttore di cori, Piotr Maszyński, l'insigne critico e compositore di numerosissimi canti popolari Stanisław Niewiadomski e Ignacy Jan Paderewski rinomato nei due mondi, il quale dopo un'interruzione di parecchi anni consacrati all'attivita politica per il bene dell'amata patria sua, ritornò nuovamente alla sua carriera di virtuoso, riportando straordinari trionfi. Di questi tre compositori ai quali si può aggiungere il nome del direttore del Conservatorio di Lwów, Mieczysław Sołtys, per quanto piu giovine — che — con la loro opera rimangono attaccati all'epoca postromantica dalla fine del secolo XIX, il più produttivo si dimostra Niewiadomski, che ultimamente, fra altre opere pubblico una raccolta di canzoni popolari e di canti natalizi di perfetta armonizzazione, per canto con accompagnamento di pianoforte.

Un legame fra gli anziani e i giovani era costituito da due scomparsi che in conseguenza delle penosissime circostanze fra le quali si sviluppava l'arte musicale in Polonia prima della grande guerra sono stati apprezzati soltanto ora secondo il loro valore: Roman Statkowski, autore di parecchie opere, di eccelenti composizioni camerali e di molte composizioni per piano ed ottimo insegnante dalla cui scuola di composizione nel conservatorio Varsavia uscirono i più insigni fra i nostri giovani musicisti, e Henryk Melcer, direttore del medesimo conservatorio fino al 1927, compositore di schiettissima ispirazione e di ottima e distinta fattura, uomo di grande intelligenza sia nell'arte come nella vita civile. Ambedue erano liberi dagli influssi della musica tedesca che, com'è noto, regnava onnipossente negli ultimi decenni del secolo scorso. La perfetta loro comprensione dell'anima della musica di Chopin e l'istintivo sentimento musicale slavi e polacco li salvò dall'irrigidirsi nelle formole wagneriane o di Brahms. Sono quindi tutti e due compositori polacchi in tutta l'estensione della parola, come del resto il gruppo dei loro coetanei. Di questo gruppo rammentiamo Felicjan Szopski autore dell'opera „Gigli" e di molte canzioni abilmente armonizzate, Zygmunt Stojowski sinfonista da molti anni nell'America del Nord, Emil Młynarski attuale direttore dell'opera di Varsavia e direttore d'orchestra apprezzato non solo in Polonia, e infine Henryk Opieński autore di poemi sinfonici, di opere e di canzoni nonchè insigne musicologo.

Questo gruppo che più dei suoi predecessori si riavvicinò alle nuove correnti, che sul limite del secolo scorso e nel presente si manifestarono specie in Germania, nella musica di Riccardo Strauss, Gustavo Mahler o Max Reger, in Italia nelle opere dei veristi e del Puccini, introdusse nella musica polacca nuovi valori di armonizzazione ed istrumentazione.

Insieme con gli artisti di quel gruppo occorre menzionare Witold Maliszewski e Adolf Gużewski prematuramente scomparso, la cui educazione musicale, avuta in conservatori russi, lasciò un'impronta diversa sul carattere del loro genio creativo. Specialmente Maliszewski, dapprima influenzato fortemente dello stile di Czajkowski e del Rimski - Korsaków, solo dopo il suo ritorno nella patria libera, alla quale consacrò l'ultima sua sinfonia, è diventato un compositore polacco come lo dimostra la sua opera - ballo perfettamente elaborata, „Sirena" data ultimamente a Varsavia.

Il summenzionato Henryk Opieński nonchè Franciszek Brzeziński, autore di numerossissime composizioni istrumentali perfettamente elaborate, il cui tema viene spesso attinto nei motivi del folklore polacco, se per la loro età fanno parte del gruppo precedente, come musicisti sono molto più giovani essendosi dati all'arte dopo altri studi, perciò possono considerarsi legame fra la generazione precedente e la pleiade dei musicisti polacchi, che finora ha il più alto significato per la musica polacca, e le cui composizioni vengono eseguite spessissimo esercitando la massima influenza nel gruppo degli artisti più giovani. Ecco i loro nomi: Mieczysław Karłowicz, Grzegorz Fitelberg, Ludomir Różycki e Karol Szymanowski. Tutti quattro sono usciti dal Conservatorio di Varsavia dove appresero l'arte della composizione dall'ottimo pedagogo

Zygmunt Noskowski. A Berlino poi furono toccati dallo spirito della musica di Riccardo Strauss e degli allora numerosi epigoni di Wagner.

I quattro però dimostrarono individualita talmente possenti che neppure il carattere suggestivo scenico e formale dello Strauss riuscì a soffocare nelle loro creazioni artistiche gli elementi nazionali, che si risentono maggiormente fra altri nelle bellisime romanze, nel magnifico concerto per violino e nei numerosi, splendidi poemi sinfonici del Karłowicz, la cui tragica morte nel Tatra, sotto una valanga, fu un vero colpo per la musica polacca. Non meno interessanti sono i frutti della produzione musicale di Fitelberg, che non ancora trentenne lasciò la penna del compositere per la bacchetta d'orchestra raggiungendo rapidamente fama e celebrita. Le composizioni di Ludomir Różycki si notano per un'invenzione facile e una ricca scienza compositrice.

L'opera di questo ottimo compositore oltrepassa 50 lavori. Qui son notare numerose composizioni minori per piano, fra cui godono di speciale popolarita „La Leggenda" e le recenti „Danze Polacche" e fra le piu insigni — il „Concerto" per pianoforte con accompagnamento d'orchestra. Fra le composizioni camerali meritano speciale riguardo per la loro alta ispirazione musicale, „La Rapsodia" per piano, violino e violoncello, nonche „Il Quintetto" per pianoforte. Oltre ai numerosi canti le piu note opere del Różycki sono i poemi sinfonici come „Stańczyk", „Bolesław Śmiały" (illustrazione musicale del drama di Stanisław Wyspiański). „Anhelli" (ispirato dal poema di Juljusz Słowacki) nonche le opere „Eros e Psyche", „Casanova",, „Beatrix Cenci" come pure il ballo-opera „Pan Twardowski" che riportò ultimamente grandi successi anche sulle scene straniere.

Il maggior ingegno creatore fra i musicisti dell'ultima ora in Polonia e senza dubbio Karol Szymański, apprezzato nell'Europa intera.

Caratteristiche principali della sua attività musicale sono un temperamento pieno di spontaneita e un'impulsiva ispirazione, qualita che si risentono ugualmente nelle sue romanze tutte, nei preludi per piano, nelle sinfonie e nelle opere, insieme con una facilita immensa di assimilare, trasformandoli, elementi estranei. Da questo proviene la linea, un po'sinuosa, dello sviluppo di quello stupendo ingegno attraverso varie fasi, in cui si può riconoscere lo stile di Riccardo Strauss, di Skrjabin, dei compositori contemporanei francesi ed italiani e dello Strawiński. Ciònonostante Szymanowski e sempre personale, sa sempre conquistare i cuori con la sincerita e la potenza della ispirazione sua, qualita che finiscono per prender la rivincita su questa o quella dottrina intellettuale, che, anche se dominante in un dato momento il vivace e pieghevole intelletto del compositore, non e però mai abbastanza forte per poter annullare l'elemento creatore della sua musicalita.

Gia i suoi primi „Preludi" e „Studi" richiamarono l'attenzione generale sul giovane compositore. Quando in seguito apparvero i Canti e la prima Sonata per piano, l'autore si manifestò quale talento di prim'ordine, la cui rapida, evoluzione suscitò maraviglia generale. Comparvero di seguito due sinfonie ottimamente istrumentate, la seconda Sonata per il pianoforte e numerosi quaderni di canti, fra cui una speciale originalità dimostrano „I Canti d'amore di Hafis". In quest ultima composizione Szymanowski riuscì perfettamente a rendere il colorito orientale, che poi si manifestò splendidamente nella terza Sinfonia e nelle partiture delle opere „Hagith" e „Re Ruggiero" e sopra tutto negli ispirati „Canti del Muezzin pazzo". Nel contempo sorse una serie di composizioni per violino come „Les Mythes" e „Romance", suonate oggi da quasi tutti i celebri violinisti, come pure le stupendo „Quartetto" per violino, di brillante invenzione e di meravigliosa fattura. Fra le piu recenti opere occorre menzionare i bellissimi ed originali „Mazurkas" che costituiscono nella musica polacca l'unica opera di questo genere che non sia un'imitazione di Chopin, nonche il magnifico ed ispirato „Stabat Mater" per soprano, alto e baritono. Quest'ultima opera, eseguita poco tempo fa per la prima volta nella Filarmonia di Varsavia, e una creazione di possente alito e costituisce in un certo modo una tappa decisiva nell'evoluzione artistica del autore.

Con la grandezza del suo talento e la forza della sua individualita lo Szymanowski ricopre alquanto della sua ombra i colleghi piu giovani, esercitando un'influenza enorme sulla loro generazione che solo difficilmente può scuotersi da quell'incanto.

Fra i primi occorre nominare in primo luogo Tadeusz Joteyko, autore di due opere storiche: „Sigismondo Augusto" e „Regina Edvige", che fanno parte del repertorio dell'opera di Varsavia, nonche Feliks Nowowiejski che scrisse oratorii ed opere, e che conquistò la notorieta col suo canto „Non lascieremo la terra natia" che viene cantato insieme con gli inni nazionali.

Meritano pure menzione fra gli altri: Stanisław Kazuro, dedicatosi quale compositore e direttore d'orchestra alla musica dei cori, Piotr Rytel, autore di molti poemi sinfonici e nello stesso tempo professore insigne del conservatorio di Varsavia, e Adam Wieniawski due opere del quale „Megae" e „Liberato" godono meritati successi sulla scena di Varsavia merce un'agile e leggiera fattura ed istrumentazione, influenzata però dai modelli francesi. Impossibile poi trascurare Juljusz Wertheim, morto pochi mesi fa sul palcoscenico mentre dirigeva il preludio dei „Cantori di Norinberga". Buon sinfonista, ha lasciato fra le sue carte un'opera gia finita „Fata Morgana" lodata moltissimo da chi ne conosce la partitura.

Con questi nomi bisogna chiudere la lista dei compositori la cui invenzione può essere considerata caratteristica. Numerosissima però e la schiera dei piu giovani e dei giovanissimi, che si son fatti gia conoscere con le loro composizioni senza però che queste possano ancora dare un materiale sufficiente per un giudizio preciso sulla loro individualita. Occore notare in primo luogo Czesław Marek, stabilitosi a Zurigo, la cui splendida „Sinfonia brevis" meritò una speciale distinzione al concorso internazionale

di Schubert, svoltosi quest'anno a Vienna, come pure Eugenjusz Morawski, soggiornante da nolti anni a Parigi, le sui composizioni sinfoniche richiamarono a giusto titolo l'interesse generale ed il cui balletto fantastico sarà rappresentaro sulla scena di Varsavia nella stagione corrente.

Notiamo inoltre Adam Sołtys, figlio del già menzionato direttore del conservatorio di Lwów e Kazimierz Sikorski, recentemente chiamato ad occupare una cattedra nel conservatorio di Varsavia. Termineremo la nostra breve rassegna coi nomi di quelli che da poco tempo hanno lasciato i banchi di scuola per i primi passi nella carriera della composizione, P. Perkowski, J. A. Maklakiewicz e M. Kondracki, tutti allievi del Statkowski, di Melcer e del Szymanowski nel conservatorio di Varsavia, poi J. Fitelberg (figlio del direttore d'orchestra) K. Rathaus, P. Klecki, che uscirono da scuole berlinesi e infine A. Tansman, St. Wiechowicz, Z. Kassern, e molti altri ancora.

Al principio di quest'abbozzo abbiamo notato che la generazione odierna dei musicisti polacchi mira a creare uno stile moderno nella musica nazionale. Qui non occorre caratterizzare questo stile come si presenta nella produzione di questo o quello compositore. Basta osservare che le melodie popolari, nonchè i motivi di danze nazionali assumono una parte sempre più importante nella musica polacca contemporanea, mentre anche il culto di Chopin, che per tutto il secolo scorso, di fronte al mondo era l'unico esponente e rappresentante della musica nazionale polacca, evoca la coscienza sempre crescente della necessità di una propria lingua e di un proprio stile musicale dei compositori polacchi. Si può anche affermare un altro fatto significativo, che cioè quanto più numerosa è la schiera dei giovani musicisti polacchi che si recano in occidente per approfondarvi e perfezionare la loro scienza tecnica, tanto più fortemente si manifesta nelle loro composizioni l'elemento polacco, manifestazione sana e desiderabile, in quanto la storia della musica dimostra sempre più chiaramente che non esiste nessuna musica „in abstracto" come non esiste nessuna arte nell'assoluto. Esistono soltanto arti nazionali rispondenti allo spirito di ogni singola nazione, nate dalle sofferenze, dalle gioie di ogni popolo, ispirate dalla sua vita, fecondate dalle sue aspirazioni e dalle sue speranze.

Questi sforzi per la creazione di un'arte nazionale riallaccieranno i fili che uniscono i musici polacchi con quelli dell'Europa occidentale nei secoli scorsi, fili bruscamente rotti per avvenimenti politici. Bisogna pur fermamente credere che, come gia nell'intavolatura di „Balli d'Arpichordo" del Picchi, dal 1621, si trovò un gran numero di ballabili e danze polacche, come nella stessa epoca musici italiani davano la loro impronta alla cappella di Sigismondo III e mercè l'influenza del principe ereditario, diventato il Re Ladislao IV ebbe luogo nel 1628 in Polonia la prima rappresentazione d'opera, (probabilmente la Galatea del Chiabrera, musicata da Orlando), come nel seguito compositori polacchi: Mikołaj Zieliński, Bartłomiej Pękiel, Marcin Mielczewski ed altri, che avevano a modello Palestrina, o Piotr Elert autore della prima opera composta da un Polacco per un libretto italiano, s'impregnano d'influenze italiane difendendosi dalla musica tedesca, riconosciuta, dopo lunga lotta, meno fine, così in un prossimo avvenire, fra la patria di Chopin e di Szymanowski e quella del Palestrina, Pergolese, del Verdi, del Respighi e del Malipiero, si stringeranno anche nel campo della musica, legami di una schietta, profonda amicizia, quale deve esistere fra queste due sorelle figliuole della medesima civiltà latina e romana.

STEFAN NATANSON.

DZIENNIKARZE ITALSCY O POLSCE.

(Igiornalisti italiani sulla Polonia).

Niedawno bawiła w Polsce wycieczka kilku przedstawicieli najwybitniejszych dzienników italskich. Zwiedzili oni najważniejsze miejscowości od Katowic, przez Kraków, Warszawę, Poznań, Gdynię aż do Wilna. Wrażenia swoje i spostrzeżenia spisali w szeregu korespondencyj w pismach w Rzymie, Neapolu i Medjolanie.

Obok doskonałych i ożywionych wielką dla nas życzliwością artykułów korespondenta Giornale d'Italia, pana Stellutti-Scala, którego zajęły głównie sprawy polityczne i wewnętrzna konsolidacja państwa, dalej błyskawiczny rozwój Gdyni (pan Stellutti bawił w Polsce przed 6-ciu laty), zajmują nas w tej chwili głównie spostrzeżenia dwóch dziennikarzy italskich z dziedziny kultury i sztuki.

Bardzo znamienna jest wileńska korespondencja Filipa Criscuoli w neapolitańskim „Mattino". Wogóle zaznaczyć należy, że Wilno czyni stale na Italach jaknajdodatniejsze wrażenie. Pociąga ich pewien egzotyzm tego na wschód wysuniętego miasta polskiego. Pociąga ich również pewien powiew poetycki miasta, w niemniejszym zaś stopniu reminiscencja renesansowej i barokowej sztuki italskiej.

Criscuoli z podziwu godną dokładnością — niezawsze jest to cechą podróżujących dziennikarzy — opowiada w swoim arcyciekawym artykule z Wilna o wizycie Napoleona, o jego rozmowie ze Śniadeckim, ówczesnym rektorem uniwersytetu. Z umiłowaniem i swadą iście poetycką opowiada miłym swoim czytelnikom neapolitańskim o tragicznej miłości króla Zygmunta i Barbary, która, jak zauważa — przypomina dzieje Romea i Julji.

Rozpoetyzowany korespondent nie pomija żadnego pięknego szczegółu architektury Wilna, ani żadnego nawet drobiazgu pejzażu.

A kończy tak: perche a Vilno città di cento venticinquemila abitanti, situata all'estremo Nord della Polonia, agiscono tre teatri e due tabarins e mancano i trams?

Pytanie nie bez słuszności!

Najciekawsze i największe znaczenie ze względu na poczytność pisma mają korespondencje znanego literata Orio Vergani'ego w medjolańskim „Corriere della Sera".

Vergani pisał też o Wilnie, o Wilnie w mgle i deszczu. Tego autora dramatycznego i to dziecko teatru zajął najbardziej teatr w Wilnie i to teatr Osterwy, opisowi organizacji którego poświęca Vergani długi ustęp swej korespondencji o teatrach w Polsce. Żałować tylko należy, że autora, takiego entuzjastę teatru, nienależycie poinformowano, skutkiem czego popełnił on pewne błędy w informowaniu swych czytelników o stanie teatrów w Polsce.

Vergani'ego zachwyciła najbardziej organizacja naszych teatrów stałych, rozporządzających stałym zespołem, reżyserami, doskonałemi urządzeniami technicznemi i t. d. w odróżnieniu od wędrownych trup teatralnych italskich.

Znacznie ściślejszy i dla nas ciekawszy jest inny artykuł tego tak cenionego i błyskotliwego dziennikarza italskiego. Zajmuje się on w nim szczegółowo kulturą italską w Polsce, nie szczędząc przytem cierpkich uwag pod adresem własnego narodu z powodu pewnego zaniedbania propagandy kulturalnej.

„Makaron, trzęsienia ziemi, wybuchy, lazurowe jeziora, ruiny rzymskie, Rafael, miłość Dantego i Beatrice, Posillipo,

tenorzy, wózki sycylijskie". Oto obraz Italji zagranicą! Faszyzm wyświetlił należycie wiele rzeczy, zniszczywszy liczne legendy. Autor skarży się, że jednak tempo tak szybkie wewnątrz kraju — jest o tyle powolniejsze zagranicą i liczne przesądy, dotyczące Italji, bywają ciągle jeszcze rozpowszechniane. Na co wystarczy rok w kraju, potrzeba zagranicą dziesięciu lat. Nie jest to problem łatwy do rozwiązania, albowiem kultura Italji zjednoczonej nie dotarła niemal zupełnie zagranicę. Dopiero Italja faszystowska stara się owe braki usunąć.

Świat zna Italję malowniczą, pełną bogatych pejzażów i scen rodzajowych, należy jednak dać poznać zagranicy tę Italję pracy, Italję przebudowy i konsolidacji. Musi się zrezygnować z powierzchownych zdobyczy, opartych głównie na owym nieprzepartym wdzięku italskim „fascino italiano", który istnieje podobnie jak istnieje „fascino slavo".

Mądra propaganda polega na umiejętności zasilania rynków zagranicznych z uwzględnieniem indywidualności poszczególnych narodów, ich gustów, zamiłowań i zapotrzebowania.

Po tych arcysłusznych uwagach natury ogólnej, odnoszących się równie dobrze do naszych stosunków propagandowych, przechodzi Vergani do szczegółów italskiej propagandy kulturalnej w Polsce.

Przedewszystkiem mówi o nauczaniu języka italskiego w Polsce, a zatem o trzech lektoratach przy uniwersytetach w Krakowie, Warszawie i Poznaniu, następnie o nauczaniu języka italskiego w wyższych szkołach handlowych, dalej o kursach językowych, urządzanych przez Towarzystwo „Dante Alighieri" i „Leonardo da Vinci".

W dalszym ciągu przechodzi do książki italskiej w Polsce, która pojawia się już coraz częściej obok książki francuskiej, tak rozpowszechnionej w Polsce. Omawiając przekłady książek italskich, wymienia Vergani zainicjowane przez niżej podpisaną wydawnictwo „Italja Współczesna". Równocześnie mówi o przekładach kilku powieści Marino Moretti'ego przez Fr. Baturewicza i o sukcesie książki Małgorzaty Sarfatti „Dux".

W dziedzinie teatru zwraca autor uwagę na znaczną ilość przedstawień sztuk italskich w Teatrze Małym w Warszawie, wspominając równocześnie o sztukach planowanych na najbliższą przyszłość.

Niemniejsze jest zainteresowanie muzyką italską w Polsce.

To samo w dziedzinie nauki, medycyny, zwłaszcza zaś matematyki!

Reasumując swoje spostrzeżenia Vergani konstatuje stały wzrost znajomości współczesnej kultury italskiej w Polsce.

Zrobiono w Polsce wiele — powiada autor — i zrobionoby w dziedzinie literatury znacznie więcej, gdyby nie brakło nieraz materjału, t. zn. dzieł i sztuk, nadających się do przekładu.

„L'Italia se ha qualcosa di buono da mandare per il mondo, si ricordi che le porte della Polonia le sono amichevolmente aperte" — kończy Vergani swój doskonale ujęty artykuł.

FR. SZYFMANÓWNA.

AKADEMJA KU CZCI ATTILIO BEGEY'A.

W dn. 15 grudnia w sali Uniwersytetu, przystrojonej kwiatami i portretem Begey'a, odbyła się staraniem Towarzystwa im. Dante Alighieri w Warszawie akademja celem uczczenia znakomitego Turyńczyka.

Przemówienie wstępne wygłosił prezes Towarzystwa, *ks. W. Czetwertyński*, podnosząc zasługi Zmarłego i składając należny mu hołd. Następnie chór Stowarzyszenia Miłośników Dawnej Muzyki pod dyrekcją prof. Rutkowskiego, wykonał w sposób wysoce artystyczny utwory muzyki italskiej i polskiej.

Pani dr. Zofja Szmydt-Gąsiorowska, którą z Attilio Begey'em w czasie jej pobytu w Turynie, gdzie prowadziła kursy języka polskiego na uniwersytecie, łączyły stosunki osobiste, zobrazowała życiorys Zmarłego, podkreślając jego przywiązanie do Polski od najwcześniejszej młodości aż do schyłku życia, oraz jego niezmordowaną pracę dla jej dobra.

Następnie *kapit. Kulwieć* we wzruszających słowach odzwierciedlił wpływ, jaki wywarli na Begey'a najwybitniejsi poeci polscy i w szczególności Andrzej Towiański, który był jego serdecznym przyjacielem. Prelegent podniósł zasługi Zmarłego, jako Konsula Honorowego Rzeczypospolitej Polskiej.

Prof. Gasparini, lektor języka italskiego na Uniwersytecie Warszawskim, przedstawił Begey'a jako człowieka o dwu sercach, z których jedno biło dla Italji, drugie — dla Polski.

Licznie zgromadzona na Akademji publiczność wyniosła z niej wrażenia niezatarte. Uroczystość uświetnili swą obecnością przedstawiciele Poselstwa Italskiego, do których prelegenci parokrotnie zwracali się w ich pięknym języku ojczystym.

Po akademji prezes Tow. im. Dante Alighieri wydał w swym pałacu przyjęcie, na które zaprosił prelegentów oraz Zarząd Towarzystwa.

L'ACCADEMIA PER LA COMMEMORAZIONE D'ATTILIO BEGEY.

Il 15 Dicembre nella sala dell'Università decorata di fiori e col ritratto di Begey, ha avuto luogo un accademia a commemorazione ed onore dell'illustre torinese, organizzata dalla Società „Dante Alighieri" di Varsavia.

Il presidente della Società, *Principe W. Czetwertyński*, iniziò l'accademia con parole piene di ardore e di venerazione per il Begey. Poi il coro della Società degli Amici dell'Antica Musica, sotto la direzione del professor Rutkowski eseguì con maestria e trasporto musica italiana e polacca.

La dot.ssa *Sofia Szmydt - Gąsiorowska*, che conosceva Begey personalmente, avendo tenuto in quest'anno un corso di lingua polacca all'Università di Torino, riassunse la vita di Begey, mostrando come dalla sua gioventù, fino agli ultimi suoi momenti, egli abbia amato la Polonia, e instancabilmente abbia lavorato per essa.

La bella e commovente parola del *capitano Kulwieć*, disse delle influenze che ebbero su Begey gli spiriti degli eminenti poeti polacchi, e specialmente Andrea Towiański che fu suo grande amico. Il conferenziere descrisse l'immensa opera che il Console Begey adempì per la Polonia.

Il *Prof. Gasparini*, lettore di lingua italiana all'Università di Varsavia, definì il Begey l'uomo dalle due anime: l'una palpitava per l'Italia, l'altra per la Polonia.

Il numeroso pubblico che intervenne alla cerimonia ne uscì con un'impressione indimenticabile. Intervennero numerose le rappresentanze italiane alle quali i conferenzieri si sono parecchie volte rivolti nella bella lingua italiana.

Dopo l'accademia il presidente della società „Dante Alighieri" invitò ad un trattenimento offerto nel proprio palazzo i conferenzieri e il Comitato della Società.

ZBLIŻENIE KULTURALNE POLSKO - ITALSKIE.

(Le relazioni colturali polacco-italiane).

Na odbytem dn. 10 grudnia 1928 Zgromadzeniu Walnem Koła polsko - włoskiego im. Leonarda da Vinci, członkowie mieli sposobność stwierdzić wielką żywotność instytucji, która pracuje jednocześnie w dwu krajach. Obecny rok szkolny jest 9-ym rokiem trwania pierwszych w Warszawie publicznych kursów języka italskiego, prowadzonych od kilku już lat pod kierunkiem p. Wład. Chotkowskiej. Z odczytów i wieczorów, zorganizowanych w okresie sprawozdawczym, wymienimy: urządzony łącznie z Komitetem uczczenia Adama Asnyka i na rzecz wmurowania jego tablicy na Hali Gąsienicowej, wieczór literacki w Zakopanem (sierpień 1927), z odczytem znanego przyjaciela Polski, p. Enrica Damianiego: „Włosi a literatura polska", wygłoszonym po polsku, oraz przekładami poetów (Dante po polsku — przekład Asnyka, Asnyk i Kasprowicz po italsku — przekłady J. Wieleżyńskiej, E. Damianiego i t. d.). W Warszawie Koło zorganizowało m. in. odczyty: o ruchu kooperatystycznym italskim, oraz o propagandzie polskiej w Italji p. Jan Wolski, „Un anno in India"—p. Umberto Zacutti, „Pojęcie nieskończoności u Giordana Bruna" — J. Wieleżyńska. Dalej: Enri-

co Damiani: „Il poeta soldato, Goffredo Mameli", obchód dr. Michała Bergonzoniego, organizowany wspólnie z Warsz. Tow. Lekarskiem i w jego siedzibie z odczytem płk. dr. Ludw. Zembrzuskiego; „Dyplomaci polscy w Neapolu" — prof. Uniw. Jagiellońskiego, p. Stanisław Kot, „Domenico Mora, kondotjer, wróg literatury" — docent uniw. Warsz. p. Miecz. Hartleb; „O artystach italskich za Stanisława Augusta" — prof. Uniw. Warsz. p. Wład. Tatarkiewicz; „Wierzenia eschatologiczne u etrusków" — prof. uniw. Warsz. p. Tad. Zieliński (wieczór przygotowany wspólnie z Tow. Filologicznem). Koło porozumiało się z wydawcą Larousse'a italskiego: „Il nuovissimo Melzi" p. Vallardim, w sprawie poprawek i uzupełnień działu polskiego, które będą wprowadzone przez „Leonarda" do najbliższego wydania tej bardzo rozpowszechnionej podręcznej encyklopedji.

Wystawa „Rzym Cezarów", organizowana już kilkakrotnie przez Koło na rzecz italskich ociemniałych inwalidów wojennych, znajduje się obecnie w Zakopanem, gdzie w styczniu ma służyć za ilustrację do odczytów szkolnych i publicznych.

Z autorów polskich, poleconych przez Koło do przekładu ukazali się już lub ukażą w najbliższym czasie: Władysław Orkan, Jan Wiktor i Stefan Grabiński w tłomaczeniu p. E. Damianiego. Nadto Koło znajduje się w najbliższym kontakcie z polonistami italskiemi, kierującemi nowo powstałą bibljoteką „Il genio polacco", wydawaną przez p. Polledro w Turynie, a stanowiącą dział ogólniejszej bibljoteki: „Il genio slavo". Jako pierwsze ogniwo wyszedł świeżo tom nowel Żeromskiego: *„Tutto e nulla"*, obejmujący, poza tytułową (Wszystko i nic) siedem nowel z pomiędzy pereł wielkiego autora. Przekład jest dziełem p. Agosti - Garosci, pełnej talentu i zapału tłomaczki Krasińskiego i Konopnickiej, siostry p. Klotyldy Garosci, która równie doskonale przyswaja Italji Wyspiańskiego, Kasprowicza, Staffa i t. d. Drugim tomem serji będą „Popioły". Wyjdą one z wytrawnych rąk tych samych pań Garosci, trzecim będzie „Sułkowski" w tłomaczeniu Julji Wieleżyńskiej. Jednak, poza najbliższym kontaktem z pracą polonistów italskich, Koło samo w roku zeszłym wystąpiło z wydawnictwem literackiem. Jest niem 7 zeszytów miesięcznika „I nostri quaderni", poświęconych studjom, a głównie przekładom z twórczości polskiej z okresu pomiędzy powstaniem 63 r. a wielką wojną. Figuruje tam 20-u pierszorzędnych poetów i prozaików naszych, w mniejszych swoich utworach, albo fragmentach z większych. Tłomaczami są zarówno polacy jak włosi. Duży tom, na jaki składają się wspomniane zeszyty, stanowi pierwsze na szeroką skalę wydawnictwo literackie polskie w Italji.

Dowodem zainteresowania, jakie Koło wzbudzić potrafiło dla naszego piśmiennictwa jest m. in. samorzutny udział Italji w niedoszłym zeszłego lata obchodzie asnykowskim w Tatrach. Rada miejska Neapolu, w którym twórca Kiejstuta rozpoczął swój zawód poetycki, przysłała do Zakopanego długi i piękny list, świadczący o znajomości dzieł Asnyka i wysokiej ocenie jego talentu. Prasa neapolitańska w tym samym czasie poświęciła polskiemu poecie cały szereg artykułów i wspomnień.

Ostatnie wystąpienia Koła wiążą się z bolesnym faktem śmierci jego pierwszego członka honorowego, wielkiego przyjaciela Polski, ś. p. konsula Attilia Begey'a. Poza poświęconym jego uczczeniu wieczorem, Koło wysłało rodzinie Zmarłego kondolencję, pod którą zgromadziło 250 podpisów, z pośród nazwisk przodujących w nauce, literaturze i życiu społecznem i politycznem. Liczny udział w tym zbiorowym hołdzie wzięła młodzież uniwersytecka. Śmierć Attilia Begey'a nałożyła na Koło nowe a doniosłe obowiązki. Zwróciło się do Warszawy stworzone przez ś. p. konsula turyńskie „Circolo di cultura italo-polacco", z prośbą o opiekę i kierownictwo, któreby pozwoliło utrzymać powagę instytucji, osieroconej przez swego niepospolitego inicjatora i prezesa. Przed trwalszem upamiętnieniem niezapomnianego przyjaciela, ku czemu poczynione są już pewne kroki, Koło łącznie z redakcją miesięcznika „Polonia - Italia" wydało broszurę dwujęzyczną o Begey'u dla rozpowszechnienia jego imienia i zasługi.

Zaproszone do udziału w Wystawie Krajowej w Poznaniu, „Leonardo" zajęte jest przygotowaniami, które zobrazują jego dziewięcioletnią działalność, poświęconą wynajdywaniu coraz nowych dróg zbliżenia duchowego Polski z Italją.

NAUCZANIE HISTORJI POLSKI W ITALJI.

(L'insegnamento della storia di Polonia in Italia).

Okólnik min. Belluzzo.

Min. oświecenia Belluzzo w Italji wydał dn. 20 listopada następujący okólnik:

Jakkolwiek obowiązujące programy wykładów historji w szkołach średnich wymagają rozszerzenia znajomości historycznej uczniów od dziejów własnego kraju do dziejów narodów, związanych z naszemi dziejami tradycyjnemi węzłami kulturalnemi, oraz świeżo odnowioną przyjaźnią, jednakowoż przepis ten nie zawsze znajduje zastosowanie, odpowiadające dobrze zrozumianemu nauczaniu

Przyczyną może być fakt, że w niektórych książkach, przyjętych jako podręczniki, i zupełnie odpowiednich, o ile chodzi o dzieje Italji, w zakresie dziejów innych narodów pokutują jeszcze pojęcia i poglądy, które wobec powstania lub wskrzeszenia skutkiem wojny lub traktatów pokojowych państw narodowych, wymagałoby pewnych sprostowań.

Okólnik niniejszy zwraca się do zarządów, oraz do nauczycieli historji w średnich zakładach naukowych z żądaniem takich właśnie sprostowań w programie, o ile idzie o wiadomości, dotyczące Polski.

Nie wystarczy wspomnienie najdramatyczniejszych momentów z dziejów Polski, z któremi wiążą się nazwiska Jana Sobieskiego czy Tadeusza Kościuszki. Nie zapominajmy, że naród ten przez niemały okres czasu stanowił potężny ośrodek polityczny, „zwyciężając dokoła bliskie plemiona", nietylko i nietyle siłą oręża, ile dzięki samemu charakterowi swego ludu oraz wspaniałomyślności względem swoich obywateli.

A dalej, że przejąwszy się kulturą zachodnią, a przedewszystkiem katolicko-łacińską, przez całe wieki przysyłał on nam swoich synów i największego z pomiędzy nich, Kopernika, aby czerpali wiedzę z naszych wszechnic, z Padwy, Bolonji i Rzymu, gdy przeciwnie, miasta polskie były miejscem zamieszkania wielu Italów, którzy, poczynając od czasów Bony Sforzy, poza gorliwością, handlową, nieśli do tej ziemi nasz przemysł, nasze sztuki piękne, nasze nauki, jednem słowem, najświetniejsze owoce naszego odrodzenia. A nie zapominajmy również, że niemniej głębokie uczucia wzbudziła między dwoma narodami w zeszłem stuleciu prowadzona przez nie walka o niepodległość, czego dowodem, obok licznych stosunków między wybitnymi patrjotami obu krajów, jest Legjon polski, utworzony w Italji w r. 1848 przez największego pisarza polskiego, Adama Mickiewicza, oraz wyprawa Francesca Nullo i Garybaldczyków bergameńskich celem udziału w powstaniu polskiem roku 1863-go.

Szkoła italska ma obowiązek pielęgnować te wspomnienia, dzięki którym oba narody żywią dla siebie wzajemną cześć.

ZGON PRZYJACIELA POLSKI. KS. FORTUNATO GIANNINI'EGO.

(La morte del padre Fortunato Giannini, amico della Polonia).

W klasztorze OO Pijarów w Wiedniu zmarł niedawno ks. Fortunato Giannini, długoletni lektor języka italskiego w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

Ks. Giannini był wielce popularną osobistością w Krakowie, na jego lekcje uczęszczało mnóstwo słuchaczów, biorąc z przyjemnością udział w lekturze „Cuore" de Amicis'a lub „Promessi Sposi" Manzoniego. Uczniom ks. Gianniniego udzielał się zapał, jaki czcigodny profesor żywił zawsze dla kultur obu krajów, bo obok starej bogatej kultury własnej ojczyzny także kultura polska droga była sercu zmarłego Profesora.

Niedostatecznie ocenione są u nas zasługi ks. Gianniniego na polu zbliżenia polsko - italskiego. Jemu to zawdzięcza się jedyny do dziś dnia możliwy słownik polsko - italski, jemu zawdzięcza się również dobry, jakkolwiek już nieco przestarzały, podręcznik języka italskiego, jemu wreszcie zawdzięcza się założenie w Krakowie Tow „Dante Alighieri które stało się potężnym łącznikiem kulturalnym między Polską a Italją jeszcze w czasach przedwojennych. Dzięki swym wpływom i nieustannym staraniom uzyskał on dla Towarzystwa wygodny lokal uniwersytecki, w którym założył b. dobrze zaopatrzoną bibljotekę dzieł italskich i czytelnię czasopism, które raz zorganizowane rozwijają się nadal doskona-

le, mimo, iż przed dwoma laty ks. Giannini opuścił Kraków przeniósłszy się na stałe do Wiednia.

Ks. Giannini, ten sjeneńczyk o duszy pełnej entuzjazmu i artyzmu umiał zainteresować szerokie sfery społeczeństwa krakowskiego kulturą italską.

Chcąc zaś dać swoim rodakom możność poznania dziejów Polski, wydał w r. 1916 w firmie wydawniczej „Treves" w Medjolanie „Storia della Polonia e delle sue relazioni con l'Italia"; nie jest to dzieło źródłowe, ale jako informacja o Polsce może oddać niejedną przysługę zwłaszcza obecnie, gdy okólnikiem Ministerstwa Oświaty zalecono w italskich szkołach średnich naukę historji polskiej.

Giannini o duszy wiecznie młodej, pełen zrozumienia dla dawnej kultury italskiej, jakoteż dla współczesnych prądów, nurtujących w jego ojczyźnie, wydał w r. 1923 w Krakowie broszurę o faszyźmie.

Ze śmiercią ks. Gianniniego ubywa Polsce gorliwy pracownik i serdeczny łącznik między Polską a Italją.

TOW. IM. DANTE ALIGHIERI W WARSZAWIE.

(La Societa „Dante Alighieri" in Varsavia).

Działalność T-wa polsko - italskiego im. Dante Alighieri w Warszawie w roku 1928/29 obejmuje:

Plan kursów języka italskiego:

I kurs początkowy: poniedziałki i czwartki od 7 — 8 w.

II kurs początkowy: wtorki i piatki od 7 — 8 w.

III kurs średni: poniedziałki i czwartki od 6 — 7 w.

IV kurs średni (nieco wyższy od poprzedniego): wtorki i piątki od 6 — 7 w.

V kurs najwyższy: poniedziałki i czwartki od 5 — 6 w.

Biblioteka: otwarta: w poniedziałki i czwartki od 6 — 7 w.

Adres kursów i bibljoteki: Nowy Świat 19 I p. Zakład Hygjeny Uniwersytetu.

Zebrania towarzyskie członków t. zw. „ora italiana".

Narazie w Caffé Italia, Nowy Świat 23/25 (na piętrze) w każdą środę od godz. 6 i pół ppoł.

Odczyty, akademje, etc.

Lokal: Uniwersytet, gmach główny I p Krakowskie Przedmieście Nr. 28. Rozsyłane są specjalne zawiadomienia.

Wycieczka do Egiptu dla członków Tow. D. A. przez Italję, Morze Śródziemne. — Prospekty do przejrzenia w Sekretarjacie.

Wszelkich informacyj udziela codziennie osobiście sekretarka T-wa p. Halina Wolffówna, Zgoda 12 m. 5 — lub telefonicznie 80-62 w godz. 2 — 3.

NOTATKI BIBLJOGRAFICZNE—NOTIZIE BIBLIOGRAFICHE

FRANCESCO TOMMASINI. *Odrodzenie Polski.* Warszawa 1928 r. Nakł. Księgarni F. Hoesicka. Str. 357.

Sądy obserwatorów i polityków obcych, szerzone zagranicą w słowie i druku, nietylko są w Polsce skrzętnie notowane, śledzone i analizowane ze względu na urabianie przez nich opinji o Polsce zagranicą, lecz często również i ze względu na ich wartość czysto teoretyczną. Są one szczególnie cenne wtedy, gdy wygłaszane są przez osoby, posiadające przygotowanie naukowe i wyrobiony zmysł krytyczny, rozporządzające materjałem porównawczym i zdolne do oceny objektywnej poszczególnych zjawisk życia politycznego i społecznego. Uwagi tych obcych obserwatorów mogą stanowić niezmiernie cenną pomoc przy korygowaniu i udoskonalaniu aparatu państwowego oraz ustroju gospodarczego państwa. Obserwacje o Polsce przedstawicieli państw obcych, którzy przez dłuższy czas w Polsce bawili, utrwalone w słowie drukowanem, posiadają dla nas specjalną wagę. Pozwalają one poznać ich stosunek do spraw polskich i ludzi, dają możność oceny ich roli w rozgrywających się wypadkach politycznych na gruncie polskim i międzynarodowym.

Relacje przedstawicieli państw obcych o Polsce znane są już z dość odległych czasów, a niemal pierwsi, którzy zapoznawali Europę z urządzeniami i obyczajami Polski, byli to politycy i pisarze polityczni italscy. W Italji już od początku 16 w. żywo zaczęto interesować się urządzeniami kulturalnemi i politycznemi państw obcych, co tłomaczy się niezmiernie bujnym rozkwitem myśli politycznej i ogólnej kultury w owym okresie w Italji. W odniesieniu do Polski ciekawe już o niej czynią uwagi pierwsi nuncjusze papiescy, jak Alojzy Lipomano (1557) lub Bernardo Buongiovanni. Szczególnie b. duzej wagi są obszerne opisy, obrazujące sytuację geograficzną Polski, jej warunki klimatyczne, gospodarcze, kulturalne i religijne, Pawła Emiljusza Giovannini'ego (1565). sekretarza nuncjusza Commendoni'ego, nuncjusza Ruggieri'ego (1568), posła weneckiego Hieronima Lipomano (1575) i t. p. *).

W owych czasach autorowie tych opisów przybywali do Polski jako do kraju prawie zupełnie nieznanego. Sprawozdania ich, jak zauważył prof. Finkel, przypominają poniekąd opisy Marca Polo lub dzisiejszych podróżników afrykańskich.

Po wskrzeszeniu Niepodległości Italja była jedną z pierwszych, która nawiązała z Polską normalne stosunki dyplomatyczne, podobnie, jak pierwsza przez usta posła Montresora w dn. 7 grudnia 1915 r. domagała się wskrzeszenia Państwa Polskiego „przeznaczonego do wywarcia potężnego wpływu na równowagę pokojową. W chwili obecnej, kiedy obchodzimy uroczyście 10-lecie Niepodległości, to przypomnienie wydaje się b. aktualne. Również godzi się nadmienić, iż po wskrzeszeniu Niepodległości z pośród przedstawicieli dyplomatycznych pierwszy, który opublikował obszerną, wyczerpującą pracę o Polsce, informującą o kraju naszym w sposób źródłowy i objektywny, był radca handlowy Poselstwa Italskiego, p. dr. A. Menotti Corvi („Polonia economica", Rzym, 1922).

Drugą również obszerną publikację o Polsce, pisaną przez dyplomatę italskiego, który dłuższy czas bawił w Polsce w charakterze posła Italji, jest praca p. Francesco Tommasiniego p. t. „Odrodzenie Polski" Mając za sobą długie lata służby dyplomatycznej, p. Tommasini zdołał naogół zorjentować się w stosunkach politycznych Polski dość dokładnie. Pobyt jego w kraju trwał od pierwszych dni października 1919 r. do połowy grudnia r. 1923, a więc przeszło 4 lata. Wspomniana publikacja świadczy o rozległej skali zainteresowań jej autora, co zasadniczo przywiązane jest do czynności dyplomaty, pragnącego skrupulatnie wywiązywać się ze swoich zadań. Właściwą treść poprzedza zwięzłe zobrazowanie rozwoju politycznego Polski od czasów najdawniejszych i ważniejszych wypadków, jakie poprzedziły wskrzeszenie Niepodległości Polski. W poszczególnych rozdziałach autor odtwarza stosunki wewnętrzne, których kształtowanie się miał możność obserwować, omawia sprawy wyznaniowe i zastanawia się nad stosunkami Polski z państwami obcemi.

Brzmienie tytułu pracy nakazywałoby mniemać, iż autor wyczerpie w swej pracy całokształt zagadnień palitycznych, społecznych i gospodarczych, związanych z Odrodzeniem Polski. P. Tommasini ograniczył się głównie do opisu wypadków politycznych, które miał możność obserwowania, dotykając zagadnień ustrojowych, społecznych i gospodarczych jedynie zlekka i tylko o tyle, o ile pozostawały one w nierozłącznym związku z opisywanemi przezeń wypadkami politycznemi. Również sposób przedstawiania wypadków politycznych posiada wybitne piętno pamiętnikarskie i jest pozbawione właściwego podkładu historjozoficznego. Niemniej jednak praca p. Tommasiniego nie będzie mogła nie zwrócić uwagi przyszłego historyka Polski Odrodzonej. Sam autor nazywa ją „przyczynkiem do historji pięciolecia Odrodzonej Polski". W pracy swej p. Tommasini przytacza z czasów swego urzędowania liczne fakty, szczególnie w odniesieniu Italji do Polski i vice versa, które jemu niewątpliwie lepiej były znane, niż innym. Nie bez znaczenia dla przyszłego historyka będzie również ustosunkowanie się p. Tommasi-

*) Por. Dr. Stan. Kot. Rzeczpospolita Polska w literaturze polit. Zachodu. Kraków, 1919, str. 2 i nast.

niego, jako posła italskiego, do poszczególnych zdarzeń politycznych, jakie miały miejsce w czasie jego posłowania.

Od charakteru pamiętnikarskiego, jaki znamionuje treść pracy p. Tommasiniego, nie jest również wolny rozdział, w którym autor omawia rozwój stosunków politycznych, gospodarczych i kulturalnych polsko - italskich w czasie swego urzędowania w Polsce. Nie chodziło więc autorowi w tym rozdziale o zobrazowanie stosunków polsko - italskich w ich całokształcie rozwojowym, lecz o przytoczenie i tych zdarzeń, jakie wiązały się z jego bezpośrednim w tych zdarzeniach udziałem i omówienie ich pod kątem widzenia przeżyć osobistych. Rozważania więc p. Tommasiniego ograniczone są tylko do pewnych momentów, jego przedewszystkiem mogących interesować. Oczywiście, również i takie ujęcie spraw może być słusznie uważane za „przyczynek do historji pierwszego 5-lecia Odrodzonej Polski", tylko, że uważalibyśmy za właściwe zatytułowanie odnośnego rozdziału w sposób inny, niż „Włochy a Polska" jak to uczynił autor.

Pan Francesco Tommasini, który przebywał w Polsce przez lat cztery i zdołał w tym czasie zorjentować się w stosunkach, w kraju naszym panujących, dał w swej pracy wyraz dużej życzliwości, z jaką traktował jej sprawy polityczne i już z tego tytułu książka jego spotkać się musi w społeczeństwie polskiem z należytem uznaniem. Posiada ona również nieprzeciętne znaczenie jako dokument chwili i jako taki zasługuje na zapoznanie się z jej treścią.

Przekład z języka italskiego staranny.

L. P.

NA FRONCIE GOSPODARCZYM. W dziesiątą rocznicę Odzyskania Niepodległości. Warszawa, 1928. Nakładem Wydawnictwa „Drogi", str. 442.

W okazałem tem wydawnictwie zebrane są artykuły kilkudziesięciu autorów w których wypowiedziane są poglądy w szeregu aktualnych spraw gospodarczych. Obejmuje on artykuły: Stefana Starzyńskiego („Myśl państwowa w życiu gospodarczem"), Wincentego Jastrzębskiego („Rola państwa w procesie racjonalizacji zycia gospodarczego), inż. Antoniego Krahelskiego („Inicjatywa prywatna a inicjatywa państwowa"), dra H. Grubera („Uwagi na temat kapitalizacji w Polsce"), dra Leona Barysza („Banki akcyjne w Polsce Niepodległej"), W. Fabierkiewicza („O rolę Polski w międzynarodowem życiu gospodarczem") dra M. Z. Jaroszyńskiego („Samorząd terytorjalny jako czynnik gospodarczy"), Juljana Kulskiego („Kredyty państwowe w życiu gospodarczem Polski") a nadto liczne artykuły, omawiające zagadnienia z zakresu polityki handlowej, skarbowej, przemysłowej, aprowizacyjnej, celnej, społecznej, morskiej i t. p. Wydawnictwo to, niewątpliwie, stanowi jedną z najważniejszych publikacyj, jakie ukazały się w związku z 10-leciem Państwa Polskiego i obudziło duże zainteresowanie w sferach gospodarczych, a poglądy w niem wypowiedziane, i dotyczące roli państwa w życiu gospodarczem, wywołały ożywioną dyskusję na łamach prasy fachowej i codziennej.

KSIĄŻKI NADESŁANE.

FRANCISZEK QUESNAY. Pisma wybrane. Przełożyła Barbara J. Pietkiewiczówna. Przedmowa Zygmunta Pietkiewicza. Warszawa, 1928. Biblioteka Wyższej Szkoły Handlowej. Nakład Gebethnera i Wolffa. Str. 303.

ROCZNIK WYŻSZEJ SZKOŁY HANDLOWEJ W WARSZAWIE. Rok V. Warszawa, 1928. Pod redakcją Kazimierza Kasperskiego, Konstantego Krzeczkowskiego i Bolesława Miklaszewskiego. Str. 541.

EDWARD BOHDAN. Morska polityka gospodarcza Polski. Warszawa, 1928. Nakł. tygodn. „Przemysł i Handel". Str. 265.

TADEUSZ DZIEDUSZYCKI. O zawodowy ustrój państwa i nowoczesne podstawy jego sprawności. Solidaryzm-Elityzm. Warszawa, 1928. F. Höesick. Str. 225.

TADEUSZ DZIEDUSZYCKI. O teorję nowoczesnej sprawnej państwowości (Hoovera — Mussoliniego — Piłsudskiego). Problem państwowej władzy czwartej (obok zreformowania trzech montes kjuszowych) i społecznej siły trzeciej (względem pracy i kapitału). Warszawa, 1928. F. Hoesick. Str. 101.

PRZEGLĄD PRASY POLSKIEJ I ITALSKIEJ — RESOCONTI DELLA STAMPA POLACCA ED ITALIANA

LA GIOVANE POLONIA.

(Młoda Polska).

(Dal „La Finanza d'Italia di 11 Dicembre 1928).

Se il processo di sutura spirituale e quello dell'unificazione legislativa, amministrativa, giudiziaria fra i tre territorii, tedesco, austriaco, russo, in cui era divisa la Polonia può dirsi un fatto compiuto, lo stesso non può esser detto per il processo di unificazione economica. Le differenze erano troppo profonde per essere sanate in un decennio e sono, forse, mancate, salvo in questi ultimi due anni di dittatura pilsudschiana, le visioni di questa necessità e l'energia unitaria atta a risolverla. C'è insomma da constatare nell'economia polacca uno squilibrio industriale ed agricolo tra le regioni dell'ovest e quelle dell'est, fra lo stato di prosperità e di benessere delle provincie già tedesche ed austriache e quelle già russe, fra l'occidente industriale ed operaio, in cui sono i giacimenti principali delle materie prime — carbone, petrolio, zinco, rame, ferro — le miniere e le grandi fabbriche di trasformazione ed in cui la stessa agricoltura si è evoluta verso forme tecniche più perfette, e l'oriente essenzialmente agricolo e contadino, dove tuttavia l'agricoltura non è ancora in pieno rendimento, e la maggiore ricchezza è soltanto forestale.

La grande guerra e la guerra russo-polacca del '20 hanno aggravata e resa più difficile questa situazione. Pomerania, Posnania, Slesia, parte della Galizia sono restate immuni dal flagello; le stesse necessità belliche hanno recato ad un maggiore sviluppo della loro produttività industriale ed agraria; ma il resto del territorio, sul quale hanno ondeggiato le armate germaniche e russe, ha subito le peggiori devastazioni. I russi battuti hanno seguito il loro solito metodo. Il vuoto innanzi agli avversari, facendo saltare ponti e ferrovie, distruggendo abitati e mezzi di sussistenza; i tedeschi hanno compiuto l'opera, specialmente negli ultimi anni di guerra, con requisizioni a fondo di tutto quello che restava. La guerra del '20 ha portato alla ripetizione, anche se in proporzioni minori, di questi fatti.

Questa condizione di squilibrio economico porta naturalmente ad una diversa distribuzione della densità della popolazione nelle diverse regioni, a diverse capacità di acquisto, ad una diversa altezza del tenore di vita.

Ecco dunque come il problema economico, e sempre avvienne così, si trasforma in problema politico e sociale; e come lo sforzo di ricostruzione economica a cui in questi ultimi due anni, lo Stato ed il Governo polacco si sono dedicati con estrema tenacia, e anche per questo che la Polonia ha sopratutto bisogno di tranquillità e di pace, ha nella sua essenza il proposito dichiarato di ottenere un maggior grado di fusione e di unità nelle grandi masse del popolo.

Su quale piano si svolge questa azione?

Il „Voivoda" di Poznan mostra con legittimo orgoglio le statistiche della produzione nei cereali nella sua provincia in confronto alle altre ed osserva come essa sia di quattro volte superiore in rendimento per ettaro; aggiunge subito essere questo un indice raggiungibile anche sul resto del territorio polacco.

Qui a Katowice l'ingegnere che ci accompagna nelle visite alle miniere di carbone, agli alti forni, al grandioso stabi-

limento di produzione di concimi chimici assicura che in alta Slesia polacca, la produzione industriale è aumentata dal principio del 1926 come da 100 a 261 per l'acciaio, da 100 a 141 per il carbone, da 100 a 272 per il ferro grezzo, da 100 a 154 per la produzione dell'azoto, e che la disoccupazione è scesa da 300 mila uomini a 20 mila.

E aggiunge anche egli, subito, che questo grande impulso industriale ha come presupposti la creazione di un mercato interno di grande assorbimento e la conseguente risoluzione dei grandi problemi agrari.

Sembra esser questa la grande direttiva difficile verso la quale s'orienta l'economia polacca, e che vien divenendo coscienza collettiva sotto un impulso vigoroso, replicatamente constatato al centro presso gli organismi responsabili. Direttiva ch'è del resto resa quasi obbligatoria da due ordini di necessità. Prima: la chiusura quasi completa del mercato russo, che costituiva innanzi lo sbocco più vicino e più diretto di queste regioni industriali, seconda: l'accrescimento ad alto ritmo nel numero della popolazione.

Questa politica produttivistica, che è condotta con criterii alle volte di troppa protezione, ha dunque per scopo dichiarato di rendere la Polonia del tutto indipendente, con una economia chiusa e svincolata da ogni soggezione ed influenza e non ha di mira fini prevalentemente industriali, anzi si afferma che lo sviluppo industriale deve essere rivolto sopratutto a quelle forme di industria che abbiano riferimento alla messa in valore della terra ed alla trasformazione dei suoi prodotti

Una civiltà soverchiamente meccanizzata, una prevalenza dell'industria sull'agricoltura, dell'operaio sul contadino, dell'urbanesimo sullo spirito paesano, non è desiderato. Porterebbe infatti ad una alterazione d'equilibrio — il 75 per cento della popolazione è occupato nel lavoro dei campi — di modi di vita e di sentire, ed a un prevalere di ceti sociali e interessi giudicati non consoni alla missione nazionale storica che la Polonia sente essere la sua.

E' anche — sia detto per inciso — l'interesse politico attuale che conduce a tale concezione: la grande industria d'Alta Slesia è ancora, in parte, in mano a capitali tedeschi ed a dirigenti tedeschi e così è, in parte, anche altrove. Questo determina curiosi contraccolpi sociali: la lotta di classe si colora di nazionalismo. L'operaio polacco ha una duplice ragione d'opposizione al padrone tedesco; questo preme dal suo lato sui più deboli perchè si snazionalizzino e perchè i loro figli frequentino le scuole tedesche minoritarie.

E' dunque l'agricoltore ed il contadino che rappresenta il più puro sentimento nazionale.

Ed è perciò in vista della loro necessità, dei loro consensi che si concepisce lo sviluppo industriale. Le regioni dell'est verranno così a costituire lo sbocco naturale ed il maggior mercato di consumo della produzione industriale dell'ovest, queste la fonte, precipua della ricchezza agraria.

Piano di lunga portata, per cui si richiede tempo, moltissimo danaro, una finanza di Stato solidissima, una rete di comunicazioni perfetta.

Quali sono gli elementi di forza, quali quelli di debolezza di questo piano, che è certo nei propositi se ancora non abbia trovato in pieno le sue forme concrete e le modalità d'attuazione, e che può portare la Polonia ad avere una economia chiusa per tutti i propri bisogni in un primo tempo, farne, con ogni probabilità, un paese di grande esportazione in un secondo tempo?

L'elemento di maggior propulsione è quello dell'incremento demografico. La lezione mussoliniana e l'esempio italiano hanno prodotto, sopratutto negli elementi giovani l'effetto di capovolgere l'apprezzamento che si dava al fattore popolazione. Il suo aumento non più concepito come una debolezza, ma come una forza; le teorie sulla bontà economica della emigrazione cedono il campo alla concezione che il lavoro fuori dei confini non produce ricchezza vera che per gli altri.

La Polonia ha avuto negli ultimi dieci anni un aumento di più che tre milioni d'abitanti ed il ritmo della sua natalità non soffre arresti? Ecco le cifre per l'anno 1927 della sua nuzialità, delle nascite, delle morti e dell'accrescimento della popolazione in migliaia; matrimoni: 225, nascite 980, morti 528, aumento 452. Le percentuali comparative con i maggiori stati europei, la pongono alla testa di ogni altra nazione. Si ha infatti l'8,5 per cento per i matrimoni, il 23 per le nascite, il 17,8 per le morti, — e questa percentuale che è elevata si viene abbassando in seguito al grande sviluppo dato alle previdenze sanitarie — il 15,2 per l'accrescimento della popolazione, in confronto al 10,9 dell'Italia pur rappresentante comparativamente, una delle più alte percentuali d'Europa. Ed ha inoltre, su 30 milioni di abitanti, quasi il 50 per cento di giovani sino ai 21 anni. Chiuse le porte dell'emigrazione del nord America che come per noi era il grande sfogatoio, saturato il mercato di lavoro francese verificatosi il fenomeno nuovo della emigrazione temporanea nel centro e nel sud - America, resta a provvedere lavoro, abitazioni, fabbisogno alimentare per 400 mila polacchi di più ogni anno. O valorizzare al massimo le abbondanti risorse naturali o decadere nella miseria; non c'è altra alternativa.

S'è scelta la prima via. L'esempio tedesco che nelle provincie occidentali sotto la dominazione dell'impero ha negli anni dal 1888 al 1907 fatto aumentare la produzione agraria, per miglioramento, dell'85 per cento, ha dato i suoi frutti. Si vuole estendere questa esperienza, pensando che una nazione la quale abbia un grande accrescimento naturale di popolazione deve essere una nazione di produttori mentre una nazione a scarso accrescimento non può essere che una nazione di redditieri, e che nel primo caso si può giungere all'indipendenza piena, nel senso economico e politico insieme, nel secondo si è permanentemente vincolati al gioco della grande finanza internazionale. Sono dunque in gioco non solo la difesa della razza ed il suo benessere fisico, ma l'avvenire stesso della nazione come forza autonoma.

Queste le grandi luci nel gioco dell'economia polacca; l'ombra è costituita dalla deficienza di capitali, dal lento ricostituirsi del risparmio, dalla necessità di ricorrere sovente a prestiti ed a capitali stranieri. Vedremo un'altra volta che si fa per dissiparla.

MARIO BARATELLI

LA BATTAGLIA PER IL MARE.

(Walka o morze).

(Dal „La Finanza d'Italia" del 19.XII.1928).

Dall'alto del faro del porto di Gdynia si scopre alla vista tutta l'estensione del litorale polacco. A venti chilometri dal confine con il territorio della libera città di Danzica, a trentacinque da quello del Reich tedesco, Gdynia domina i brevi settantasei chilometri di costa che il trattato di Versailles ha assegnato alla Polonia. Non si può infatti tener conto degli altri settanta che costituiscono lo sviluppo costiero della strisciolina di terra infeconda larga da due ai cinque chilometri che forma la penisoletta di Hel, sbarrante da nord ad est la costa del Baltico polacco.

Soltanto quattro anni fa, dove è ora il porto, non v'era che una landa pressochè deserta ove il mare si insenava stagnando, e non v'erano che poche e povere case di pescatori d'intorno.

Oggi c'è già l'aspetto esteriore e l'ossatura di una città, ci sono duemila metri di banchine, dodici grandi grue in azione, un movimento che giunge già ad un milione e settecentocinquantamila tonnellate di merci, una ampia diramazione di linee ferroviarie che vengono allacciando a raggiera il retroterra al mare, lavoro per ventisette mila uomini che dimorano qui stabilmente. E' una superba prova di vitalità e di preveggenza per l'avvenire; è anche forse una sfida.

I lavori sono stati cominciati nell'estate del 1924, mentre i dissidii e le difficoltà che il Governo tedesco della città libera di Danzica, attraverso la quale la Polonia avrebbe dovuto avere *subito*, in applicazione pratica del tredicesimo punto Wilsoniano, il suo libero e sicuro accesso al mare, erano allo stadio acuto. Il porto di Gdynia avrà a lavori ultimati 200 ettari di superficie marittima e più di quattromila metri di banchine; potrà così sviluppare un traffico nel giro dell'anno di due milioni e mezzo di tonnellate ed ospitare contemporaneamente dalle 25 alle 30 grandi navi mercantili. Ma le possibilità, per un secondo tempo, possono dar luogo ad un traffico dai sei ai sette milioni di tonnellate. I lavori di costruzione sono affidati ad un consorzio franco-polacco, finanziati dallo Stato; nel piano primitivo avrebbero dovuto essere determinati nel 1930; se ne è accelerato il termine alla fine dell'anno 1929; a questa data si calcola che Gdynia potrà sviluppare il me-

desimo movimento di traffico che sviluppava il porto di Danzica prima della guerra.

Concorrenza a Danzica, dunque? I Polacchi assicurano di no. Gdynia, il nuovo porto che sorge con tanta rapidità, spettacolo unico in Europa nel nostro secolo, è per loro una necessità ed una garanzia. Una necessità: la vecchia città anseatica, legata da tanta storia e da tanta tradizione di fedeltà e di interessi alla Polonia, è si crede, insufficiente a servire allo sviluppo dei traffici polacchi, che seguendo i grandi corsi d'acqua e le ferrovie che sono in progetto gravitano quasi del tutto verso il nord. Anche perchè trovano la loro via più facile. Dai porti del Mar Nero e dell'Oriente la Polonia è infatti tagliata fuori per lo sbarramento bolscevico costituito dall'Ucraina. I rapporti economici con queste ricchissime regioni che dovrebbero essere per la configurazione geografica, per le reti ferroviarie, per le consuetudini commerciali d'avanti guerra attivissimi, sono invece nulli.

Verso l'Adriatico vi sono tre frontiere e tre sistemi doganali da superare. La Polonia è divisa dall'Adriatico, dalla Cecoslovacchia, dall'Ungheria, dal Regno Serbo-Sloveno-Croato. Anche dunque grandi commerci, il carbone ed il legname delle sue regioni meridionali e delle provincie già austriache vengono prendendo le vie del Baltico, ed hanno trovato sin qui il loro sbocco naturale a Danzica.

Il suo porto ha dovuto in questi ultimi anni, per questo fenomeno nuovo e per questa intensificazione di traffico, essere notevolmente ingrandito con la costruzione di nuovi bacini; ed è stato attrezzato di nuovi impianti più moderni e più potenti. Potrà essere sufficiente anche in seguito con una economia come quella polacca che è in continuo incremento e con una politica produttivistica condotta sempre con maggiori impulsi? Si ritiene di no. E le cifre sembrano dar ragione a questa previsione. Negli anni migliori prima della guerra il porto di Danzica tedesca aveva un movimento complessivo di merci di circa due miloni e mezzo di tonnellate. E passato per le sole esportazioni con una progressione costante, non appena la Polonia ebbe superata la sua crisi d'assestamento delle frontiere e potè iniziare in pieno il suo lavoro pacifico, nel 1923 — cifre ufficiali del Consorzio autonomo del porto — a 2.772.796 tonnellate, nel 1924 a 2.307,53, nel 1925 a 3.267.708, nel 1926 a 3.547.910, ed infine nel 1927 a 3 957.000. Nel 1928 si calcola che il movimento complessivo di entrata e di uscita delle merci ascenderà intorno ai nove milioni di tonnellate. Un aumento dunque di quasi il trecento per cento nel 1914, e che lo vien facendo saturo.

Gdynia risponde dunque ad una necessità avvenire, che tuttavia per il legname ed il carbone è già un presente.

Risponde abbiamo detto anche ad una garanzia.

Al tempo della guerra con i bolscevichi si ebbero non poche difficoltà per l'utilizzazione di uno dei bacini del porto di Danzica per uso militare. Lo stesso sbarco delle armi, mentre i polacchi si battevano con una decina di tipi di fucili, era contrastato. Queste cose si ricordano, e si vogliono prevedere i possibili ritorni della storia. A Gdynia c'è già un piccolo ma eccellente bacino militare; quello usato dopo molte contestazioni a Danzica, verrà con una decisione che è recentissima, adibito in parte anche ad uso commerciale; e lo si sta trasformando a questo scopo.

Cooperazione dunque, non concorrenza, fra i due porti. Ecco la parola d'ordine delle sfere ufficiali polacche. Cooperazione che è resa nel momento attuale assai più facile per la composizione nuova, dopo le ultime elezioni, del governo e del parlamento tedesco della città libera.

Molte opposizioni con il prevalere dei socialdemocratici tedeschi ai nazionalisti sono venute attenuandosi: le ragioni economiche — Danzica vive solo ed esclusivamente se il suo porto vive — hanno finito con l'essere sentite più che le ragioni politiche. Certo dorrà ai tedeschi, ma in regime di suffragio universale avviene sovente così. La causa non ultima della sconfitta elettorale dei *deutsches - national* in una città che essi, non ostante l'egida della Società delle Nazioni ed i complicatissimi ingranaggi e congegni escogitati perchè sia economicamente polacca e politicamente tedesca, continuano a ritenere come loro città di confine, è consistita appunto nel malumore delle classi popolari per la politica intransigente verso i Polacchi, e perciò contro gli interessi più immediati della città, condotta per tanti anni con grande abilità di cavilli e di sottigliezze giuridico - diplomatiche. E forse in questo diverso del popolo di Danzica la costruzione del porto di Gdynia c'entra per non poco.

La battaglia per il mare che è un'altra delle necessità più sentite della Polonia è dunque avviata verso una piena vittoria, che è anche fatta di sacrifici. Quanto costerà il porto di Gdynia?

Assicurano solo ottanta milioni di zloti — 160 milioni di lire — per le sistemazioni idrauliche; ma moltissimi altri certamente di più verranno a costare gli impianti tecnici; le vie, le città, le ferrovie che sono ancora in progetto. E questo sforzo è fatto da uno stato giovane, anche se la Nazione è antica, senza che alcuno se ne lamenti. Un'altra prova dunque di volontà e di capacità: una smentita in pieno alle lamentazioni della Germania subito dopo Versailles, ed alle perduranti insinuazioni sulla decadenza inevitabile e la rovina dei traffici di Danzica e della Prussia orentale, sulla incapacità della Polonia a vivere ed a muoversi come una Nazione moderna vive e si muove.

Non ostante la creazione artificiosa fatta qui dalla diplomazia postbellica, che ha voluto e disvoluto insieme, che ha sanzionato la creazione di uno stato polacco di trenta milioni di abitanti con trecentoottantaciquemila chilometri di territorio ricchissimo e non ha ostato assegnare al nuovo Stato, per amore del principio di nazionalità inteso in senso assoluto, gli ampi sbocchi al mare che gli erano necessarii (mentre altrove per interessi militari e strategici, vedi i tre quadri degli Stati dell'Europa centro - orientale, si sacrificavano minoranze nazionali fortissime) si è stabilita, per merito della Polonia, una condizione di equilibrio politico e di tranquilla composizione di interessi.

Che è da segnare, anche dal punto di vista generale della politica internazionale, all'attivo del giovane Stato. Era un punto di viva irritazione che vien placandosi. Condizione di equilibrio che è augurabile permanga. Anche se i vicini dell'ovest, finalmente memori delle profezie inascoltate del vecchio Bismark, ritengano che occorre far buona guardia sulla Warta e sulla Vistola ancor più che sul Reno, perchè — come diceva il grande statista — una vicinanza russa può esser qualche volta incomoda alla Germania, ma non mai come una vicinanza polacca.

PRASA ITALSKA O ŻYCIU GOSPODARCZEM POLSKI.

(La stampa italiana sulla vita economica in Polonia).

W związku z wycieczką dziennikarzy italskich do Polski, jaka miała miejsce w początkach grudnia, w prasie italskiej ukazał się cały szereg artykułów i korespondencyj, poruszających najżywotniejsze sprawy Polski. M. in. specjalny wysłannik rzymskiej „Tribuny", baron Baratelli, nadesłał z Katowic artykuł, poświęcony wyłącznie sprawom ekonomicznym. Artykuł ten, zatytułowany „Światła i cienie gospodarki polskiej". podkreśla na wstępie, że zjednoczenie polityczne i całkowite zespolenie narodowe, jakie Polska zdołała już osiągnąć, nie znalazło jeszcze całkowitego odpowiednika w ustroju ekonomicznym państwa w różnych jego dzielnicach, które po wandalskich zniszczeniach wojennych rosyjskich i rekwizycjach niemieckich cierpiały na rozliczne niedomagania. Zróżniczkowanie gospodarcze poszczególnych województw — pisze Baratelli — jest jeszcze silne i tak np. wysoka wydajność rolna poznańskiego nie ma jeszcze odpowiednika w województwach wschodnich, bardziej zniszczonych przez wojnę. Opisując Katowice, Baratelli podkreśla wspaniały rozrost przemysłu, przytaczając szczegółowe dane statystyczne i zaznaczając, że bezrobocie spadło z 300.000 na 20.000. Omawiając trudności, na jakie napotyka przemysł polski, autor zaznacza, że narazie wobec zamknięcia dawnego obszernego rynku rosyjskiego Polska posiada pojemny rynek wewnętrzny, zaś po osiągnięciu odpowiedniego rozwoju stanie się wielkiem państwem eksportującem, przyczem uwzględniać zawsze trzeba będzie na pierwszem miejscu przemysł, związany z rolnictwem, jako z naturalną podstawą gospodarki państwowej. Siłą Polski — pisze Baratelli — jest jej rolnictwo i jej wspaniały rozwój ludnościowy, który ją stawia na pierwszem miejscu wśród państw europejskich.

Polskie czynniki odpowiedzialne postanowiły dla przybywających co roku 400.000 Polaków znaleźć pracę w kraju,

gdyż doszły do przekonania, że emigracja kraju nie wzbogaca. Stąd dążenie do intensywnego rozwoju zarówno rolnictwa, jak przemysłu, gdyż naród, mający tak bogaty przyrost ludności, jest z konieczności narodem wytwórczym, zarówno w dziedzinie rolnictwa, jak przemysłu, podczas gdy narodom zanikającym liczebnie pozostawiona być musi rola rentjerów. Jednak, jak podkreśla Baratelli — tylko pierwszy system ekonomiczny daje krajowi pełną niezależność polityczną oraz ekonomiczną, podczas gdy drugi system uzależnia zawsze państwo od sfer finansjery międzynarodowej.

Podkreślić należy, że artykuły Baratelli'ego, drukowane w „Tribunie", wywołały powszechne zainteresowanie, tak ze względu na osobę autora, jak na ujęcie tematu i zostały przedrukowane przez różne poważne organy prasowe, jak turyńską „Gazetta del Popolo", palermitańską „Ora" oraz medjolańską „Finanza d'Italia". W ten sposób głębokie i nader dla Polski życzliwe oświetlenie znalazło szerokie echo w całej Italji.

IL PORTO DI DANZICA

(PORT GDAŃSKI).

Secondo la Convenzione fra la Polonia e la Citta Libera di Danzica del 9 Novembre 1920, la direzione generale e l'amministrazione del porto di Danzica spetta al Consiglio del Porto e delle Vie del Mare a Danzica, composto di Commissarii della Repubblica Polacca della Citta Libera di Danzica, nominati in numero uguale, sottoposti all'autorita del Presidente, cittadino svizzero, nominato dalla Societa delle Nazioni. Il Consiglio del Porto ha bandiera propria, con gli stemmi della Repubblica Polacca e della Citta Libera di Danzica. Si adoperano ufficialmente le lingue: polacca, tedesca e francese.

Il Consiglio del Porto possiede la maggior parte dei terreni, del littorale, tutte le carreggiate, a stazioni ed altri impianti ferroviari. Lo scarico ha luogo per mezzo d'impianti speciali, per la massima parte di proprieta del Consiglio in parola. Parecchi di essi appartengono alla città e a ditte private. Sono da menzionare, in primo luogo: 55 cisterne di 2½ — 8 tonnellate di portata, quasi tutte ad elettricita e minute di gru automatiche. Sono inoltre nel Porto di Danzica circa 2 milioni di m² di terreni e circa 2,5 milioni di m² di scali di deposito con buone comunicazioni ferreviarie e moli. Il porto di Danzica ha tutta una serie di magazzini su un'area complessiva di circa 200 mila m² per l'immagazzimento e lo scarico di merci diverse (stuckgut); la capacita di quelli per i cereali e lo zucchero e di circa 160 mila, quella dei serbatoi di petrolio e di melassa — di 100 mila tonnellate.

La costruzione e la riparazione delle navi si effettua nel porto di Danzica, in 4 cantieri muniti di impianti modernissimi, che rendono possibile anche la costruzione di grandi trasatlantici. Parecchi anni fa fu costruita nei cantieri di Danzica, fra altre, la nave „Columbia" di oltre 30 mila tonnellate. Il combustibile per le navi e fornito da numerose ditte che si occupano di carice del carbone allastazione di carico per le navi a motore.

L'aumento notato in quest'ultimi anni, dell'esportazione del carbone, accanto all'importazione del ferro greggio, dei rottami ferro e dei fosforiti, e d'altre merci all'ingrosso ha richiesto un adattamento speciale degli impianti di carico. Fu cominciata perciò nel 1927, con i mezzi ottenuti dal prestito americano, la costruzione d'un bacino speciale per l'immagazzinamento delle dette merci. Questo bacino avra circa 1000 m. di circonferenza, 8 — 9 m. di profondita e sara munito di tre elevatori per carbone, ciascuno di capacita di 400 tonnellate per ora, di due ponti per lo scarico del minerale e d'un ponte per quello dei fosfati. Esso avra una capacita complessiva di scarico di circa 2,5 milioni di tonnellate di carbone e di ca un milione di tonn. di minerale e di fosfati.

Lo sviluppo della circolazione nel porto di Danzica fu molto animato nel dopoguerra; esso e andato crescendo d'anno in anno, al contrario di quello degli altri porti baltici, che e diminuito sistematicamente — ed e divenuto nel 1928 quadruplo di quello dell'anteguerra. Nell'anno scorso sono entrate nel porto di Danzica 6.198 navi di capacita complesiva di 4.045:240 tonnellate nette — e ne sono uscite 6.185 di capacita di 4.026.596 t. r. n. Per quanto riguarda le bandiere nazionali, furono rappresentate quelle di 28 nazioni (mentre nel 1912 — furono essi piu di 12). La piu importante fu nel 1928 la bandiera tedesca; segue poi quella danese, svedese, inglese, norvegese, lettona, francese e polacca. La bandiera italiana occupa il 13-o posto ed e rappresentata da 20 navi di capacita complessiva di 54.434 t. r. n. (cioe il decuplo di quella, di 5.496 tonn. delle quattro navi entrate nello stesso porto nel 1912).

Il traffico delle merci si presenta nel 1928 come segue:

L'importazione concerneva in primo luogo il gruppo dei minerali e dei greggi. Furono importate 370.815 tonn. di ferro greggio di provenienza svedese, spagnuola e Nord - Africana e 475.174 tonn. di rottami di ferro di diversi paesi di Europa e dell'America Settentrionale. Il buono sviluppo ulteriore di quest'importazione e garantito dalla costruzione sopramenzionata degli impianti speciali di scarico. Seguono poi: i concimi artificiali ed i prodotti chimici (363.913 tonn.), gli articoli commestibili (235.964 tonn. — non compresse le arringhe importate in quantita di 83.529 tonn.). L'importazione di piccole merci segnala anche un crescente sviluppo; l'importazione complessiva effettuata nel 1928 attraverso il porto di Danzica ammonta a 1.730.642 tonnellate.

Il primo posto nell'esportazione e occupato dal carbone; ne furono esportate, in corso dell'anno in parola, 5.359.106 tonnellate — cioe una quantita di record per il porto di Danzica. Benche l'esportazione del carbone su ampia scala sia cominciata soltanto nel 1925, la Pologna occupa già un po-

Gdańsk. Fragment portu.
Danzica. Frammento del porto

sto di rilievo fra fornitori di carbone agli Stati baltici e a molti altri. Il carbone fu esportato nel 1918 dal porto di Danzica in 19 Stati, compresi parecchi fuori Europa: l'Africa Settentrionale, il Bresile, gli Stati Uniti dell'America del Nord. Fra gli importatori principali del carbone esportato attraverso il porto di Danzica sono gli Stati Baltici e Scandinavi, la Francia e l'Italia. Quest'ultima ne importò 289.116 tonn., cifra natevolissima nell'esportazione del carbone polacco via Danzica. Segue poi l'esportazione del legname (901.985 tonn.), dei cereali e degli articoli commestibili (155.902 tonn.) dello zucchero (106.595 tonn.) e del cemento (80.414 tonn.). L'esportazione complessiva attraverso il porto di Danzica ammonta nel 1929 a 6.755.159 tonn.

I sopramenzionati dati in cifre provano, che il movimento nel porto di Danzica ha avuto nell'anno scorso un buon sviluppo, garantito anche per il prossimo evvenire dalla costruzione, energicamente intrapresa, degli impianti di scarico. Anche la circolazione delle navi e delle merci fra il porto di Danzica e l'Italia e molte animata, vantaggiosa per ambedue i Paesi e permette alle navi italiane di caricare il carbone, per via mare, e di trasportarlo nei centri più lontani del paese. E. da sperare però un sempre crescente sviluppo dei rapporti commerciali fra il porto di Danzica ed i porti italiani.

A. R.

ZAPOTRZEBOWANIA I OFERTY ORAZ PRZEDSTAWICIELSTWA

201 a: *Produkty rolne* pragnie sprowadzać z Polski firma z Genui i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi eksporterami.

202 a: *Zboże, nasiona, strączkowe* pragnie sprowadzać z Polski firma z Medjolanu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi eksporterami.

203 a: *Materjał fotograficzny* pragnie importować do Polski firma z Medjolanu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanemi firmami.

204 a: *Artykuły samochodowe* pragnie importować do Polski firma z Turynu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanemi firmami.

205 a: *Części zamienne do samochodów* pragnie importować do Polski firma z Sordevolo i w tym celu powierzy przedstawicielstwo zainteresowanej firmie.

206 a: *Rośliny aromatyczne lecznicze* pragnie importować do Polski firma z Verony i w tym celu powierzy przedstawicielstwo zainteresowanej firmie.

207 a: *Wino i vermouth* pragnie importować do Polski firma z Canelli i w tym celu powierzy przedstawicielstwo zainteresowanej firmie.

208 a: *Maszyny drukarskie, czcionki, atrament drukarski, aparaty fotograficzne drewniane* pragnie importować do Polski firma z Turynu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanemi firmami.

DOMANDE E OFFERTE DI MERCI E RAPRESENTANZE

71 b: *Macchine per la lavorazione del legno* — ditta di Bydgoszcz desidera affidare la rappresentanza dei suoi prodotti a una Ditta italiana.

72 b: *Confezioni* — ditta di Varsavia desidera entrare in relazioni con Ditte italiane esportatrici di tali articoli.

BALTISCHE PRESSE

Migliore organo informativo per la Polonia, la Libera Cittá di Danzica e per l'Estero

Giornale quotidiano, in lingua tedesca, pubblicato a Danzica.
Accluso „POLENS EKSPORT—IMPORT" dedicato alla propaganda della produzione polacca all' Estero

NUMERI DI SAGGIO GRATUITAMENTE

Rappresentanti ed genti capaci ricercati

AMMINISTRAZIONE E DIREZIONE:

DANZICA, PFEFFERSTADT 1

Miniera Sociale Waterloo

Miniera carbonifera Eminencja

Katowice I, Casella Postale N. 461, Alta Slesia. Telef. NN. 37, 595 e 1354.

CARBONE

a fiamma lunga, di prima qualità, generi semplici e combinati.
Vendita presso la Ditta „ROBUR"
di Katowice, via Powstańców 49. Indirizzo telegrafico „Robur Katowice".

X Międzynarodowe Targi w Medjolanie

od 12 — 27 kwietnia 1929 r.